

Riksdagens protokoll

2000/01:96

Torsdagen den 19 april

Kl. 11.00 – 16.12



Protokoll
2000/01:96

1 § Kompletteringsval till vissa utskott

Förste vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp under Johan Pehrsons föräldraledighet anmält hans ersättare Staffan Werme som suppleant i skatteutskottet, i justitieutskottet och i socialförsäkringsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i skatteutskottet

Staffan Werme (fp)

suppleant i justitieutskottet

Staffan Werme (fp)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Staffan Werme (fp)

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2000/01:115 till utbildningsutskottet

2000/01:119 till utrikesutskottet

2000/01:122 till justitieutskottet

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU9

Utbildningsutskottets betänkande 2000/01:UbU13

4 § Brottsförebyggande arbete

Föredrogs
justitiekommitténs betänkande 2000/01:JuU19
Brottsförebyggande arbete (skr. 2000/01:62).

Anf. 1 ANITA SIDÉN (m):

Herr talman! I dag ska vi behandla justitiekommitténs betänkande *Brottsförebyggande arbete*. I detta ärende har justitiekommittén behandlat en skrivelse från regeringen. Bakgrunden till skrivelsen är regeringens brottsförebyggande program som presenterades för fem år sedan. Utskottet har här även behandlat motioner som väckts med anledning av skrivelsen och övriga motioner från allmänna motionstiden.

Herr talman! Brottsligheten är ett stort samhällsproblem. Det är mycket viktigt att aktivt medverka till att brott förebyggs och även att våld bekämpas. Genom det förebyggande arbetet kan vi undvika mänskligt lidande och minska antalet brottsoffer, för vartenda brottsoffer är ett brottsoffer för mycket. Det har faktiskt gått ett antal år, och ett och annat borde ha åstadkommit rent konkret sedan regeringens nationella program lades fram. Nu behövs det kraftåtgärder för att komma till rätta med så viktiga frågor. Det krävs stora insatser för att arbeta mot brott.

Mer än var tredje svensk har utsatts för brott. Bara tre länder har fler brottsoffer än Sverige. Sverige finns alltså i dag i den grupp länder där de flesta brotten begås. Det visar helt nya siffror i en internationell studie som gjorts i hela 17 länder. ”Den här undersökningen är den bästa som gjorts för att jämföra brottsligheten i alla länder. Precis samma frågor har ställts vid precis samma tidpunkter”, säger Lars Dolmén, forskare vid Brottsförebyggande rådet. Även om undersökningen är den bästa som gjorts kan väl inte regeringspartiet vara stolt över resultatet?

Herr talman! Till polisens uppgifter hör enligt polislagen att förebygga brott. Till de övergripande målen för polisväsendet hör även att tillförsäkra den enskilde rättstrygghet och rättssäkerhet och därmed bidra till den trygghet i samhället som alla har rätt till. Vad har då polisen för möjligheter att arbeta på det sätt som lagen säger, antingen det gäller närpolis eller annan polis?

Spindeln i det brottsförebyggande arbetet är närpolisen – en grupp inom polisen som ständigt fått finna sig i att användas till andra arbetsuppgifter än vad som var tänkt från början. Enligt Polisförbundet har det gällt hela 80 % av denna kår. Förstärkta resurser till närpolisen har låtit vänta på sig. Utifrån ett problemorienterat arbetssätt skulle det ha gett brottsförebyggande effekter ute i verkligheten och dessutom bidragit till att brott klaras upp. Det handlar om att utöka antalet närpoliser, och det handlar om att öka antalet uppklarade brott. En uppklaringsprocent på endast ca 25 % är på tok för lågt – allrahelst som inte alla brott anmäls. Närpolisen var ju tänkt att fungera som det allmännas nav i det brottsförebyggande arbetet. Utan nav kan inte hjulet rulla. Varför måste klockan vara slagen innan resurser sätts in?

Herr talman! Inte bara den som förutom på sin skattsedel kan betala för sitt skydd ska ha rätt att få skydd. Den rättstrygghet som borde omfatta alla kan bli ett privilegium för de resursstarka i vårt samhälle. Är det här en utveckling som Socialdemokraterna tror att väljarna vill se?

Herr talman! Hugo Melander, en förhållsledare vid Göteborgspolisens hade vid månadsskiftet februari-mars 168 utredningar på sitt bord. Han var inte ensam om att ha så många utredningar. Inte undra på att den allmänna uppfattningen är att polisen inte längre klarar av många av sina grundläggande uppgifter. I vissa kommuner har man slutit sig samman till frivilliga medborgarinitiativ för att själva göra det som polisen inte hinner med och inte har resurser att göra. I en del kommuner har man anställt väktare för att patrullera vissa bostadsområden – allt för att öka skyddet och tryggheten och för att förebygga brott – och detta är enligt polislagen polisens arbetsuppgifter.

Herr talman! Det ska inte löna sig att begå brott. Förebyggas brott så minskas antalet brottsoffer. Det är naturligtvis även samhällsekonomiskt lönsamt att förebygga brott och förhindra att ungdomar påbörjar en kriminell karriär, men framför allt är det människor som drabbas. Redan på BVC kunde man se! Det har vi hört tidigare! Det fordras tidiga åtgärder! Varför vänta?

Herr talman! En bra kriminalvård måste inriktas på att den dömda inte återfaller i brott, men kriminalvården måste även förhindra att brott planeras och t.o.m. genomförs under fängelsetiden. Det är väl om något att förebygga nya brott både för brottsoffer och för brottslingen själv.

Kriminalvårdspersonalen måste ha rätt till utbildning, och påverkansprogrammen måste hålla hög kvalitet. Att fångarna verkligen deltar i programmen skapar bättre förutsättningar för ett liv i frihet. Riksrevisionsverket, RRV, har dock framfört kritik och sagt att samarbetet i rättskedjan mellan de rättsvårdande myndigheterna måste öka. Dessutom måste man ställa sig frågan: Hur står det till med vården inom fängelsets murar?

Vid ett besök hos KRIS i Göteborg bekräftade ordföranden att den vård man erbjuds under fängelsetiden i bästa fall var samtal med en psykolog och då en gång per månad, men kön var så lång att det inte var säkert att man fick komma på besök. Var finns den vårdande personal som så väl behövs? På ett annat fängelse hade de intagna bett att få en motivationsavdelning men fått nej med motiveringen att resurser saknas. För att förbättra kriminalvårdens förutsättningar att arbeta brottsförebyggande behöver anslaget höjas, vilket vi visar på i en av de reservationer vi moderater står bakom.

Herr talman! Vi vet att det finns många barn och ungdomar som inte mår bra. Larmrapporter om barn och ungdomar som mår psykiskt dåligt har ökat markant. Tillströmningen till landets barn- och ungdomsmottagningar har under de senaste åren fördubblats, och samtalen till BRIS bara ökar. Utsatta barn och ungdomar behöver hjälp. De får köa för att få hjälp! Denna undersökning är tänkt att följas upp återkommande och kan kanske väcka vuxenvärldens intresse och ge möjlighet till underlag för brottsförebyggande insatser och förbättringar. Utsatta barn och ungdomar måste prioriteras och kan behöva långvarig hjälp. Ett barn som mår bra begår knappast brott.

Herr talman! Åtgärder som rör barn och ungdomar, alkohol och droger, arbetsmarknad och utbildning är viktiga områden för att förebygga brott. Att minska nyrekrytering av unga till kriminella livsstilar är en viktig uppgift för kriminalpolitiken och ett viktigt inslag i att förebygga brott. Vi vet att kriminalitet ofta är orsakad av drogproblem. Det är

mycket allvarligt att polisen inte har haft resurser att prioritera drogmissbruk hos unga. Samtidigt ökar det grövre våldet, och missbruket går allt längre ned i åldrarna.

I slutet av mars kom en illavarslande rapport om tonåringars accelererande drogvanor. Eftersom vi vet att de ungas attityd till att testa knark har ökat måste det göras allt för att motivera unga missbrukare att överge knarket. Narkotikamissbruket ökar särskilt bland unga flickor. De s.k. helgknarkarna har ökat – ungdomar som ej betraktar sig själva som missbrukare men som plötsligt har blivit beroende. För många av föräldrarna kommer testresultatet som en chock. Tänk då de föräldrar som inte tillåter att deras barn testas! Då står vi där utan verktyg att hjälpa till. Vad ska man senare svara den som inte förstod sitt barns bästa just då?

Herr talman! Forskning kan ge bra kunskap och visa om insatta brottsförebyggande åtgärder påverkar brottsutvecklingen. Det är naturligtvis viktigt att brottsförebyggande arbete utvärderas. All forskning behöver inte drivas inom landet, men forskningen ska vara stark och fri med självständiga forskare. En del områden behöver vi inte invänta. Vi måste handla nu och använda oss av det vi redan vet.

Herr talman! En av reservationerna som vi moderater står bakom handlar om att motverka överfall av och rån mot taxiförare. Under förra våren rånades 48 taxiförare. Under tidigare år hotades eller användes våld mot 9 000 förare. Vad är skillnaden mellan bevakning här och bevakning på en bank eller i en spårvagn? En taxiförare är ju helt ensam och därmed mer utsatt. Ska det behöva ske fler tragiska händelser för att en förändring till bättre bevakning ska få ske?

Herr talman! Familjen är grunden i det brottsförebyggande arbetet. Den betydelse som föräldrar och andra vuxna som barn och ungdom har i sin närhet kan inte nog betonas. Det är därför mycket viktigt att göra en analys av familjepolitiken och de hinder som finns för att föräldrar ska kunna leva upp till sin fostrarroll vad det gäller såväl rättigheter som skyldigheter. De åtgärder som majoriteten hänvisar till räcker inte. Det behövs fler. Föräldrar, liksom de vuxna i deras ställe, kan behöva stöd i sina roller. När det gäller skolans roll som brottsförebyggare och drogupplysare måste lärarna få möjlighet till fortlöpande utbildning. Hur tänker majoriteten ordna det nu, när skolan i nuvarande läge har brist på lärare? Till hösten kommer det att finnas ett stort antal utbildade som ska tjänstgöra ute i skolorna. Är vi inte överens om att skolan har en viktig roll att fylla?

Herr talman! Vi moderater står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Anf. 2 RAGNWI MARCELIND (kd):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservation 6 under punkt 5. För övrigt står vi bakom alla våra reservationer.

Herr talman! I dag ska vi debattera brottsförebyggande arbete med anledning av regeringens redogörelse för det pågående brottsförebyggande arbetet i Sverige. Jag skulle vilja påstå att detta är en av de allra viktigaste debatter som vi håller i vårt utskott.

Kristdemokraterna välkomnar den sammanställning som redovisas och också regeringens vilja att fokusera på dessa frågor. Men trots det kan vi samtidigt konstatera att flera av de insatser som hittills har gjorts i

praktiken faktiskt inte har inneburit någon utveckling. De lokala brottsförebyggande råden, t.ex., har visserligen utökats till 196 stycken råd eller liknande organisationer. Men kvantitet är ju inte detsamma som kvalitet. Därför har vi reserverat oss till förmån för reservation 3 under punkt 3, där vi kräver en större resursfördelning till de lokala brottsförebyggande råden.

I skrivelsen sägs också att råden enligt BRÅ kommit olika långt: ”I vissa fall har engagemanget tyvärr svalnat”. Vad gäller de brottsförebyggande program och trygghetsplaner som kommunerna ska utforma är det ”få råd som har utvecklat färdiga program eller planer. Det är därför inte möjligt att med säkerhet kunna bedöma hur dessa används och vilken roll de spelar”, skriver regeringen.

Majoriteten konstaterar också i betänkandetexten att ”det finns tecken på att handlingarna ibland är så allmänt hållna att de inte kan fungera som konkreta styrdokument.” Vi kristdemokrater menar att det är resursfrågan som är problemet för många kommuner. Med en ansträngd ekonomi riskerar det brottsförebyggande arbetet att inte prioriteras. Det här har vi sett många exempel på ute i verkligheten.

Jag gjorde en liten rundringning, som jag brukar göra, inför detta sammanträde. Senast i morse pratade jag med en lokalavdelning där man hade arbetat i tre år med att få fram själva programmet, som skulle vara det som låg till grund för verksamheten. Nu hade man fått fram ett program, men man hade inga resurser för att anställa någon för att styra det hela. Personen jag talade med sade så här: Får vi ingen anställd ens på 25 % kommer denna utveckling inte att fortsätta.

Vi kristdemokrater anser också att det är nödvändigt att öka kunskapen och forskningsanknytningen för att uppnå goda resultat. Detta håller regeringen med oss om. Men för att detta ska bli möjligt behövs det också resurser.

Det går alldeles utmärkt för oss allesammans, även om vi inte är ekonomer, att räkna ut hur långt man kommer med de 24 miljoner som BRÅ har haft till sitt förfogande och kunnat fördela till de 63 brottsförebyggande råden för utveckling och grundläggande utbildning.

Herr talman! Det är kanske det här som är så typiskt och som vi allra helst skulle behöva debattera här i dag. Vi satsar miljarder på bestraffande verksamhet. Vi sätter in åtgärder för att omhänderta och styra upp människors liv då det redan har gått snett. Men då vi ska fördela resurser till det brottsförebyggande arbetet satsar vi oftast alldeles för lite.

Jag behöver knappast försöka redogöra för varför jag tror att det är så. Vi kan ana oss till att de förebyggande åtgärderna inte alltid räknas som en het politisk fråga. De ger ju inga röster kortsiktigt. Det här anser jag är fel. Brottsförebyggande arbete är ett nödvändigt, viktigt och långsiktigt arbete som ger resultat, men på lång sikt.

Så går jag till vår reservation om familjen och skolans brottsförebyggande betydelse. I den aktuella skrivelsen kan man vad gäller införlivandet av värden, värderingar och normer läsa om de teorier som stöder familjens betydelse som viktig normbildare och starkt socialt skyddsnät. Kristdemokraterna välkomnar att regeringen har uppmärksammat denna viktiga brottsförebyggande faktor. Vi hoppas nu att regeringen i framtiden också kommer att låta denna insikt komma till uttryck i konkreta

politiska förslag. Det brottsförebyggande arbetet är en del i kriminalpolitiken; att förebygga brott är också att bekämpa brott.

Det nationella brottsförebyggande programmet *Allas vårt ansvar* har åberopats i många debatter, och regeringens hållning är att välfärd i sig är brottsförebyggande. Jag tror inte att det är fullt så enkelt.

Vi menar att en effektiv kriminalpolitik i första hand måste bygga på insikten om hur man förebygger brott. Det nationella brottsförebyggande program som den socialdemokratiska regeringen har antagit bygger på ett föräldratänkande. Familjens grundläggande roll i det brottsförebyggande arbetet nämns t.ex. mera i förbigående, och i stället inriktas huvudinsatserna på traditionellt sätt på att byråkratisera det brottsförebyggande arbetet.

Varje bärande värdesystem i ett rättssamhälle bygger på en process av införlivande av värden, värderingar och normer. Denna internalisering är speciellt viktig de allra första åren under uppvuxen och fokuserar därför på familjens speciella ansvar. Men även andra signalgivare i denna process har stor kompletterande betydelse, t.ex. förskola, skola, socialvård och de olika medierna. Tankegångarna om den brottspreventiva roll som denna internalisering och uppbyggandet av en inre kontroll har hos varje individ har vunnit viss genklang i Sverige hos en del forskare och debattörer. Det är viktigt att de också får genomslag i den politiska debatten och framför allt i det politiska agerandet.

Huvuddelen av forskningen visar att åtgärder från det traditionella kriminalpolitiska systemet har en liten betydelse för brottens omfattning. Med traditionell kriminalpolitik avses antingen teorin om att omständigheterna skapar brottslingen eller dess motsats, dvs. att det bara är höga straff som avhåller från brottslighet.

Politiken borde i stället inriktas främst på familj men också på den kompletterande internalisering som förskola och skola kan ge samt på den övriga livsmiljöns signaler, vilka då kan påverka graden av uppbyggandet av den inre kontrollen. Preventionen måste alltså vara huvudstråket i ambitionen att vända brottskurvorna nedåt. Den anknyter också nära till den omvärldsanalys som framgår av en bok som är utgiven av Rikspolisstyrelsen och skriven av Per-Olof Wikström, professor i kriminologi, och Marie Torstensson, docent i sociologi. Den heter *Brottsprevention och problemorienterat polisarbete* och är från 1995. De skriver så här:

Huvudlinjen i den brottsförebyggande strategin måste bygga på följande inriktningar:

1. Kraftfulla insatser för att medvetandegöra föräldrar om betydelsen av uppbyggande av en inre kontroll hos barn och ungdomar – då hänvisar jag bara på nytt till vår reservation.
2. Motsvarande insatser för alla andra som är involverade i barns uppfostran, t.ex. förskola och skola, socialvård osv.
3. Kraftfullt informerande insatser för att klargöra betydelsen av en uppskjuten alkoholdebut för förhindrande av brottslighet.

Självfallet ska också åtgärder vidtas för att minska tillfällena till brott, men för att förhindra nyrekryteringen handlar det främst om att en

brottspreventiv huvudstrategi måste vara inriktad på fostran och värdeöverföring i familjen.

Vi kan då konstatera att regeringen i sitt program endast marginellt tar hänsyn till de här tankegångarna. I skrivelsen citerar man dock de amerikanska kriminologerna Hirschi och Gottfredson som poängterar betydelsen av en inre kontroll och sociala band till det konventionella samhället. Regeringens insikt om betydelsen av den inre kontrollen är positiv och borde nu ge effekter för den brottsförebyggande strategin. I den här delen har ju vi kristdemokrater blivit hånade tidigare. Det har funnits personer som t.o.m. har kallat det här för kvasifilosofi, men nu verkar regeringen även i denna fråga ha fått en annan syn.

Avslutningsvis, herr talman, är familjens roll i det brottsförebyggande arbetet central. En i sin helhet god familjepolitik är alltså en grundläggande förutsättning för ett fungerande brottsförebyggande arbete. Det här sker bäst, anser vi, genom att barn växer upp i trygga familjer som kan föra över normer och hjälpa barnen att bygga upp en inre kontroll som gör det lättare att stå emot frestelsen att bryta mot de regler som bygger upp samhället.

Jag vet att alla familjer inte är trygga familjer. Jag tror dock att vi alla i denna kammare kan enas om att det optimala i samhälls- och välfärdsbyggandet är fungerande familjer där barn får växa upp under trygga förhållanden, där den villkorslösa kärleken finns som lär oss solidaritet i vidare kretsar. Därför är det bra att BRÅ satsar på lokala projekt i kategorin föräldrastöd. Och vi kristdemokrater, herr talman, kommer att fortsätta att lyfta upp frågor i den politiska debatten som syftar till att stärka familjens betydelse.

Anf. 3 GUNNEL WALLIN (c):

Herr talman! För att man långsiktigt ska få ett tryggare samhälle behövs ett samlat grepp där rättsväsendet samverkar med många aktörer från olika samhällsområden, allt för att ge det brottsförebyggande arbetet ett gynnsamt resultat.

Herr talman! Vi i Centerpartiet står bakom alla våra reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation 2.

Vikten av en fungerande normbildning vill vi också från Centerpartiet särskilt framhålla. Regeringen får inte glömma bort att varje samhällssystem bygger på en normbildning som reglerar rätt och fel i umgänget mellan människor. Både skrivna och oskrivna regler är viktiga för ett samhälles funktion, och de påverkar dess utformning. Denna normbildning spelar faktiskt en avgörande roll för att förhindra brott. En modern familjepolitik som utgår från barns rätt att känna trygghet under uppväxten måste förenas med en samhällelig dialog om normer och värderingar samt om familjens ansvar för de värderingar som man förmedlar till barnen. Samhället måste naturligtvis erbjuda familjerna stöd i detta arbete, och man måste också från samhällets sida ge tid för föräldrarna att dela vardagen för att få in dessa normer och värderingar.

Det viktigaste ansvaret för barns normbildning och därigenom den grundläggande brottsförebyggande verksamheten ligger alltså hos familjen, och det är främst i familjen som barn ges de värderingar och normer som följer dem hela livet. Det är familjen och den närmaste omgivningen som kan hjälpa till att avhålla barn och ungdomar från att begå brott, och

då brott redan har begåtts kan man hjälpa till att sätta gränser och reda ut orsakerna till brottet.

Enskilda medborgare, företag, föreningar, näringslivet, kommunala myndigheter och olika organisationer är alla viktiga kuggar i det brottsförebyggande arbetet. Men låt varje kommun bestämma själv hur man vill organisera arbetet. Det finns i dag, står det i skrivelsen, 196 lokala brottsförebyggande råd runtom i landet. Det kan tyckas positivt. Men som tidigare talare här har sagt är det inte alla som fungerar. Och där de behövs som allra bäst, i storstadsområdena, är de svårast att starta upp och svårast att hålla i gång. Jag var för en tid sedan i Göteborg och tog del av arbetet där. Där var det en plan på hyllan, därför att eldsjälerna hade lagt av. Så det måste verkligen till ett reellt stöd, både ekonomiskt och organisatoriskt för att hålla i gång de brottsförebyggande råden. En del av de avsatta pengarna bör användas i ett uppmuntrande syfte, t.ex. för seminarium och handledning, så att de som engagerar sig känner att de får ett erkännande för det arbete som de gör, och det förtjänar de väl. Det räcker alltså inte med vackra ord och att det finns planer eller att det är planer på gång, utan det måste till praktiskt handling. För att detta ska ske måste det finnas någon som drar lasset, och det är egentligen närpolisens uppgift.

Som det sades tidigare är närpolisen spindeln i nätet i det brottsförebyggande arbetet, den fasta punkten. Fungerar inte närpolisverksamheten fungerar inte heller det brottsförebyggande arbetet. Det krävs en långsiktighet i det brottsförebyggande arbetet och en långsiktighet i närpolisorganisationen. Annars faller hela arbetet för det hänger oftast på personer. Finns det inga närpoliser på tjänsterna faller också arbetet.

I skrivelsen redogör regeringen för vikten av en fungerande närpolis och behovet av att den polisiära verksamheten tillförs mer medel. Det är hög tid att tillse att detta omvandlas i praktisk politik och inte bara att det blir tomt prat och att det står på papperet. Samtidigt som regeringen bara pratar kan vi se hur kritiskt läget är runtom i landet när det gäller närpolisituationen. Polisorganisationen måste vara uppbyggd på ett effektivt och ändamålsenligt sätt samt kontinuerligt tillföras både materiella och personella resurser som möjliggör ett högkvalitativt polisarbete. Samhället måste ta detta ansvar i hela landet. Det tycker jag är jätteviktigt. Jag hörde en signal här från påskhelgen i Haparanda t.ex. Där sökte man polisen i en svår situation. Polisen hade ingen att skicka. Det fanns ingen. Vi kan inte bedriva ett brottsförebyggande arbete om det inte finns poliser tillgängliga för att delta i detta.

Det utvecklade svenska föreningslivet har också en stor betydelse för normbildningen. Genom att barn och ungdomar deltar i föreningsverksamhet lär de sig att respektera de demokratiska värderingarna. Föreningslivet skapar också möjligheter till meningsfulla fritidssysselsättningar. Engagemanget från allmänheten och de ideella organisationerna måste bättre tas till vara. Det är viktigt att de ideella organisationerna får det rätta stödet. Därför är det viktigt att samordningen och samarbetet mellan myndigheter, enskilda och organisationer stärks och utvecklas.

Finns det tekniska hjälpmedel som kan underlätta detta och förebygga brott ska vi naturligtvis använda oss av dem. Här är t.ex. övervakningskameror i taxibilar en viktig del. Jag har själv tagit del av detta. Det har prövats i andra länder med bra resultat. Det man skyller på är att detta är

ett hot mot integriteten. Om man har satt sig in i situationen kan jag inte finna att detta hot väger över mot möjligheten att förebygga svåra personella skador. Jag tycker att detta är en viktig del av tekniken som vi ska anamma.

Kriminalvården måste ges ökade resurser så att den har möjlighet att påverka det brottsförebyggande arbetet på ett konstruktivt sätt för att förhindra återfall. Dagens situation med dess höga återfallsprocent är en katastrof, och det är inget gott tecken för det förebyggande arbetet. Direkt när verkställigheten påbörjas ska den dömde förbereda sig för livet utanför murarna och en laglydig tillvaro utanför anstalten. Detta är en otroligt viktig förebyggande åtgärd. Det måste finnas resurser för § 34-placeringar. Vi vet att alkohol- och narkotikamissbruk är orsak till mycket av brottsligheten. Här behövs det krafttag.

Jag vill lyfta upp ytterligare en sak, och det är bostadsplaneringen. Man måste i kommunerna tänka mycket mer på det brottsförebyggande arbetet när det gäller planeringen av bostadsområden. Därför är det glädjande att regeringen tänker ge BRÅ i uppdrag att fortsätta att stödja kommunernas arbete med att beakta de brottsförebyggande aspekterna i stads- och bebyggelseplaneringen.

En annan del när det gäller storstadspolitiken och dess övergripande mål är att bryta den sociala och etniska segregationen i storstadsregionen och verka för jämlika levnadsvillkor. Detta är viktigt för oss i Centerpartiet. Det finns i dag segregerade områden i Sverige med stor arbetslöshet och omfattande sociala problem, vilket ofta leder till utanförskap och i förlängningen till en ökad kriminalitet. I sådana områden finns det risk att människor tappar framtidstron och tilltron till samhällets förmåga. I ett läge där tilltron till samhället går förlorad finns det stora risker att grupper skapar egna normsystem som inte är förenliga med det övriga samhällets normer och lagar. Det är främst i sådana miljöer som gängbildningar nu tar form på alltfler ställen. Där finns också drogproblem och grov kriminalitet. Detta är någonting som vi gemensamt borde verka för att få bukt med.

Till sist vill jag säga att det behövs ett långsiktigt brottsförebyggande arbete. Det är det som måste vara grunden för ett tryggt samhälle med normer och värderingar som bas. Vi vill inte ha ett samhälle med murar, låsta grindar, bevakning osv., utan det måste byggas på den enskildes ansvar.

Anf. 4 STAFFAN WERME (fp):

Herr talman! I mitt vanliga arbete är jag oppositionsråd för Folkpartiet i Örebro. Jag är här i riksdagen som ersättare. Som lokalpolitiker har man möjlighet att få en annan bild av problemen än när man sitter i riksdagen. Det är enklare att gå ut på gatan och tala med vanliga människor. Det är enklare att träffa olika intressegrupper för att diskutera olika frågor.

För ett par veckor sedan hade jag bjudit in två representanter för närpolisen till ett lunchmöte i Folkpartiets lokaler i Örebro. Vi var ett tjugotal människor där – två poliser och 15–20 folkpartister. Avsikten var att lyssna på hur poliserna såg på sin situation. Hur fungerade närpolisreformen? Vad ansåg de vara de stora bekymren och problemen – och eventuella lösningar?

Det blev ett väldigt intressant samtal. Mycket sades, och många informationer gavs. Det var väldigt lärorikt. Jag skulle vilja lyfta upp två saker som för mig har mejslats ut ur detta samtal.

Det första var när poliserna suckade och sade: Varför finns det inte en samstämmighet mellan de resurser vi har och de åtgärder som vi ska utföra? Hur kan det komma sig att vi måste använda nästan all vår tid till att göra akuta insatser? Varför måste vi agera taxi i så stor utsträckning som vi måste – skjutsa berusade ungdomar hem, ta hand om väldigt ofta väldigt illa mående personer med psykiska handikapp och skjutsa dem till olika ställen? Det tar så otroligt lång tid att nästan all vår övriga tid går åt till att göra det akuta – försöka lösa de brott och genomföra de brottsutredningar som vi kan. Väldigt lite tid går åt till brottsförebyggande arbete.

Vi har ändå försökt, sade poliserna, och det visade sig att det går att lyckas. Vi jobbade mycket hårt med ungdomar för ett par år sedan. Nu sjunker antalet anmälda brott, framför allt i de grupper som vi arbetade med.

Då börjar man fundera: Är det meningen att polisen bara ska syssla med den repressiva sidan av lagen, dvs. bara ta hand om brotten när de väl begåtts? Eller skulle man kunna föra över resurser så att polisen också hade tid att arbeta med att förebygga brott? Den diskussionen kan man ta i väldigt många olika sammanhang. Jag tror att den är jätteviktig.

Är det då bara resurser som saknas? En av de frågor jag ställde var: Hur många fler poliser skulle ni behöva för att närpolisorganisationen skulle fungera? Då suckade de igen och sade: Ja, hur många fler tjänster ...? Först och främst vore det intressant att kunna uppfylla de tjänster vi har, tillsätta dem med poliser. I dag får vi ju vakantsätta polistjänster därför att det inte finns tillräckligt många utbildade poliser. Men tänk vad roligt det vore att också kunna få arbeta aktivt, att ha så många tjänster!

En annan sak som det inte går att komma ifrån i en sådan här diskussion är frågan om skolan. Vi är medvetna om att det är i skolan som de unga i dag mest skapar sina referensramar. Det är där de lyssnar på musik, oavsett om det nu är Eminem och hans ganska samhällsomstörtande och människofientliga texter, sysslar med bild eller vad det nu kan vara som berör de unga. Det är där, bland kompisarna, som de här yttringarna skapas och bilderna målas. Hur ska man vara? Hur ska man se ut? Hur ska man agera för att accepteras? Vuxenvärldens roll har minskat i betydelse. Föräldrar och familj har marginaliserats. Det är för det mesta tillsammans med kompisarna i skolan som den första fyllan tas. Det är i skolan som beteendemönster som t.ex. mobbning kan antingen förbigås, bara bestraffas eller kanske också behandlas.

Låt mig ta ytterligare ett exempel från min vanliga vardagsvärld. Under ett besök i en skola hade en händelse ägt rum. Det handlade inte om mobbning utan om skadegörelse. Ett antal elever hade förstört en toalett, och hela undervisningen var slagen i spillror. Vad skulle skolan göra?

Naturligtvis var man tvungen att ta hand om det akuta, att visa att detta inte går för sig. Skolan är en del av samhället och det får inte förekomma andra saker i skolan än i samhället i övrigt. En del saker måste vi bestraffa.

Men vad gjorde skolan sedan? Tog man kontakt med föräldrarna? Blev det en dialog med det nätverk som fanns runt de här barnen? Jag är

väldigt osäker på det. Ofta sluter skolan sig kring sig själv och bryr sig inte om att ta de kontakter med yttrevärlden som man borde göra. Där sitter vi som föräldrar och är kanske inte ens medvetna om vad som händer i skolan.

Direkt och indirekt skapar vuxenvärlden, trots att vi kanske marginaliserats, mönster för de ungas utveckling. Vi kan välja att engagera oss. Vi kan välja att avstå. Vi kan välja att ge de unga en skola med brist på resurser, med slitna miljöer och med kravlöshet på många plan – med ansvar, men utan stöd. Och vi kommer att se att det samhälle som vi då skapar inte är ett samhälle som vi vill ha.

Ungdomstiden är normbrytande och ska så vara. Ungdomstiden är uppror och måste vara det. Men ramar måste också sättas. Vi kan därför också skapa en skola där individen sätts i centrum, där undervisningen är det viktiga, där krav och stöd går hand i hand och där kommunikationen mellan skola och hem är en central del i arbetet. Om och då detta lyckas skapas möjligheter för det goda arbetet, både inom och utanför skolan. När bildningen, det centrala i skolans arbete, får gå hand i hand med en social utveckling, där elevens hela sociala nätverk involveras, kan vi skapa en grund för ett samhälle med bättre sociala förutsättningar och därmed också minskad brottslighet. Familjens roll och skolans roll kan aldrig ses som två skilda delar, utan måste vara en helhet.

Herr talman! I kommunen får man ofta uppleva saker som man har svårt att förstå, just hur man med tanke på de resurser man har och de behov som man direkt kan se ska kunna gå mot det samhälle man vill skapa. De brottsförebyggande verksamheterna är bland de svåraste att behandla. Hur ska vi klara av det inom det sociala området? Hur ska vi klara av det inom skolans område?

Det finns inga enkla svar. Det vi måste göra som politiker är att tydliggöra de krav och det stöd som vi kan ge. Det handlar om de krav vi kan ställa exempelvis på familjen, på skolan och det stöd vi kan ge genom att utveckla skolan och genom att ge stöd till det brottsförebyggande arbete som också de offentliga verksamheterna, exempelvis polisen, kan utföra.

Herr talman! Liksom tidigare talare skulle jag också för att vinna tid bara som avslutning vilja säga att jag yrkar bifall till reservation 6 under punkt 5. I övrigt ställer jag mig bakom de ställningstaganden som Folkpartiets representant i utskottet har gjort.

Anf. 5 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag ska faktiskt ta vid lite där Staffan Werme slutade. Det handlade ju mycket om att se helheten i politiken och det är kanske det som är hela grunden för det brottsförebyggande arbetet, att man ser helhetsperspektivet, hur samhället hänger ihop och även hur vi som individer påverkas av olika erfarenheter och intryck som vi får i samhället.

Vi brukar säga att kriminalpolitiken, om jag tar den delen först, har tre delar. Den ena handlar om att förebygga brott, den andra om att bekämpa brott och den tredje handlar om att hindra återfall i brott. Vi har under den här debatten sett det uttryckas väldigt tydligt att diskussionen ofta koncentreras till dels förmågan att bekämpa brotten, polisens roll, åklagarnas och domstolarnas arbete, dels förmågan att hindra återfall i

brott, alltså kriminalvårdens arbete. Det är det man i huvudsak fokuserar på.

I dag tycker jag att vi ska diskutera den första hörnstenen. Då handlar det just om att förebygga brott. Då handlar det just om att se helheten.

Regeringens skrivelse är en beskrivning av vad som hittills har skett, men innehåller också riktlinjer för hur arbetet ska utvecklas vidare. En central del i den strategi man har haft har just varit att bygga upp lokala brottsförebyggande råd i kommunerna. När vi började fanns det bara 30 sådana organisationer. Nu är det nästan 200. Syftet med dem har varit just att se till att samhällets olika delar fungerar bättre, alltså att t.ex. skolan, polisen och socialtjänsten fungerar bättre tillsammans. Det var det ena syftet.

Det andra syftet var att ta till vara det folkliga engagemang som finns i de här frågorna. Här finns det för Sverige unika föreningslivet, allt från idrottsföreningar till pensionärsföreningar, som man kan engagera för att göra den egna staden eller den egna byn en liten smula tryggare att leva i.

Tidigare har Brottsförebyggande rådet haft en summa pengar för att stödja utbyggnaden av de lokala brottsförebyggande råden och även för att stödja enskilda föreningars initiativ. Sammanlagt har rådet fördelat 38 miljoner kronor sedan budgetåret 1995/96. Förra året prioriterades projekten som handlar om ökad trygghet i skolan, föräldrastöd, våld mot kvinnor och trygghet i bostadsområdet, bl.a. när det gäller grannsamverkan. Utsatta områden i storstäderna har prioriterats särskilt och för i år har vi anslagit ytterligare 7,2 miljoner kronor för det arbetet.

Så långt skrivelsen. Nu ska jag gå över till att säga någonting om den diskussion som vi har haft i dag liksom om motionerna och reservationerna. Jag kan kanske börja med att notera att det fortfarande finns en del personer som går omkring och tror att brottsligheten ökar i Sverige och som dessutom försöker föra ut den bilden. Marietta de Pourbaix-Lundin har väckt en motion där hon skriver att brottsligheten har ökat kraftigt de senaste 50 åren. Om hon hade skrivit det för tio år sedan hade det varit nästan rätt. Mellan 1950 och 1990 ökade antalet anmälda brott kraftigt. Men det som har hänt på 90-talet är att den trenden har brutits. Det anmäls inte fler brott i dag än som anmäldes 1990. Vissa brott, stöldbrotten, minskar rentav. Jag tycker att man ska veta det och ha det som utgångspunkt i diskussionen.

När det gäller brottens art – vi har varit inne på det tidigare utifrån olika undersökningar – är det dessutom så att Sverige karakteriseras av en stor mängd av det man betraktar som mindre allvarliga stöldbrott. Sverige har t.ex. en mycket hög andel cykelstölder, beroende på att vi har väldigt många cyklar i Sverige, enkelt uttryckt. Samma sak gäller Holland. Där är det också en mycket hög andel cykelstölder. Det är naturligtvis en omständighet som drar upp siffrorna totalt sett.

Går vi till andra länder, som t.ex. USA, kan vi se att USA i stället karakteriseras av en mycket större andel grova våldsbrott. Det är exempelvis fyra gånger så stor risk att bli ihjälslagen i USA än i Sverige, per capita räknat.

Den här slutsatsen leder oss in i en annan diskussion, nämligen den om hur sociala faktorer påverkar brottsligheten.

För oss socialdemokrater är det en självklarhet att välfärdsstaten är basen för allt brottsförebyggande arbete. Rättsväsendet måste fungera, så

är det naturligtvis, men också socialtjänsten, skolan och barnomsorgen. Ett samhälle som klarar av att bekämpa arbetslöshet, segregering och klassklyftor har mycket bättre förutsättningar att också kunna bekämpa brottsligheten.

I ett samhälle som inte klarar av att bekämpa arbetslösheten, som inte klarar av att bekämpa segregeringen, som inte klarar av att bekämpa klassklyftorna kommer man snart också att få se hur brottsligheten ökar. Den politiker som medvetet bidrar till att öka segregeringen bidrar också till att öka riskerna för kriminalitet i framtiden.

I det sammanhanget finns en intressant reservation som Centern och Folkpartiet har ställt sig bakom. De reserverar sig därför att de tycker att segregeringen i storstäderna måste bekämpas mer effektivt. Det är en sympatisk reservation, och den verkar i rätt riktning. Enda anledningen till att vi från vår sida inte ställer upp på reservationen är att vi anser att regeringen redan bedriver ett ambitiöst arbete för att bekämpa segregering och klassklyftor i storstadsområdena. Det är därför vi inte står bakom reservationen. Men vi är överens i sakfrågan när det gäller att peka på hur viktigt arbetet är.

Det underliga är att Moderaterna och Kristdemokraterna inte är med på den reservationen. Jag undrar varför. Det måste vara ett medvetet ställningstagande att inte stödja den reservationen. Det kan bara finnas två förklaringar till det. Den ena förklaringen är att de delar vår uppfattning, nämligen att regeringen redan gör ett bra jobb för att bekämpa segregering, arbetslöshet och klassklyftor. Så tror jag inte att det är. Den andra förklaringen är att man inte tycker att detta är särskilt viktigt. Segregering och utanförskap är inte något som ska prioriteras. Jag tror faktiskt att det är precis så det förhåller sig.

För Moderaterna och Kristdemokraterna är frågan om segregering inte särskilt viktig. Det märks också i den praktiska politiken. Vi befinner oss i en stad där borgerligheten för en medveten segregeringspolitik. Utförsäljningen av hyreslägenheter i Stockholms innerstad innebär faktiskt en social rensning av innerstaden. Stockholms innerstad kommer hädanefter att vara förbehållen den som kan lägga upp ett par miljoner för en insatslägenhet. Låginkomsttagare och ungdomar kommer inte att ha en chans på en sådan bostadsmarknad. Det rör sig om sammanlagt 15 000 lägenheter. Ungefär 5 000 är sålda, och ytterligare 10 000 står på kö för att säljas ut. Det innebär att samtidigt som dessa åtgärder genomförs undergrävs bruksvärdesprincipen eftersom det inte kommer att finnas jämförbara lägenheter att sätta hyrorna i det privata beståndet med. Det innebär samtidigt att för det kvarvarande privata hyresbeståndet i Stockholm kommer det att bli marknadshyror, dvs. väsentligt högre än i dag.

Vi ser en medveten segregeringspolitik, en ren klasspolitik. Fattigt folk ska köras ut från innerstaden. Det är bedrövligt.

En av grundprinciperna för det brottsförebyggande arbetet är att alla beslut som fattas på statlig och kommunal nivå och landstingsnivå genomförs av ett brottsförebyggande perspektiv. Det innebär att varje gång man fattar beslut ska man fråga sig vad det innebär för kriminalpolitiken och brottsutvecklingen på längre sikt. Det är själva grunden i hela tänkandet. Det är uppenbart att när det gäller bostadspolitik i Stockholm bryr man sig över huvud taget inte om detta. Varför sluter man då

upp bakom den politiken? Det är kanske inte så underligt att Moderaterna gör det. De bedriver denna politik så fort de får tillfälle.

I min region finns Vellinge. Där släpps inga flyktingar in. Där byggs inga hyreslägenheter. Man vill över huvud taget inte ha in fattigt folk i kommunen. Det är en medveten politik. Låginkomsttagare är inte välkomna. Det är inte konstigt att man driver samma politik i en större stad när man väl får tillfälle att göra det.

Men hur kan Kristdemokraterna ställa sig bakom en medveten segregeringspolitik? Häromveckan läste jag att man börjar få kalla fötter. Man ska ha blivit tveksam till att fortsätta utförsäljningarna. Det skulle vara intressant att få höra av Ragnwi Marcelind om hon kan redogöra för oss om Kristdemokraterna tänker bryta med Moderaterna i den frågan.

Hur är det egentligen med Folkpartiet? Det är en sympatisk reservation Folkpartiet har skrivit under. Den bådär gott. Men i Stockholm står ni bakom politiken. Nu förstår jag att detta ofta hänger ihop med vilken folkpartist man frågar för att ta reda på vilken linje partiet har. I Stockholm har ni den där korpralen som står bakom politiken fullt ut.

Jag vill ställa en fråga till Staffan Werme, som förefaller vara en klok person. Han förstår mig när jag säger att om man bedriver en medveten segregeringspolitik för att se till att inga låginkomsttagare hädanefter ska flytta in i staden – där man inte ska göra sig besvär om man inte har en miljon på banken – kommer det att innebära en risk för gettoisering och förslumning och därmed sämre möjligheter att förebygga brott i huvudstaden framöver. Jag tror att Staffan Werme förstår vad jag säger. Därför är det väsentligt att i all vänlighet fråga honom om han står bakom politiken, om Folkpartiet i riksdagen står bakom den politik hans kamrater i Stockholm för.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 6 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Herr talman! Jag har några frågor jag vill ställa till Morgan Johansson.

När det gäller kriminalvårdens betydelse i det brottsförebyggande arbetet, är det acceptabelt med en så hög återfallsprocent som finns inom kriminalvården?

Sedan är det frågan om polisens förebyggande arbete. Det är inskrivet i närpolisens arbetsuppgifter att en stor del av detta ska vara brottsförebyggande arbete. Det är jättesvårt att i praktiken genomföra en grannsamverkan utan en fungerande närpolis. Det är verkligheten och praktiken man måste titta på.

Klassklyftorna ökar, anser jag. Hur kan man annars förklara den gängbildning som växer fram? Det är ett tydligt tecken. Därför är det viktigt med vår reservation.

Sist vill jag ställa en fråga med utgångspunkt i det brottsförebyggande perspektivet. Det ska genomsyra all verksamhet – uppifrån och ned. Att använda övervakningskameror i taxibilar har verkan. Det finns teknik för att göra detta och för att förebygga arbetet. Det är väl viktigt att den biten genomsyrar hela det brottsförebyggande arbetet?

Anf. 7 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Kriminalvården och polisen är i huvudsak budgetfrågor, dvs. hur många poliser som kan utbildas och vilka resurser som kan sättas på det. Det finns ingen regering eller riksdagsmajoritet som har satsat så mycket pengar på rättsväsendet som den här riksdagsmajoriteten har varit beredd att göra – inte minst till polisen. I liggande budget kan vi gå in med ytterligare 600 miljoner till rättsväsendet – vilket presenterades i tisdags. Det innebär att vi säkerställer rekryteringen av poliser, att vi kan starta en ny polishögskola i Växjö, att vi säkerställer att myndigheterna har råd att anställa de poliser som går ut utbildningarna. Det är en viktig sak att vara medveten om.

Vi är ense om att programverksamheten måste förbättras inom kriminalvården, framför allt gäller det frigivningssituationen. Det handlar inte bara om insatser av kriminalvården utan också vilka förberedelser som görs i kommunerna. Där är kommunernas resurser återigen viktiga. Vilka resurser finns t.ex. i socialtjänsten för att hjälpa till med bostad, med arbete, med utbildning?

Här försöker Gunnel Wallin sitta på alla stolar samtidigt. Hon kan inte samtidigt sänka alla skatter som finns tillsammans med moderaterna och samtidigt öka alla utgifter som finns tillsammans med oss. Hon måste välja. Vi har valt att satsa stora resurser på kommunerna, så att de ska få möjlighet att förbättra sin verksamhet på alla plan. Det här är en av de saker som måste göras.

De andra två frågorna får jag återkomma till i nästa replik.

Anf. 8 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Herr talman! Vi har sagt att vi ställer oss bakom närpolisverksamheten och att vi tycker att den är bra. Men den måste naturligtvis ha resurser för att fungera, och det har den inte i dag.

Morgan Johansson säger: Nu håller vi på att utbilda fler poliser. Men i verkligheten är det inte brist på poliser på alla håll, utan det är brist på pengar att betala dem för. Jag kan ta mitt eget område i nordvästra Skåne. Där har man de som söker, men man kan inte anställa på grund av brist på pengar. Och sedan ser det olika ut.

Även om ett tillskott har påannonserats i dagarna vet vi också att man har levt på anslagskredit och att det tar tid att betala tillbaka det. Vi måste ju se hur verkligheten är.

När det gäller den förebyggande vården inom kriminalvården är det i dag inte möjligt att satsa på 34 §. Det finns nämligen inte resurser. Och det är just den biten som är det statliga ansvaret i frigivningsprocessen. Vi måste naturligtvis ta vårt ansvar här ifrån riksdagen.

Anf. 9 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Som jag sade finns det ingen annan regering som har satsat så mycket pengar på rättsväsendet som den socialdemokratiska regeringen nu gör. Det finns ingen tidigare regering som har startat dels en ny utbildning i Umeå, dels ytterligare en i Växjö som nu är på gång. Det går ut ungefär 380 nya poliser till våren. Då kommer också antalet poliser att öka. Vi vet att ålderskurvan ser sådan ut att många kommer att gå i pension. Det innebär att vi måste trissa upp utbildningstakten ytterligare. Vi ser nu till att skapa resurser för det.

I stället för all denna klagolåt skulle det kännas skönt att då och då höra något slags uppskattande ord från oppositionen över att vi faktiskt har lyckats ta fram så pass mycket resurser som vi har gjort. Men jag får kanske vänta ytterligare någon replik innan jag får höra några sådana ord.

Vi är helt överens om att gängbildning är ett växande problem. Insatser måste göras mot ungdomar. Annars riskerar man att hamna i kronisk kriminalitet. Det gäller särskilt de som har börjat att stjäla bilar och göra inbrott i bilar. Vi vet att de löper stor risk att så småningom hamna i yrkeskriminalitet. Återigen: Det måste finnas resurser på kommunal nivå för det. Men det måste också finnas ett samarbete mellan socialtjänst, skola och polis. De lokala brottsförebyggande råden har ju varit en positiv organisation för att åstadkomma det.

Avslutningsvis till övervakningskameror i taxibilar. Vi har en utredning som ska titta på hela frågan om kameraövervakning. Men jag tror att vi ska vara lite försiktiga. Tänk bara på omfattningen vi talar om. Det rör sig om tusentals, kanske tiotusentals kameror ute i samhället på platser som inte är offentliga utan i huvudsak privata. Här finns en integritetsproblematik som vi måste ta allvarligt på.

Anf. 10 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Som vanligt när argumenten tryter för socialdemokraterna vill man gärna ta till Stockholms stadshus och den politik som förs där. Nu är det inte politiken i Stockholms stadshus vi diskuterar här i dag utan det är rikspolitiken, och jag måste få ha förtroende för mina delegater på plats. Jag vill bara tydligt framställa för Morgan att vi är emot och vill motverka segregation.

Morgan säger att vi bara framför en massa klagolåt. Men när vi någon gång anser att regeringens politik kanske är bra blir Morgan Johansson chockerad. Det måste tala för en väldig osäkerhet att vi inte kan ta till oss någonting av det regeringen föreslår.

Morgan Johansson säger att vi måste se helheten i politiken och att det är grunden. Då har jag några frågor.

När vi besökte BRÅ fick vi höra att särskilt pojkar som misslyckas i skolan är en riskfaktor för tidig brottslighet. Med regeringens politik är det i dag så att alltfler elever misslyckas med att klara grundskolan och bli behöriga för gymnasiet. Hur går det ihop med helhetssynen, Morgan Johansson? Jag tycker att Morgan Johansson lite grann gömmer sig bakom det. 10 % av grundskoleeleverna är efter årskurs 9 inte behöriga till gymnasiet. Det är allvarligt och illavarslande för framtiden, om vi nu ska satsa på brottsförebyggande åtgärder där skolan har en viktig del.

Till sist skulle jag bara vilja fråga om Morgan Johansson delar den uppfattning som Ingvar Carlsson gav uttryck för i en intervju när han slutade som statsminister. Han sade: När välfärdspolitiken etablerades i Sverige trodde och hoppades man att vi i spåren av denna skulle få en minskad brottslighet. I stället blev det tvärtom. Det är min besvikelse.

Tror Morgan Johansson att vi enbart med välfärdspolitik kan klara av att förebygga eller få slut på all kriminalitet? Eller inser Morgan Johansson precis som Ingvar Carlsson att det inte är så enkelt?

Anf. 11 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är självfallet inte så enkelt. Sedan kan man alltid notera att när socialdemokratiska statsministrar avgår är de populära hos oppositionen att citera. Det har vi sett flera exempel på.

Jag har ingen annan uppfattning än Ingvar Carlsson. Den generella välfärdspolitiken är grunden och basen i alltihop, i att hålla samman Sverige så att klyftorna, arbetslösheten och segregeringen inte ökar. Det är grunden och basen. Men sedan krävs det naturligtvis också riktade insatser.

Riktade insatser försöker bl.a. de lokala brottsförebyggande råden och socialtjänsten att arbeta med när man jobbar med de ungdomar som är på väg att hamna snett. Det finns många projekt, många exempel på hur man jobbar med ungdomar som börjat stjäla bilar eller som börjat med narkotika. BRÅ har gett anslag till en stor del av de projekten, till riktade insatser, så det krävs båda delar.

Men gemensamt för båda delar är att det krävs en hel del skattepengar. Man kommer inte undan det. Alltihop beror i huvudsak på att vi har ork och möjlighet att ta ut skatt. Här är Ragnwi Marcelind i samma läge som Gunnel Wallin. Hon ska sänka alla skatter ihop med moderaterna, samtidigt som hon ska höja alla utgifter ihop med oss. Det hänger inte ihop. Det hänger faktiskt inte ihop.

När det sedan gäller Stockholms stadshus: Kryp inte bakom det! Det är en helhet, alltihop. Lika väl som Ragnwi Marcelind kan ta upp frågan om skolan och om att eleverna inte klarar kunskapskraven i en del fall, lika väl kan jag ta upp bostadspolitiken generellt sett. Det är ett mycket allvarligt problem och det etablerar nya fakta, en ny social struktur som innebär att låginkomsttagare inte kommer att ha en möjlighet att bo i Stockholms innerstad och i de attraktiva ytterområdena. Det ökar segregeringen.

Ragnwi Marcelind har en chans till på sig. Tala om för oss: Har ni fått kalla fötter i den här frågan, eller har ni inte det?

Anf. 12 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Tyvärr, Morgan Johansson, kan jag inte svara på den frågan. Jag är inte så insatt i vad som sker i stadshuset att jag kan svara på om de har fått kalla fötter. Mina känns väldigt varma med anledning av det Morgan Johansson har retat upp mig på i olika frågor i sitt inlägg.

Jag tycker att det är märkligt att Morgan Johansson kan tala så ordrikt om vilka insatser vi gör för ungdomar i kommunerna. Tyvärr är det så att vi gör alldeles för lite. Inte minst den hearing vi hade med Socialstyrelsen visade på bristande insatser för att förebygga att unga människor hamnar i en konstant kriminalitet.

Visst behövs det skattepengar. Visst behövs det resurser. Visst behövs det prioriteringar. Det är vi beredda att göra. Men i min hemkommun där socialdemokraterna har haft makten i 70 år vill man inte prioritera insatser för att hjälpa barn till missbrukare. Man vill inte prioritera insatser för att se till att barn som växer upp i misshandlande familjer får den hjälp och det stöd de vill ha. Jag har kämpat i nio års tid för att få loss pengar till den verksamheten. Man är ytterst sparsam därför att man ser att det inte ger några kortsiktiga vinster. Men på lång sikt, Morgan Johansson, menar jag att det här har stor betydelse.

Till sist undrar jag om Morgan Johansson håller med mig om det som Per-Olof Wikström och Marie Torstensson säger, att vi måste medvetandegöra föräldrarna om deras betydelse när det gäller att överföra värderingar och normer till barnen. Varför har inte socialdemokraterna anammat vårt försök att medvetandegöra föräldrarna genom en landsomfattande kampanj eller genom att driva de här frågorna för att ge föräldrarna det medvetandet? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 13 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att de flesta föräldrar känner till vilket ansvar de har för sina barn. Problemet är att de föräldrar som inte gör det – de föräldrar som brister i ansvar – kan vi ändå inte kampanja oss fram till. De behöver i allmänhet något annat stöd av samhället än annonskampanjer.

Det jag har försökt säga hela tiden är att samhället måste fungera så, att där föräldrarna är svaga måste samhället vara starkt. Det måste finnas ett skydds nät och möjlighet att stötta med bra barnomsorg, bra skola, bra fritidsverksamhet och bra socialtjänst. Det är fullständigt naturligt.

Ragnwi Marcelind hamnar i samma knepiga situation som alltid eftersom Kristdemokraterna är ett renodlat överbudsparti som vill öka alla utgifter som finns och samtidigt sänka alla skatter som finns. Så kanske man kan dra sig fram i opposition i några år, men man klarar faktiskt inte att styra Sverige på det sättet.

Anf. 14 ANITA SIDÉN (m) replik:

Herr talman! Morgan Johansson borde sopa framför egen dörr. Vad vill Morgan Johansson göra åt mångmiljonsprogrammet som ni satsade på? Där finns ju den stora segregationen.

Vi moderater vill bekämpa segregation med möjligheter, inte med bidrag. Man ska ha ett arbete och kunna leva på sin lön. Det ska löna sig att arbeta. Det är bra för hela familjen att känna att man duger, och det är bra att pappa och mamma kan få gå till ett arbete.

Naturligtvis ska de barn och familjer som behöver det få stöd.

Brott är brott vare sig jag blir av med allt jag äger, eller om det bara är en cykel. Det ska utredas och räknas som ett brott.

När det gäller bristen på poliser vill jag säga att Socialdemokraterna är det parti som under hela två år inte låtit utbilda några poliser. Två årskullar togs inte in. Bristen på poliser får Morgan Johanssons parti ta på sig.

Något som oroar mig mycket, och som jag vill ställa några frågor till Morgan Johansson om, är droger. Droger är ett stort bekymmer. Vi vet att droger och kriminalitet följs sida vid sida och att de ungas nyfikenhet på narkotika ökar rent generellt. Drogmissbruket har också blivit mer experimenterande. Tonåringar vågar blanda medicin som Rohypnol med sprit för att öka effekten. LSD kombineras med cannabis för att ge ett starkare rus. Ecstasy blandas med alkohol och amfetamin med heroin. GBL tar man för att öka effekten av andra droger.

Det här visas i en rapport som publicerades för några dagar sedan.

I Göteborg sade polisen förra veckan att man vid provtagning hade funnit upp till fyra preparat i samma prov. Drogmissbruket går allt längre ned i åldrarna.

Narkotikakommissionen varnade för att vi står inför ett avgörande val. Rån som hör ihop med detta har från 1990 till 2000 ökat med 3 000. Var finns den brottsförebyggande verksamheten?

Anf. 15 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Anita Sidén har helt rätt när hon tar upp narkotikafrågan som en av de viktigaste utmaningar vi har framför oss. Där har vi stora och växande problem.

Jag var i Landskrona i går och besökte deras brottsförebyggande råd. Jag pratade med både föreningar och med polis.

Landskrona, liksom Lund och Malmö ligger ju geografiskt där de ligger. Man kan konstatera att på gatan har priset på heroin sjunkit från ungefär 2 000 kr för ett par gram för tio år sedan till ungefär 800 kr. Det beror på att tillgängligheten har ökat. Det i sin tur beror bl.a. på det geografiska läget och att danskarna inte har kommit till rätta med sina problem.

Polisen kanske borde få andra möjligheter att utreda sådana här brott. Vi har tidigare tagit upp frågan om buggning, dvs. hemlig avlyssning. Det har Moderaterna varit emot. Den skulle riktas mot just den här typen av brottslighet.

Jag kan ju passa på att fråga Anita Sidén om hon är för eller emot buggning som ju faktiskt skulle vara en möjlig åtgärd.

Missbruksvården i kommunerna har ju skurits ned kraftigt under de senaste tio åren till följd av att kommunerna har ont om pengar. Låt oss se till att väcka diskussionen om att vi måste öka antalet behandlingsplatser, och att vi måste öka kommunernas möjligheter och resurser så att de kan handla upp platserna.

Jag tror att det finns mycket att vinna på det, både för enskilda människor och när det gäller att bekämpa den brottslighet – stölder och prostitution – som är en följd av narkotikamissbruk.

Internationellt samarbete är också en väg, som jag sade tidigare när jag nämnde Danmark.

Anf. 16 ANITA SIDÉN (m) replik:

Herr talman! Det är bra att Morgan Johansson är orolig för narkotikasituationen. Men det måste komma konkreta förslag och åtgärder för att bedriva verksamhet som gör att ungdomarnas narkotikamissbruk minskar. Ungdomar begår alltfler brott och utvecklingen är allvarlig.

Sture Korpi har studerat tre rapporter som behandlar grova våldsbrott. Siffrorna talar sitt tydliga språk. 1999 dömdes 49 ungdomar till sluten ungdomsvård för brott som normalt skulle ha givit långa fängelsestraff; det är mycket allvarliga brott.

De tonåringar som döms till sluten ungdomsvård har enligt Sture Korpi tre saker gemensamt: drogmissbruk, kriminalitet och psykiska problem. Men vård får de inte.

Dessutom har rymningsbenägenheten varit stor. Det skapar ju ännu större problem. Ofta har de här ungdomarna tagit sig till ställen där vi inte skulle vilja att några barn var, och definitivt inte de som redan har problem.

Vilka förslag har Morgan Johansson för att förebygga att dessa ungdomar begår fler brott, och för att se till att de får vård och behandling och inte är på rymmen?

Många av dem har varit med om misshandel. Misshandelsfallen har ökat från 1990 då det var ca 41 000, till år 2000 då vi är uppe i 57 300. Är det ett bra resultat? Har Morgan Johansson några förslag till brottsförebyggande arbete i det avseendet? Det är oerhört viktigt när det gäller en grupp som är så utsatt.

Anf. 17 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Vi vet ju hur Moderaterna vill lösa frågan. De vill sätta de här ungdomarna i fängelse. Men det finns inget stöd över huvud taget bland professionen för att det skulle vara ett bättre sätt att ta hand om de här ungdomarna.

Det vi har fastnat för är just den slutna ungdomsvården.

Anita Sidén säger att antalet har ökat. Det har det. Det beror förmodligen framför allt på att domstolarna i större utsträckning än tidigare dömer till den påföljden. Tidigare har domstolarna dragit sig för att döma till fängelse.

För att komma till rätta med det här på lång sikt krävs det, som Anita Sidén också var inne på i sitt inlägg, insatser väldigt tidigt. Man måste vara beredd att sätta in insatser redan när man ser att unga börjar hamna snett. Det kan man ofta se väldigt tidigt, kanske redan i skolan och barnomsorgen.

För det behövs det pengar i kommunerna. Både skola, barnomsorg och fritidsverksamhet dras runt på skattepengar. Det är inte trovärdigt att stå i riksdagen och kräva ökade insatser av kommunerna samtidigt som man skär ned på bidragen till kommunerna. Det är faktiskt inte trovärdigt. Det är dessvärre en sådan politik som Moderaterna står för.

Anf. 18 STAFFAN WERME (fp) replik:

Herr talman! Jag ska försöka svara konkret på frågan om Stockholm och bostadsbyggandet.

Jag hade en träff med en av Folkpartiets representanter i Stockholm och ett antal byggare för ett par veckor sedan.

Folkpartiets representant menade att man klarar det här med allmännyttan trots de försäljningar som gjorts, och att det alltså finns möjlighet att ha ett kommunalt inflytande på bostadsmarknaden.

Byggarna, däremot, sade att det stora bekymret är att det inte går att bygga nya hyresrätter eftersom inga människor har råd att bo i dem.

Det är ett tydligt exempel på att det finns mycket som ligger under detta Stockholmsproblem.

Det som är intressant i frågan är: Vilka är alternativen? Det ena alternativet är att man säger att alla människor ska kunna bo överallt, och man drar det till sin spets. Det tror jag inte att någon ställer upp på.

Jag är medveten om att jag inte kan sälja min lilla villa i Örebro och flytta till Danderyd. Det räcker inte mina pengar till. Jag kan nog inte ens flytta till Stockholms innerstad.

Den andra varianten är att säga att det bara är pengarna som ska gälla. Också det skapar problem. Vad jag tycker borde vara vägledande är att det inte ska finnas några miljöer som är så dåliga att människor väljer

bort dem. Detta är det som sker nu. Människor väljer exempelvis bort områden som man upplever som dåliga, som t.ex. Stockholms yttre delar därför att det är hög brottslighet där. I stället flyttar de till Stockholms innerstad, som både är vackrare och i vissa fall säkrare – om också kanske inte på fredags- och lördagsnätter.

Huvudpunkten i detta måste vara att man lyfter upp de svaga områdena och inte säger att likhet ska gälla överlag. Människor är inte lika. Det viktiga med den här motionen, något som också blir väldigt tydligt när man pratar med exempelvis invandrarorganisationerna, är betoningen på att invandrarna inte ska behandlas som en grupp. De säger: Behandla oss som individer!

Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det kan jag mycket väl ställa upp på. Självklart ska alla människor behandlas som individer. Samtidigt måste man vara klar över att olika grupper kan ha gemensamma intressen. Annars kan man över huvud taget inte analysera samhället.

En politik för att lyfta upp de svaga områdena och förbättra möjligheterna att bygga är en sak, men att sälja ut och göra om 15 000 lägenheter från hyresrätter till bostadsrätter ökar inte på minsta sätt möjligheterna att bygga. Det handlar inte om det, utan bara om att föra över kapital från en grupp till en annan.

Det är en önskedröm att det här skulle öka byggandet med bevarad kontroll från kommunens sida. Det går inte ihop. Det innebär i verkligheten att innerstaden och andra attraktiva områden blir reservat för de rika. Det är bara de som kommer att kunna köpa en lägenhet. Också ungdomar är bannlysta. Inte heller de har en chans att få en lägenhet i de här områdena. Därigenom etableras nya förhållanden. Det är omöjligt att rulla tillbaka en sådan utveckling när den väl har kommit i gång. Då ökar segregeringen.

Kan inte Staffan Werme i alla fall gå med på att den väg som man valt faktiskt ökar segregeringen?

Anf. 20 STAFFAN WERME (fp) replik:

Herr talman! Vi har i Örebro ett av Sveriges största allmännyttiga bostadsbolag utanför Stockholm. Det har ungefär 70 % av alla lägenheter i Örebro kommun med närområde, och ändå har vi segregation. Jag skulle kunna peka ut de områden där, trots denna allmännytta, de svaga finns och där vi har de höga brottslighetssiffrorna.

Frågan är om det går en gräns under vilken segregationen finns och om en hög andel hyresrätter, kanske i allmännyttan, kan försvaras med att dessa inte skapar segregation. Jag tror inte att det är så.

Jag tror att detta styrs av andra mekanismer i samhället, t.ex. förekomsten av bra skolor. När man tillfrågar människor från olika håll visar det sig att ungefär hälften av dem som har barn i skolåldern säger att det viktigaste för valet av bostadsområde är skolan. Finns det en bra skola i området kan man också tänka sig att bo där.

Jag kan acceptera att avsaknad av hyresrätter och allmännytta skulle vara mycket klara tecken på segregation. Men det är tyvärr inte så enkelt som att 5 000, 10 000 eller 15 000 lägenheter som säljs i Stockholm – vilket totalt sett inte är så många procent av allmännyttans hyresrätter –

startar segregationen. Det vore väldigt bra om vi kunde säga att det skulle krävas 23 % eller 52 % hyresrätter för att vi inte skulle få någon segregation, men så är det inte.

Anf. 21 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag trodde att vi faktiskt skulle kunna få ett ställningstagande för den uppenbara och mycket enkla slutsatsen att om inga kan flytta till ett ställe utan alla hänvisas till ytterområdena, ökar segregationen. Det är en mycket enkel slutsats. Jag trodde faktiskt att jag skulle få Staffan Werme att gå med på den, för den är alldeles uppenbar, men det sker kanske i nästa omgång.

Han säger vidare: Vi har ändå segregation. Ja, det har vi haft länge. Vi har när vi under efterkrigstiden byggt upp välfärdsstaten sett till att Sverige, i motsats till många andra länder i västvärlden, inte fått slumområden. Vårt land förskonades från sådana, och det berodde på den sociala bostadspolitiken, som stod och står på de kommunala bostadsföretagen och på bruksvärdesprincipen.

Man klarar inte att få majoritet i den här kammaren för att riva upp den sociala bostadspolitiken, men man lyckas riva ned den bakifrån under några år i en del kommuner. På det sättet etablerar man nya förhållanden och kommer in på en väg där Sverige går i samma riktning som många andra länder med stora områden som närmast präglas av gettoisering och förslumning. Vi är på väg att på allvar beträda den vägen.

Man kan säga att vi redan har segregation. Ja, det har vi, och den ska vi motverka på alla sätt, men vi måste använda metoder som minskar segregeringen. Vi kan inte göra som en läkare som skaffar arsenik när en patient blivit sjuk. Man måste ge medicin och inte gift i ett sådant läge. Man måste sätta in åtgärder som minskar segregeringen, inte sådana som ökar den.

Anf. 22 YVONNE OSCARSSON (v):

Herr talman! Jag har lyssnat mycket noga på den här debatten. Jag ska börja med att berätta lite grann om vad som står i inledningen till den skrivelse som ligger till grund för den här debatten, *Brott kan förebyggas*. Jag tycker att den är bra. I en sammanfattning framhålls att brottslighet är ett samhällsproblem som ska angripas utifrån en bred kriminalpolitisk ansats. För denna krävs samverkan med andra samhällsområden, lokala myndigheter och organisationer, näringsliv och enskilda.

Det krävs ett fortsatt stöd till det lokala brottsförebyggande arbetet, som flera har nämnt. Det krävs också att det brottsförebyggande perspektivet vidgas till att omfatta också andra samhällsområden än rättsväsendet. Till sist krävs att det internationella samarbetet intensifieras med Sverige som en drivande kraft.

Dessa uttalanden gör det tydligt för mig att det krävs jättemånga insatser på åtskilliga områden. Gunnell Wallin sade att det krävs många aktörer som i samverkan kan se till att förhållandena blir bättre än de är i dag.

Det här arbetet måste drivas på tre nivåer. Morgan Johansson nämnde att insatserna primärt måste sättas in med inriktning på hela befolkningen innan brott har begåtts, innan man över huvud taget funderar på att begå något brottsligt. Sekundärt krävs insatser för människor som befinner sig

i olika risksituationer, t.ex. som bor i riskområden eller på annat sätt kan anses ha större benägenhet att hamna i brottsliga situationer.

Slutligen krävs insatser för att människor som redan har begått brott ska slippa återfalla i brottslighet.

Det finns liknande sätt att arbeta på inom andra områden av vårt samhälle, och vi i Vänsterpartiet tycker att dessa insatser borde kunna slås ihop. Vi tänker då på det alkohol- och drogförebyggande arbetet, som bedrivs på precis samma sätt och med samma syfte – ofta med inriktning på samma grupperingar av människor – och även på hälsobefrämjande åtgärder. Dessa insatser går i samma riktning.

Vänsterpartiet vill vara pådrivande i de flesta debatter, även i den här. För de insatser som jag nyss har nämnt behövs det mycket mer pengar till kommuner och landsting. Det är dock viktigt att vara klar över att det inte bara är pengar som gör att det brottsförebyggande arbetet utvecklas väl. Man måste även fråga sig om det alltid är samma instans som ska utföra ett visst arbete.

Utför polisen alltid rätt sorts arbete? Utför skolan alltid rätt sorts arbete? Är det sant att socialtjänsten alltid ska utföra det jobb som den gör? Det kanske inte är så. Om man tittar över det noggrant kanske det blir ett mycket bättre utfört arbete och dessutom till en billigare penning. Det kan aldrig vara fel.

Jag har själv jobbat i rätt många år i ett stort drogförebyggande arbete som bekostades av Folkhälsoinstitutet, kommunen och ett studieförbund. Alla tyckte att det var ett mycket bra projekt. Det var många aktörer som var inblandade i det.

Det jobbigaste var att hitta pengar. Den mesta kraften gick åt till att förbereda att söka pengar och när sedan pengarna var slut se till att projektet kunde fortsätta. Jag tycker att det är tråkigt. Jag tror att det finns många bra projekt ute i Sverige som borde få fortsätta men att det just då och på just den platsen kanske inte finns pengar för tillfället.

Jag vill berätta om några projekt som vi tycker är bra förebilder. Ett av de projekten handlar dessutom om förebilder. Det är ett pojkkprojekt som bedrivs hemma i mitt landskap Hälsingland. Där har en kvinnlig specialpedagog tagit initiativ till ett projekt för pojkar i åldern 6–10 år.

Det upprörde mig väldigt mycket att det är 90 000 pojkar i åldern 6–10 år som lever mer eller mindre utan pappor. Bl.a. har AnnBritt Grünwald talat väldigt ofta om interner på Österåkeranstalten. Nästan alla interner har saknat en bra manlig förebild, dvs. en pappa.

Nu tror jag inte att det är så enkelt att det går att ersätta pappor. Ingen kan ersätta en pappa. Men jag tror att det går att göra väldigt mycket för att många pojkar ska få det bättre.

En intern uppskattar enligt en egen kalkyl att hans kriminella liv har kostat samhället 17 miljoner kronor. Vi har tittat lite på det. Vi tror att det ska till betydligt mer pengar om man tittar på vad det har kostat hans omgivning att han har levt ett kriminellt liv.

Det pojkkprojekt som bedrivs i mitt hemlandskap handlar om att man utbildar vanliga vuxna män. Man har hittat många i föreningslivet. I Ljusdal där jag bor har man hittat förebilderna i A-laget i bandy. Det beror bara på att det finns hemma. Det är inget som säger att det är det bästa, men det har man gjort hemma.

Man har gett utbildning till dessa manliga förebilder. Sedan har man plockat ut pojkar som vill vara med i projektet. De har träffats många gånger och gjort typiska pojksaker tillsammans som dessa pojkar inte har någon möjlighet att få annars i sina liv.

Samtidigt har man, och det är det viktiga, pratat och umgått på ett vardagligt sätt. Det har naturligtvis också varit konfrontationer. Det tror jag att många pojkar som lever med bara mammor väldigt väl behöver. Mammor ger andra saker, men jag tror att pojkar har ett stort behov av att "träckla" lite med män.

Man har räknat ut vad projektet har kostat. Om man jämför med de 17 miljonerna har det kostat 1 200 kr per pojke och 15 tillfällen. Ser man det i ett större och brottsförebyggande perspektiv är det fruktansvärt billigt.

Det är lite roligt att kunna säga att vi i Vänsterpartiets justitieutskottsgrupp var på studieresa i Göteborg under den förra plenifria veckan. Där besökte vi två projekt som arbetade med brottsförebyggande insatser.

Ett av projekten heter Bryggan. Där tar man emot dömda när de kommer ut från sina fängelsestraff. Det var från början tänkt som en träffpunkt. Internerna själva hade sagt att de inte visste vart de skulle ta vägen när de kom ut. De skulle få hjälp med att tvätta och göra vardagliga saker.

Den här verksamheten har verkligen vuxit. Nu har man grupper av olika slag. De har en fin lokal mitt i Göteborg där de träffas. Man har utökat med verksamhet för svenska dömda som sitter fängslade i utlandet. Man har gruppverksamhet för barn och ungdomar där man gör bra saker. Det gäller barn till dem som har varit dömda.

Sedan var vi på ett ställe som heter Solrosen. Det är verksamhet för barn till dömda. Man har gruppverksamhet där man ger barnen bekräftelse, pratar och ger barnen möjlighet att uttrycka sina känslor och vad de funderar över. Det kanske inte är alldeles självklart för föräldrar och vuxna i omgivningen att prata och vara naturlig inför sådana svåra situationer.

Herr talman! Alice Åström kommer att beröra reservationerna i betänkandet. Jag vill avsluta med att säga att debatten har handlat rätt mycket om polisen. Polisen har en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet. Men enligt Vänsterpartiet går det inte att bedriva brottsförebyggande arbete med bara polisen.

Vi tror att det på den primära nivån och den sekundära nivån behövs mycket mer kraft och mer insatser för att vi ska slippa att låta polisen ta tag i så många brottsituationer. Vi tycker att debatten skulle må gott av att förskjutas lite grann så att vi talar mer om det förebyggande arbetet och insatser för riskgruppen, dvs. det sekundära.

Anf. 23 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Herr talman! Vi delar synsättet när det gäller de ideella organisationernas betydelse i det brottsförebyggande arbetet, Yvonne Oscarsson. En viktig del är ledarskapet, där det finns stora brister. Det behövs också uppmuntran och stöd från samhällets sida för att kunna bedriva det arbetet.

Yvonne Oscarsson berörde till viss del kriminalvården. Jag skulle vilja ställa en fråga. Anser Yvonne Oscarsson att det finns tillräckligt med resurser inom kriminalvården för att bedriva ett brottsförebyggande arbete och minska återfallsprocenten? Är synliga poliser ute i vardagen i förebyggande syfte någonting som Yvonne Oscarsson tycker är positivt?

Projektet är väldigt intressanta. Det är synd när ett projekt slutar och det inte finns resurser. Här är vi tillbaka till frågan om resurser, oavsett om det sedan är på kommunal eller statlig nivå. Det behövs också stöd organisatoriskt och ekonomiskt för att hålla arbetet vid liv så att det blir bra förebyggande åtgärder.

Långsiktighet i det brottsförebyggande arbetet ger ekonomi. Men det ger också stora humana värden.

Anf. 24 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag håller med Gunnel Wallin. Långsiktigheten är det som verkligen ger resultat som är hållbara. Jag tror inte alls på ett projektsamhälle där vi hela tiden ska ha kortsiktiga projekt.

Jag tror att alla skulle må gott av om bra projekt, precis som Gunnel Wallin var inne på, kunde få möjlighet att fortsätta och integreras i vanlig ordinär verksamhet. Man kunde också på ett bättre sätt sprida bra projekt som fungerar på ett ställe så att man kan lära sig på andra ställen.

Också jag tror att man kan använda ideella föreningar på ett mycket bättre och effektivare sätt än vad man gör, och många har ett väldigt stort intresse av att göra det. Det ser jag eftersom jag är väldigt insatt i idrottsrörelsen.

Många idrottare vill verkligen göra en social insats och offra kanske ännu mer tid inom sin idrott utöver att utöva sin egen idrott om de vet att det gynnar, som i det fall jag nämnde, pojkar som inte har någon pappa.

Jovisst, vi i Vänsterpartiet tror också att kriminalvården behöver mer pengar. Vi nådde inte fram i den biten i förhandlingarna i år, men vi tycker naturligtvis att kriminalvården framför allt behöver mer behandlingsinsatser för att förebygga återfall.

Vi tror också att vi behöver fler synliga poliser. Det är en av anledningarna till att vi har gått in med mer pengar till polisen. I rättvisans namn vill jag säga att det inte bara är regeringen som har sett till detta, utan Vänsterpartiet har också varit en mycket starkt drivande kraft när det gäller just pengarna till polisen. Det är alltså inte regeringens förtjänst.

Anf. 25 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Herr talman! Jag vill säga till Yvonne Oscarsson att det är bra med poliser i det brottsförebyggande arbetet. De behövs också. Yvonne Oscarsson sade att det inte är så viktigt med poliser – men visst är det det!

När det gäller att ta vara på bra projekt så finns det inom BRÅ en bank där det finns bra möjligheter att söka exempel som man kan använda sig av.

Vad gäller medel till kriminalvården och till t.ex. § 34-behandlingar tycker jag att det är ett måste att man ska kunna ge medel för att genomföra det här och få stopp på det hela. Med tanke på det som Yvonne Oscarsson sade om vilka besparingar man kan göra genom att bedriva

brottsförebyggande arbete gäller det att våga satsa medel så att man får bukt med den återfallsprocent som är så hög. Sedan kan man spara i ett senare, långsiktigt skede.

Anf. 26 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag ska börja med det sista – § 34. Det ingår som Gunnel Wallin också vet i Narkotikakommissionens uppdrag och i rapporten *Vägvalet*. Jag tycker att det här med § 34 är viktigt. Jag har jobbat lite grann med det i mitt privata liv, när jag har jobbat i en öppenvårdsbehandling. Bl.a. hade jag då § 34-placeringar. Det som jag många gånger upprördes över var att jag tyckte att det ibland var väldigt slappt. Det var slappt både från kriminalvårdens sida, från kommunens sida och från frivårdens sida. När det inte fungerade som det skulle så skulle jag slå larm om det. Jag slog larm, och det hände ingenting, jag slog larm, och det hände ingenting och jag slog larm, och det hände ingenting! Det hände ingenting! Det gick en jättelång tid, och man kallade de här människorna till samtal och de kom inte. De fick en ny tid, och de kom inte. Man kallade igen, och de fick en ny tid. Det här höll på under en lång, lång tid.

Jag menar att man inte löser detta bara med mer resurser, utan jag tror att det också handlar om vad man ska ha för förhållningssätt och för ingång och om vilken syn man har på frågorna.

Samma sak är det när det gäller ungdomar. Man måste agera mycket snabbare! Många insatser är bra, men de måste ske mycket snabbare därför att ungdomars liv är så snabbt, och förändras så snabbt.

Jag hoppas verkligen att jag inte har sagt att polisen inte är så viktig, Gunnel Wallin! Däremot har jag sagt att det behövs många fler än polisen i det brottsförebyggande arbetet totalt. Det ska inte byggas bara kring polisen, utan det handlar om hela samhället i stort. Morgan pratade ju bl.a. om den generella välfärden. Där är polisen en viktig del, men det är inte enbart polisen som ska sköta detta.

Anf. 27 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag välkomnar Yvonne Oscarssons och Vänsterpartiets inställning till att kommuner och landsting behöver mer pengar. Det var precis vad vi kristdemokrater hävdade redan i höstens budgetdebatt. Vi gav också 3 miljarder kronor utöver vad Vänsterpartiet och regeringen gjorde.

Yvonne Oscarsson talar sedan om den betydelsefulla insats som Vänsterpartiet har gjort i budgetarbetet. Det rimmar för mig lite illa, mot bakgrund av att när vi tittar på de resurser som regeringen avsätter till det brottsförebyggande arbetet ser vi att det är 7,2 miljoner kronor konstant. Det blev ingen ökning nu i vårpropositionen heller. Vi har satsat 40 miljoner kronor, och vi har ambitionen att öka på det ytterligare. Vi ser nämligen att de lokala brottsförebyggande råden är så viktiga. Kommunerna har inte möjligheter att själva lägga in pengar där för att klara hanteringen.

Yvonne Oscarsson talar också om att det är viktigt att ta till vara olika aktörer och att hon förordar flexibilitet, dessutom till en lägre kostnad. Jag skulle vilja höra om Vänsterpartiet därmed också är inställt på att ta

till vara de privata initiativ som faktiskt har väckts här och var i våra kommuner.

Till sist vill jag säga att just Ljusdal, som är Yvonne Oscarssons hemkommun, är en av de kommuner som aviserar att de inte klarar av att bedriva det brottsförebyggande arbetet såsom man skulle önska. Man behöver mer resurser för att kunna anställa koordinatör på 50 %. Är Yvonne Oscarsson beredd att stödja det? I så fall ska jag ta med den hälsningen till min representant i det brottsförebyggande rådet i Ljusdal.

Anf. 28 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag kan inte ge några statliga pengar härifrån till min kommun. Kunde jag det så skulle jag göra det på stört – eller jag skulle nog redan ha gjort det. Det skulle nog alla andra i riksdagen också ha gjort till sina hemkommuner. Nu kan vi inte det, men jag stöder naturligtvis det arbete man utför i det brottsförebyggande rådet där hemma i Ljusdal.

Jag vill bara påminna Ragnwi om att i arbetet i den här kammaren och i riksdagen har Vänsterpartiet 12 %. Så stora är vi. Vi förmår alltså naturligtvis inte alltid att få igenom allt det som vi vill i ett samarbete. Så är det bara. Förhoppningsvis har vi lite fler procent efter nästa val, och då kanske vi kan få till lite mer pengar.

Visst skulle vi välkomna privata initiativ om de skulle ha ett gott syfte och visa bra resultat, och om ekonomin tillåter att man genomför dem. Vi försöker alltid att se vilken som är den bästa möjliga vägen att gå – framför allt när det gäller så viktiga frågor som förebyggande saker för brottslighet, alkoholprevention eller hälsobefrämjande åtgärder. Det är klart att man måste se över det hela, men man får inte avsäga sig det totala ansvaret. Det tycker vi nämligen är jätteviktigt att de generella instanserna och myndigheterna har kvar. Men man kan hitta samarbetsformer, och man kan stötta och hjälpa varandra. Det är väl detta som är skillnaden mellan Ragnwi och Vänsterpartiet – vi tycker att huvudansvaret och initiativen oftast ska ligga hos de offentliga myndigheterna.

Anf. 29 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Tack för det, Yvonne Oscarsson! Med anledning av det sista som Yvonne Oscarsson sade måste jag få fråga en sak. Hon sade att skillnaden mellan Ragnwi Marcelinds och Vänsterpartiets politik är att Vänsterpartiet tycker att huvudansvaret ska ligga hos det offentliga. Tycker Yvonne Oscarsson också att huvudansvaret för barnen, t.ex. de här pojkarna, och den uppväxande generationen ska finnas hos det offentliga? Eller kan Yvonne Oscarsson och Vänsterpartiet se att familjen har en betydelse i samhällsbyggandet och utvecklingen av välfärdssamhället som överförare av värderingar och normer?

Anledningen till att jag tog upp detta med att Yvonne Oscarsson säger att Vänsterpartiet bara har 12 % var att hon i sitt tidigare inlägg talade om vilken betydelsefull roll Vänsterpartiet har i budgetförhandlingarna. Man måste väl tycka att det är märkligt med alla dessa vackra fraser när man ändå inte försöker förstärka de insatser som kan läggas på det brottsförebyggande arbetet. De skulle kunna gå till bidrag och initiativkostnader för verksamheter ute i kommunerna.

Yvonne Oscarsson säger att hon är positiv till privata initiativ om de är den bästa möjliga vägen att gå. Det känns oerhört positivt att få höra det, och jag tackar för det! Jag ska följa den frågan och den inställningen med intresse.

Anf. 30 YVONNE OSCARSSON (v) replik:

Herr talman! Det finns väl ingen i den här kammaren som kan tänka sig att det finns någonting som talar emot att familjen – oavsett hur dess konstitution ser ut – mår bäst av att vara kärleksfull och trygg och ha kontroll över sin tillvaro. Den ska också ha goda värderingar och god moral och leva i god sämja. Den ska också naturligtvis kunna samarbeta med dem som finns utanför familjen. Jag förutsätter att vi tycker likadant också om det.

Men det är ju inte så. Vi lever ju inte i en drömvärld där det ser ut så. Vad ska man göra när det inte ser ut så? Vad händer då? På många ställen startar man familjerådslag och medling. Det har vi pratat om här i kammaren också. Hemma i min kommun använder man sig av nätverksarbete där man plockar in familjen. Men jag kan ofta tycka, och där tror jag att Ragnwi Marcelind och jag tycker rätt lika, att man borde lägga ned mer resurser på de vuxna i familjen när man har sett att ett barn inte fungerar. Jag tror att man ibland snedfördelar och lägger ned så oerhört mycket resurser på barnet. Barnet kommer ju aldrig att fungera om man inte lägger ned stor kraft och mycket resurser på de vuxna i familjen. Där är vi överens. Jag tror att familjen är jätte viktig. När den fungerar är det inga problem, men när den inte fungerar är det viktigt att det nät som samhället har för att stödja och hjälpa barn, tonåringar och de vuxna i familjen finns.

Anf. 31 KIA ANDREASSON (mp):

Herr talman! Miljöpartiet är övertygade om att brott kan förebyggas. Vi är också övertygade om att vi ska fortsätta att avsätta resurser och energi på just detta område. Till min glädje kan jag se att det inte bara är jag som företrädare här i kammaren som har denna inställning, utan det gäller även miljöpartister lokalt ute i landet. Det finns en stor efterfrågan att jag ska komma ut och berätta om det brottsförebyggande arbete som vi har talat om här i riksdagen. Eftersom jag också sitter i Brottsförebyggande rådets styrelse har jag lite insyn där. Man startar upp projekt och är med i de lokala brottsförebyggande råden. Jag tror att vi här har en viktig uppgift att sprida kunskap om våra åsikter så att de kommer ut i det yttersta arbetet.

Vi har nu fått den här sammanställningen av regeringen om hur utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet har varit. Man säger också, vilket är viktigt, att det är ett intensivt uppbyggnadsskede. Trots att det kom en skrift 1996, *Allas vårt ansvar*, tar det tid. Det är ingen lätt procedur. Det är inte så, som Moderaterna skriver i sin reservation där de sticker ut som vanligt, att man kan ha en utvärdering av vad det har gett. Det handlar om långsiktighet. Det är väldigt många aktörer som är involverade. Jag förstår inte riktigt hur man kan begära detta. Även om jag är för vetenskaplighet är det oerhört svårt. Att då i en reservation över huvud taget ifrågasätta de brottsförebyggande insatserna tycker jag är väl-

digt starkt. Vi måste tvärtom fortsätta detta arbete. Det är vi i Miljöpartiet helt på det klara med.

Som jag sade är det viktigt inom alla samhällsområden. Det gäller alla styrelser och nämnder ute lokalt, och även här i olika utskott. Det är inte bara en fråga för justitieutskottet. Det är lika mycket en fråga för bostadsutskottet. Det är en viktig brottsförebyggande åtgärd hur samhällsplaneringen sker. Det är oerhört viktigt att dessa frågor genomsyrar utskottsarbetet i socialutskottet. Det är alltså allas vårt ansvar. Det som har gjort det ännu viktigare är ju att samhällsutvecklingen har blivit så annorlunda med stora städer, anonymitet osv. Det är viktigt att vi återupprättar känslan att det är allas vårt ansvar.

I propositionen finns det en hänvisning till de amerikanska kriminologerna Cohen och Felson. De anser att en viktig faktor för att förhindra brott är att vi har kapabla väktare. Det tycker jag är en bra bild. Brott kan inte begås om man inte har en motiverad gärningsman. Därför får vi försöka göra insatser så att vi inte får så många som är motiverade. Dessutom måste det finnas ett lämpligt offer eller brottsobjekt. Det kan vi också förebygga, kanske inte helt men till stor del. Sedan har vi detta med frånvaro av kapabla väktare. Det är ju det som det här betänkandet riktar in sig på i synnerhet.

Vi kan inte prata om brottsförebyggande åtgärder utan att komma in på föräldrar och skola också. Självkontrollen utvecklas i första hand i barndomen. Det är där föräldrarna har den stora viktiga uppgiften. Sedan fortsätter det i skolan där de sociala banden är viktiga under ungdomsåren. När man kommer upp i skolåldern är ju inte föräldrarna lika viktiga.

Herr talman! Här finns också en reservation om familjen. Den handlar om familjen som en statisk enhet igen. Det har vi diskuterat varenda gång som den här reservationen återkommit i olika betänkanden. Jag vänder mig mot detta. Familjen är ingen statisk enhet som den var tidigare. Kristdemokraterna pekar ut och försvarar med liv och lust just familjebildningen som den viktigaste brottsförebyggande faktorn. Det kan jag inte ställa upp på. Familjen ser inte ut som tidigare med mamma, pappa, barn och mor- och farföräldrar. Familjen är helt olik. Det finns ensamma mödrar och ensamma fäder. Det finns flera olika personer i den här hushållsgemenskapen. Jag tycker att man ska sluta att prata om familjen som begrepp och nämna föräldrar och hem i stället. Det är mer relevant i dag. Vad vill Kristdemokraterna säga med familjen? Vad är det för något man vill lyfta fram när man hela tiden talar om detta begrepp? Jag förstår inte riktigt det.

Individernas antal i familjen kan ha betydelse. Släktskapet kan ha betydelse. Individuella egenskaper kan vara väldigt olika. Över huvud taget har lämpligheten som förälder betydelse. För mig och Miljöpartiet är det så.

Miljöpartiet har inga reservationer, men jag ska kommentera en reservation som handlar om kameraövervakning i taxi. Det har vi också pratat om tidigare. Vi stöder inte den reservationen. Antalet övervakningskameror har ökat otroligt sedan den dagen för några år sedan när vi gjorde det lättare att sätta upp dem. De finns i butiker och banklokaler, och det har jag ingenting emot. Men man vill ju också ha dem på allmänna platser och i bussar och taxi. Det kräver en utvärdering.

Det är inte lösningen på alla problem att sätta upp övervakningskameror. Brott kan ju ske i alla fall. De förhindrar inte brott, men de kan göra det lättare att bevisa vem som var förövaren. Därför måste vi vara väldigt restriktiva så att vi inte får en inflation som i England. I London kan man bli fotograferad ett trettiotal gånger av olika övervakningskameror när man är ute och går. Jag tycker inte att det är en positiv utveckling.

Detta med taxi har ju varit uppe i Regeringsrätten. Man fann att kameran är i gång ganska lång tid och hinner fotografera en längre tid. Utrustningen kan också när som helst aktiveras manuellt. Jag kan förstå dilemmat med taxichaufförer som lätt blir hotade och utsatta. Men det finns ju också annan teknisk utrustning som kan underlätta för taxichaufförer att snabbt kalla på hjälp till platsen. Jag tycker att man ska använda och utveckla detta i första hand.

Jag har kommenterat reservation 1 om konkreta handlingsplaner. Jag menar att det inte är så lätt. I reservation 4 säger Moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna att det lokala brottsförebyggande arbetet ska bedrivas utifrån lokala förutsättningar. Jag tycker att de två reservationerna är lite motsägelsefulla. Det är därför man inte kan ha de här fasta riktlinjerna som man eftersträvar i reservation 1. Det bygger på lokala förutsättningar och väldigt flexibla metoder så att det ska passa det området. Jag tycker att det är bra att vi har det.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till regeringens skrivelse.

Anf. 32 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Kia Andreasson! Inledningsvis säger Kia Andreasson att hon inte har reserverat sig därför att hon ställer sig bakom majoritetens betänkandetext. Jag skulle då vilja citera några rader för att höra om det som sägs där stämmer med vad Kia Andreasson anser: ”Familjen är, anför regeringen, den viktigaste normbildaren och det starkaste sociala skyddsnätet.”

Här står dock Kia Andreasson och säger: Tänk om Kristdemokraterna och Ragnwi Marcelind kunde sluta prata om familjen! Familjen är inte en statisk enhet och den ser inte ut som tidigare. Det har vi heller inte sagt! Jag sade tydligt i mitt anförande att familjen inte ser ut som tidigare. Trots det vill vi tro att familjen är det absolut förnämsta för en ung generation att växa upp i – med trygga hemförhållanden. Men det är inte alltid så. Precis som vi har sagt i debatten måste stat och kommun gå in och stötta när familjen inte fungerar. Men när familjen fungerar är den det absolut förnämsta.

Är det Kia Andreassons och Miljöpartiets uppfattning att familjen inte längre har någon betydelse i det svenska samhället? I så fall borde Kia Andreasson ha reserverat sig mot regeringens skrivelse i det här avseendet.

Kan inte Kia Andreasson, som annars brukar citera forskare av alla slag, tänka sig att det ligger någon som helst sanning i vad kriminologer, forskare och socialvetare uttrycker om familjens betydelse för överförandet av värderingar och normer?

Anf. 33 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det som skiljer Kristdemokraternas ideliga upprepande av familjen som ett statistiskt begrepp utvecklas både i skrivningen här och

i andra betänkanden tidigare. Det gäller alltså detta med att familjen – dvs. de individer som ingår där – och vuxna runtomkring är oerhört betydelsefulla.

Ragnwi Marcelind nämnde ju själv barnen i missbrukarfamiljer. Där kan man inte hela tiden tala om familjens betydelse. I stället måste vi bryta ut det hela och se till de individer som finns i familjen. Det är vad jag vill tydliggöra med detta resonemang, och det har jag gjort många gånger tidigare. De individer som hamnar i brott har ofta utsatts för både övergrepp och en sämre behandling just i sin familjebildning. Det är dock inte det som ska lyftas fram när vi pratar om brottsförebyggande. Alla föräldrar vill sina barn väldigt väl. Det är i stället när det gäller föräldrarnas insatser som det behövs stöd. Därför förstår jag inte varför man hela tiden talar om just familjen.

Vad är familjen? Varför är detta ett så heligt område? Vad är det som är så speciellt med familjen? Varför kan vi inte säga hemmet eller föräldrarna? Varför måste vi alltså lyfta fram familjen? Vem är det som är den bärande enheten i familjen? Går det, Ragnwi Marcelind, att peka ut vilka personer det gäller?

Anf. 34 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att Kia Andreasson framöver verkligen får anledning att förklara sin inställning till just begreppet familj. Familjen är ändå ett begrepp som det för oss svenskar, av tradition och hävd, är väldigt naturligt att använda då vi belyser detta med föräldrar och barn. Det är ju fråga om det naturligaste som finns i vårt samhälle – om barn som föds av en mamma och en pappa och växer upp, förhoppningsvis i lyckliga förhållanden. Men vi vet alla att det inte alltid är så. En familj kan också vara en enföräldersfamilj med mamma och barn eller med pappa och barn. Det kan t.o.m. vara så att farmor och farfar har tagit hand om ett barnbarn. De är också en familj. Familjebegreppet i sig är det alltså inte svårt att förklara.

Vad Kia Andreasson hela tiden irriterar sig på är att vi kristdemokrater fortfarande hävdar – vi tar oss friheten att också fortsättningsvis göra det – att familjen är den absolut bästa brottsförebyggande och grundläggande resursen i ett samhällsbygge, för att få ett tryggt samhälle. Det är egentligen inte familjen i sig som är brottsförebyggande, utan det är familjen som förmedlare av normer och värden som det handlar om.

När det gäller brottslighetens utveckling pekar vi inte enbart på familjen som brottsförebyggare, även om familjen är central i det avseendet. Det finns ju en mängd andra signalgivare som tillsammans med familjen ska se till att vara den grogrund som behövs för att vi ska få trygga människor framöver.

Jag vill att Kia Andreasson ännu en gång förklarar varför hon är så negativ till begreppet familj. Tre år i rad har vi haft en diskussion om detta. Det vore intressant för Miljöpartiets väljare att få en konkret förklaring om vad det handlar om.

Anf. 35 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Ragnwi Marcelind säger själv precis det som jag menar. Det är inte familjen i sig, säger Ragnwi Marcelind, som det gäller. Det är ju precis vad jag säger och som jag vill peka på. Det gäller alltså inte

familjen i sig, utan det gäller de individer som ingår i en hushållsgemenskap – skulle jag vilja säga. Det låter dock som om det var någonting annat.

Visst är de individer viktiga som ingår i den hushållsgemenskap som kan kallas för familj. Men det är så olika i det avseendet. I dag är det i stor utsträckning inte fråga om mamma, pappa och barn, utan det ser, tyvärr, helt annorlunda ut numera. Det är väldigt många skilsmässor innan barnen når skolåldern. Det är detta jag avser. Låt oss i fortsättningen tala om hem och föräldrar, för då blir det mycket tydligare och vi slipper att hela tiden förveckla oss i olika frågeställningar.

Anf. 36 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Kia Andreasson om hon ser övervakningskameror i taxibilar som allmän fotografering som vem som helst kan ta del av. I så fall vet man inte riktigt vad det handlar om. Vad det är fråga om är några sekunders fotografering vid påstigning i taxibilen och avstigning ur densamma. Om något händer kan ytterligare bildsekvenser utlösas. Det gäller ett plomberat system som endast polisen har tillgång till. Det är alltså viktigt att veta vad det handlar om.

Det gäller således tryggheten i att veta att det fotograferas och att bilderna kan användas i bevissyfte. Vid övergrepp mot taxiförare har det ju ofta varit brist på bevis och det har inte gått att fälla någon för handlingen i fråga. Här handlar det alltså om en viktig förebyggande åtgärd.

Sedan skulle jag vilja fråga Kia Andreasson om hon anser att den regionala och sociala tudelningen i vårt land samt den pågående centraliseringen av rättsväsendet verkar brottsförebyggande.

Anf. 37 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! När det gäller taxi tycker jag att det finns påpekanden – precis som när det gäller Regeringsrätten – som man måste titta närmare på. Det går alltså inte att bara säga att Taxi ska få installera sådana här kameror. Inte minst viktigt, och detta är det i dag dåligt ställt med, tycker jag att det är med kontroll av alla övervakningskamerorna, som har ökat i antal i och med denna lag. Att alla taxibilar ska få ha en sådan här kamera menar jag är omöjligt. Först måste vi göra en utvärdering. Därefter får vi se i vilka fall man skulle kunna tänka sig sådana här kameror och hur detta ytterligare ska regleras. Jag vill alltså inte helt stänga dörren men att, som det talas om i reservationen, göra det nu tycker jag inte går.

Sedan har vi den regionala rättssäkerheten. Jag vet inte riktigt vad Gunnel Wallin syftade på. Det är inte bara regeringen och Socialdemokraterna som i vårbudgeten föreslår mer pengar exempelvis till polisen och närpolisen, som jag tycker är oerhört viktiga i det brottsförebyggande arbetet. De har en central roll. Vi har gett ytterligare ett tillskott innevarande år och också för 2004. Där är Miljöpartiet med och har understrukt viktigen av dessa resurser.

Anf. 38 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag ska börja med det senaste, pengarna till polisen. Vi vet att de har till stor del levt på anslagskredit. Det är fortfarande så att man ute i polisdistrikten inte har råd att anställa fler därför att budgeten inte räcker till.

Så till övervakningskameror i taxi. Kia Andreasson säger att vi ska titta på, men medan vi tittar händer det otäcka brott. Jag tycker att allt som går att förebygga och förhindra ska förebyggas med de hjälpmedel som vi har. Kia Andreasson sade att man skulle göra en utvärdering – en utvärdering av vad? Jag tycker inte att man kan jämföra övervakningskameror i taxibilar med övervakningskameror ute i butiker därför att det är helt olika system.

Anf. 39 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! När det gäller att kunna anställa fler poliser lokalt och regionalt ser det väldigt olika ut. Länen får en påse pengar att disponera, och där kan man göra olika. Så det är inte precis en så negativ bild överallt, utan det finns regioner som också kan anställa fler poliser.

Utvärderingen av övervakningskameror är viktig därför att man då tittar på kontrollen av dem. Det är den jag är orolig för inte finns. I utvärderingen ska vi se hur detta kontrolleras. Det är viktigt från integritets-synpunkt att den sköts.

Anf. 40 ANITA SIDÉN (m) replik:

Fru talman! Kia Andreasson kritiserar vår första reservation, där vi moderater kräver konkreta åtgärder. Men vilka fordringar har Kia Andreasson själv på en åtgärd? Hur länge ska vi vänta på resultatet? När anser Kia Andreasson att vi ska se resultatet från allas vårt ansvar? Det händer saker medan vi väntar, tragiska och hemska händelser för ungdomar och med ungdomar inblandade.

Drogerna ökar medan knarkspanarna minskar i antal, så också i vår hemstad Göteborg, Kia Andreasson. Det är nästa farligt att prata om hur läget är, säger chefen Thomas Lyth i Västra Götaland. Vissa element kan tro att det är fritt fram. Han ser stegringen av antalet väpnade rån som en direkt konsekvens av heroinets intåg i Göteborg. Den typen av missbrukare måste ha snabba pengar, och de hinner inte stjäla en bilradio och leta upp en hälare. Då sker rån, rån för att få pengar. Är det inte ett misslyckande, Kia Andreasson, att rånen ökade mellan 1990 och 2000 från 5 900 till 8 900 fall?

Anf. 41 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det jag invänder emot i reservation 1 är att moderaterna ifrågasätter om det över huvud taget är lönsamt att bedriva brottsförebyggande arbete. Det är det enda parti som gör det. De andra säger i stället att det är väldigt viktigt att bedriva det arbetet. Då säger moderaterna att det vilar på en bräcklig teoretisk grund om man vill se resultat. Då säger jag att det är jättesvårt, nästan omöjligt att visa konkreta resultat. Även om brottsligheten på vissa områden ökar kan man inte säga att det var meningslöst att vi hade föräldrar som engagerade sig i ungdomarna på den orten, oavsett om det skulle bli ännu fler eller färre brott. Men vi i Miljöpartiet är övertygade om att det långsiktigt ger resultat. Moderaterna kräver direkt en resultatredovisning. Det kan man inte göra.

Då vill jag fråga: Om man nu inte får fram resultaten ska vi då sluta med brottsförebyggande arbete? Är det vad moderaterna menar i reservationen?

Anf. 42 ANITA SIDÉN (m) replik:

Fru talman! Kia Andreasson ställer en del frågor, och jag skulle vilja ställa ett par frågor tillbaka, för jag har inte fått svar på allt jag frågade om. Jag undrar om Kia Andreasson lyssnade till mitt anförande, där jag tog upp en hel del om de brottsförebyggande insatserna. Jag skulle dessutom vilja att Kia Andreasson pekade på var det står att vi inte skulle stödja brottsförebyggande åtgärder. Jag fick inga svar på mina frågor om narkotikasituationen i Göteborg, men Kia Andreasson kanske kommer tillbaka till det i sitt nästa inlägg.

Dessutom känner jag stor oro när det gäller skolan, som kommer att vara utan 20 000 utbildade lärare och där många gymnasieungdomar rycker in på högstadiet för att vikariera. Är det de som ska vara normöverförare och informera om narkotika för våra yngre högstadieelever? Det tycker jag är att begära oerhört mycket. Det är viktigt att vi satsar på utbildning, och lärarna måste kunna få den utbildningen, få resurser till den utbildningen för att kunna föra den vidare till våra ungdomar.

Anf. 43 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Vi är i alla partier eniga om narkotikapolitiken, att vi ska driva en väldigt restriktiv narkotikapolitik med de insatser som vi har gjort och som vi ska fortsätta med. Det är oerhört viktigt att vi engagerar vuxna i det brottsförebyggande arbetet, i nätverk. Det är många faktorer som spelar in, inte minst internationellt. Nu när vi har tagit bort den inre gränskontrollen i och med Schengensamarbetet tror jag att det här med narkotika tyvärr kommer att öka ännu mer bland ungdomar. De kan lätt utan att bli kontrollerade ta sig till andra länder i Europa som har en mycket liberal syn på narkotika. Vi har också fått höra att den Europapolitik som bedrivs av vissa länder har direkta synergieffekter på Sverige. Att man legalt föreskriver heroin gör att priserna dumpas. Därför har vi så låga priser på det. Det är inte en enkel åtgärd det handlar om.

Jag talar om den moderata reservation som finns i betänkandet. Det är helt relevant att ta upp den. Jag undrar vad moderaterna vill i stället för de redogörelser som regeringen har gjort i sin skrivelse och det Brottsförebyggande rådet har satt i gång. Vad är det man ifrågasätter? Man säger ju att det vilar på en bräcklig teoretisk grund och ifrågasätter det brottsförebyggande arbetet.

Anf. 44 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill inleda med att det brottsförebyggande arbetet är oerhört positivt. Det finns en ganska bred politisk enighet om att det behövs insatser för att förebygga brott och att det är viktigt att vidta åtgärder från staten, landstingen, kommunerna och olika aktörer.

Fru talman! Vi i Sverige borde vara stolta över att vi har kommit så långt i det brottsförebyggande arbetet som vi har gjort. Det låter inte riktigt här i debatten som att det finns någonting att glädja sig åt när det gäller det brottsförebyggande arbetet. Men vi har fått ett oerhört bra exempel på ett brottsförebyggande arbete som pågår, en mängd människor i Sverige som är engagerade i frågan. Jag tycker att vi ska ge dem den elogen att det arbete som de gör är bra och viktigt.

Fru talman! Jag skulle vilja lyfta fram ett par saker. Den första är att jag tycker att vi borde döpa om det brottsförebyggande programmet och

allas vårt ansvar till vuxna människors ansvar. Debatten fokuseras ofta på barn som har problem, ungdomar som begår brott, hur vi ska bemöta brotten och vilka insatser som ska göras. Jag tror att det är där som vi gör fel i det brottsförebyggande arbetet. Det är inte barnen och ungdomarna som vi behöver arbeta mot för att åstadkomma en förändring, utan det är vuxenvärlden som i dag i många stycken har abdikerat.

Vi kan bara se på centrumen i de olika kommunerna. Det är där som ungdomarna hänger, men det finns inga vuxna där. Man måste ha föräldravandrare som går ut på stan i stället för att öppna våra hem och låta våra barn vara hemma med sina kompisar tillsammans med vuxna.

Därför är det viktigt att lyfta fram detta. Hela tiden kommer frågan om resurser upp. Det måste till mer resurser. Polisen måste ha mer resurser. Kommunerna ska ha mer resurser. Olika aktörer i kriminalvården måste ha mer resurser. Men om det nu inte finns mer resurser? Om man redan satsar så mycket som finns? Tar vi pengarna någon annanstans ifrån får det också effekter. Kommer vi då inte att uppnå någonting?

Jag tror inte att mer resurser löser alla problem. Den viktigaste lösningen är att vuxna människor börjar att ta ansvar, inte bara för sina egna barn utan också för andras barn. Familjen är den viktigaste brottsförebyggaren. Familjen är oerhört viktig när det gäller att vara en god normbildare och att ge barnen en trygg uppfostran. Det kan vi i Vänsterpartiet helt instämma i. Men det finns ytterligare en sanning.

Familjen kan vara det mest brottsskapande instrumentet. Familjen kan överföra helt felaktiga normer till barnen. Familjen kan skapa problem och utslagning. Samtidigt som familjen är den bästa brottsförebyggaren och den goda normbildaren kan den också vara den brottsskapande miljön för våra barn och ungdomar. Har man det perspektivet inser man att insatserna inte ska riktas till de föräldrar som är goda normbildare och som kan erbjuda bra och trygga förhållanden. Insatserna behöver snarare riktas till familjer som är brottskapande. Det är där som staten och politikerna ska ha en roll.

Politikerna ska inte ha en roll i den goda familjen och ta över ansvaret. Politikernas roll är att ta över ansvaret när familjen blir brottskapande och när den skapar svåra problem. Då kommer detta med vuxna människors ansvar återigen in. Det gäller grannar, skola och alla. Den vuxne som vänder ryggen åt ett barn som får illa ute på lekplatsen eller var som helst och säger till sitt barn att han eller hon inte får leka med ett annat barn är faktiskt delaktig i det barnets dåliga utveckling.

Det är därför som vi måste prata om allas delaktighet. Det är därför som det brottsförebyggande arbetet ligger på varje enskild individ och den enskildes möjlighet att påverka och ta ett ansvar. Man kan göra otroligt mycket utan att alltid kräva mer resurser. Om vi tror att uteblivna resurser leder till att vi ska lämna de barn, ungdomar och vuxna som har det svårt åt sitt öde, då kommer vi definitivt att misslyckas.

Fru talman! Sedan vill jag lyfta fram några av reservationerna. Det gäller först polisens roll i det brottsförebyggande arbetet, där det återigen handlar om mer resurser. Jag ska ta upp ett exempel från Jönköpings län där jag sitter i polisstyrelsen. Vi har analyserat alla siffror på ökad våldsbrottslighet, var det sker brott, när det sker brott, utanför vilka ställen, och vi har mycket klart kunnat koppla detta till alkoholtillstånd och öppettider.

Polisstyrelsen har också tagit fram ett tiopunktsprogram när det gäller vilka åtgärder som kan vidtas utanför polisens resurser. Dessutom har alla vi som sitter i polisstyrelsen fått ett ansvar att vara den brottsförebyggande kontakten gentemot en kommun, och alla kommuner i Jönköpings län har utsett en i kommunen som ska ha ansvaret och vara kontaktperson gentemot polisstyrelsen. Detta är inte en fråga bara för polisen, utan här krävs det samverkan. Då handlar det inte om resurser, utan det handlar om att man med mycket små medel kan åstadkomma förändringar.

Fru talman! Vidare vill jag ta upp frågan om mer resurser till kriminalvården och kostnaderna för § 34-placeringar. Ja, det skulle vara bra med mer resurser. Men när det gäller kostnaderna för § 34-placeringar har kriminalvården avsatt resurser, så det är inte där som bristen finns. Det är kommunerna som inte vill ta över ansvaret. Att ge mer pengar till kriminalvården för att öka antalet § 34-placeringar förändrar ingenting. Det är kommunerna som måste ha mer pengar eftersom de ska ta det fortsatta ansvaret för behandlingen.

Beträffande behandlingsarbetet hade kriminalvården tidigare 600 miljoner i överskott. Var behandlingen bättre då? Var det mindre återfallsfrekvens? Lyckades man bättre med dessa resurser? Nej, det gjorde man inte. Det som man måste göra är att se på innehållet i programmen och utveckla det, för där har bristerna varit oerhört stora. När man nu börjar att utveckla innehållet kommer det att finnas möjlighet att ge en adekvat behandling, vilket i sin tur kräver mer resurser. Men det utvecklingsarbetet har påbörjats och det är oerhört viktigt att man fullföljer detta inom kriminalvården.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslagen i justitieutskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

5 § Förfalskade fångeshandlingar vid ansökan om lagfart

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2000/01:LU18
Förfalskade fångeshandlingar vid ansökan om lagfart (prop. 2000/01:61).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 9 §.)

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2000/01:KrU7

Folkbildning.

Folkbildning

Anf. 45 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Folkbildning är ett kärt ämne att debattera. Det finns också en stor enighet om folkbildningens betydelse för bildning, demokrati och kultur. Det är egentligen bara moderaterna som i sin budgetmotion i höstas ville sänka anslaget till folkbildningen.

Jag fick i helgen återigen bekräftat att folkbildningen kan lyckas där andra inte gör det. En god vän till mig från Bosnien hade givit upp när det gällde att klara en kurs i engelska för att kunna läsa på högskolan. Då tipsade vi om Jämshögs folkhögskola och att studierna där genomförs på ett annat sätt. Nu har hon sina kunskaper och ett godkänt betyg. Det är ett levande bevis för att folkbildningen väl uppfyller sina uppgifter.

En ny statlig utvärdering av folkbildningen ska genomföras, och den ska bl.a. avse Folkbildningsrådets roll och funktion. Rådet har ju dubbla roller, och vi från Vänsterpartiet menar att det är bra att detta utvärderas. Det finns ingenting som tyder på att Folkbildningsrådet inte har klarat av att hålla isär de dubbla rollerna, men vi tror ändå att det är viktigt att med jämna mellanrum utvärdera just en sådan organisation.

I budgetpropositionen från hösten 2000 slogs det fast att folkbildningen är ett nationellt ansvar för såväl staten som kommuner och landsting. Folkbildningsrådet har redovisat hur kommunerna har minskat sina anslag till studieförbunden med 40 % under 90-talet. Även landstingen har minskat sina anslag, men inte lika mycket. Det här kan inte fortsätta. Det skulle vara intressant att se om det finns någon linje i vilka politiska majoriteter som står bakom dessa minskningar i kommuner och landsting.

Men nu är redovisningen klar, och då förutsätter vi att det föranleder åtgärder från regeringen och de ska inte behöva att dröja. Kanske någon från socialdemokraterna kan ge besked om vad regeringen avser att göra med anledning av den här redovisningen.

Fru talman! Vi har en reservation, och den gäller minoritetsfolkhögskolor. I december 1999 fattade riksdagen ett historiskt beslut om att erkänna de nationella minoriteterna.

Folkbildningsrådet har på regeringens uppdrag redovisat de nationella minoriteternas deltagande i folkbildningen och menar att minoritetsgrupperna deltar i det allmänna folkbildningsutbudet där människor med olika social och kulturell bakgrund förs samman. Det är bra och ska självklart fortsätta. Vad vi menar är att detta bör kompletteras, så att staten säkerställer ett långsiktigt stöd till en folkhögskola för var och en av de fem minoritetsgrupperna. Folkhögskolan kan då bli ett kulturcentrum för nationella minoriteter. För att växa i det svenska samhället är det viktigt att känna sina rötter och veta att man har omgivningens respekt. En åtgärd lik den som vi förespråkar skulle på ett mycket konkret sätt visa denna respekt.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 4 under punkt 7. I övrigt står vi bakom utskottets ställningstagande i betänkandet.

Anf. 46 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi med jämna mellanrum – det brukar väl bli en gång om året – får diskutera folkbildningen här i kam-maren.

Betänkandet som behandlar motioner från allmänna motionstiden tillhör kanske inte de tjockare men är därför inte mindre viktigt att be-handla. Jag yrkar redan nu bifall till reservation nr 6 under punkt 9.

Först några allmänna ord om folkbildningen. Under många år har människor i hela Sverige samlats för att på egna villkor studera, ta del av föredrag, delta i kulturprojekt och diskutera olika aktuella ämnen. På detta sätt har de kunnat påverka sin egen livssituation men också till-sammans med andra skapat ett engagemang för att påverka och förändra förhållanden i samhället.

Folkbildningen ger unika möjligheter för människor att studera på i stort sett vilket område som helst, vilket skiljer sig från den grundläg-gande institutionella utbildningen. Den är fri och frivillig, vilket innebär lärande utan krav och tvång, och det är en kort väg från idé till genomfö-rande i den lilla studiegruppen.

En särskild demokratisk samtalskultur har utformats inom folkbild-ningen. Det innebär bl.a. tolerans mot oliktankande och för varandra och respekt för sakliga argument och fattade beslut.

För oss kristdemokrater är det viktigt att staten aktivt ska stödja men inte styra denna form av lokal gräsrotsinsats för livslångt lärande. Vi tror att det är en modell som kommer att hålla in på 2000-talet. Självklart måste ju studieförbund och folkhögskolor hela tiden förnyas och utveck-las, men det tror jag att de kommer att klara på egen hand.

Eftersom jag själv varit engagerad i folkbildningsarbetet under många år, vet jag att många människor haft stor glädje av den pedagogik och metodik som kännetecknar folkbildningen. Det handlar om att engagera, studera, samtala och inte minst agera. Det är ju precis det som händer när en lokal grupp studerat och diskuterat någon aktuell fråga. Ofta utmynnar det i ett studiebesök, en tidningsartikel eller en uppvaktning, och precis så ska det vara med folkbildningen. Just detta är *en* viktig sida av folk-bildningen.

Låt mig belysa en annan viktig sida av folkbildningen. Precis som anges i betänkandet har vi i kulturutskottet nyligen yttrat oss över en proposition som har namnet *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxen-utbildningen*. Vi ska ju inte diskutera den här i dag, men den behandlar ju också folkbildningens betydelse. I anslutning till detta yttrande säger vi kristdemokrater bl.a. att för många som har haft det svårt i den vanliga skolan har folkhögskolornas alternativa pedagogik och metodik inneburit en ny chans, ofta med fantastiska resultat för den enskilde. Totalt samlar ju folkhögskolorna runt 100 000 deltagare varje år, och deras verksamhet är värd ett starkt stöd från samhället.

Fru talman! I reservation 6 föreslår vi kristdemokrater en folkbild-ningssatsning på demokrati. Det här är inget nytt krav. Vi har fört fram det tidigare och återkommer nu ännu en gång i ärendet.

En ständigt aktuell och viktig fråga är medborgarnas delaktighet i samhällsdebatten. Den speglas tydligast i samband med valen, och frågan om medborgarnas förtroende för politiken och politiker brukar ju under-sökas i samband med s.k. affärer. En sak är säker: Det behövs insatser på

olika sätt för att öka delaktigheten och för att försvara, vitalisera och utveckla demokratin.

I folkbildningsproposition 1997/98:115 som regeringen lämnade till riksdagen i mars 1998 skriver man bl.a.:

Folkbildningens betydelse är också i dag en fråga om att försvara, vitalisera och utveckla demokratin. Demokratins instabilitet är uppenbar i ett internationellt perspektiv. Det handlar om risken för bristande folklig förankring och om avstånd mellan väljare och valda, vanmakt inför en samhällsutveckling man tror sig inte kunna påverka. Genom EU-medlemskapet har den svenska beslutsprocessen vidgats över nationsgränsen. En rad nya rättigheter och skyldigheter har också inträtt för den enskilde. Denna situation ställer krav på nya kunskaper. Demokratins överlevnad och vitalitet måste bygga på en demokratins kultur med samtal, diskussion och delaktighet som viktiga ingredienser. Den måste också innefatta en kunskap om demokratins värden, villkor och nödvändiga institutioner.

Fru talman! Jag menar faktiskt att det är hög tid för en omfattande demokratikampanj där folkbildningens möjligheter och arbetssätt tas till vara. Går det att göra det när det gäller EMU och nazismen, så går det också när det gäller medborgarnas delaktighet och valdeltagande.

Flera miljoner deltagare möts i hundratusentals studiecirklar varje år – detta i hela landet. Varje studieförbund består av ett antal lokala enheter eller lokalavdelningar med lokalkontor, totalt närmare 900 i landet. Det är dessa avdelningar som bedriver den utåtriktade verksamheten med studiecirklar, kulturprogram och övrig folkbildningsverksamhet. Med andra ord finns redan kanalerna för ett riksomfattande demokratiarbete.

Jag tycker därför att det är synd att majoriteten i utskottet avstyrker vårt förslag med motiveringen att detta på något sätt skulle äventyra folkbildningsarbetets självständighet. Inte äventyrade samarbetet kring EMU-utbildningen denna självständighet. Vi kristdemokrater talar inte om att styra utan om att samarbeta kring ett viktigt och aktuellt tema, nämligen demokratin.

Anf. 47 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Jag kan inte undvika att dela med mig lite grann av mina intryck från i går kväll. Då besökte jag Stallet borta på Blasieholmen. Jag hade hoppats att jag skulle kunna dela med mig lite grann musik från det nu, men det är dessvärre inte tillåtet att göra det i kammaren.

I Stallet träffade jag folkmusikentusiaster som inte drar sig för att avsätta många timmar för att jobba ideellt för folkmusiken och dess framtid. Jag blev glad av att få prata med alla ungdomar som fanns där. Det var elever från Musikhögskolan i Stockholm som uppträdde där och spelade just folkmusik. Deras entusiasm lyste ur ögonen när man hälsade på dem, och när de berättade om sin musik och dans och demonstrerade sina instrument – hardangerfela, vira och nyckelharpa – ja, då kunde man bara önska dem lycka till. När jag gick därifrån var det med glädje i mina steg, samtidigt som det fanns en liten malande klump som växte i magen – hur ska de kunna leva på sitt folkmusikintresse? Det behövs fler offentliga rum där de kan möta ny publik som gör att intresset för folkmusik kan växa.

Vän av ordning undrar säkert vad besöket i Stallet har med dagens debattämne folkbildning att göra. Jo, det finns en gemensam nämnare, för de flesta av dessa ungdomar har börjat sina studier vid musikfolkhögskolor. Där har de kunnat utveckla sitt musikintresse i enlighet med begreppet "fritt och frivilligt", som är kännetecknande för folkbildningen och som har visat sig vara förträffligt för att bygga upp människornas självförtroende. Utan självförtroende och framtidstro skulle de studerande som jag träffade i går knappast ha varit så entusiastiska inför framtiden som de verkligen var.

Fru talman! Folkhögskolorna är en viktig resurs för folkbildningen och folkrörelserna. Under 1990-talet har en rad nya folkhögskolor startat inom ramen för det befintliga statsbidraget. Jag anser att det är olyckligt att det inte finns utrymme för att utveckla verksamheten vid vissa rörelsefolkhögskolor som en följd av att statsbidraget inte har räknats upp. Trots att nya folkhögskolor har startats har det inte räknats upp. Centerpartiet anser att det borde göras en översyn av regelverket för Folkbildningsrådets fördelning av statsbidragen till rörelsefolkhögskolorna.

Vid en interpellationsdebatt som jag hade med skolminister Wärnersson sade hon en hel del bra saker om folkbildningen. Bl.a. sade hon: "Folkbildningen är av stort nationellt intresse, inte minst för att en aktiv folkbildningsrörelse stärker och utvecklar demokratin men också för att den ger den enskilde individen möjlighet till kunskap, personlig utveckling och inte minst kulturupplevelser. En fungerande folkbildning skapar förutsättningar för utveckling och framsteg i hela landet genom att erbjuda möjligheter för medborgare, oavsett bostadsort, att få en höjd bildningsnivå."

Dessvärre har vi kunnat se att bidragen till folkbildningen enligt Folkbildningsrådets undersökning minskat under 90-talet. Om vi tittar på snittsiffrorna har de statliga anslagen minskat med 14 %, landstingsbidragen med 3 % och kommunernas anslag med hela 40 %. Det finns t.o.m. kommuner som inte avsätter en enda krona till folkbildningen. Hur ska dessa kommuner kunna leva upp till skolministerns ord om att en fungerande folkbildning skapar utveckling och framsteg i hela landet?

Jag tror inte att de här kommunerna inte *vill* utvecklas. Snarare beror detta på att de valt att inte prioritera folkbildningen vid sina budgetberedningar. Centerpartiet tycker att det är oroande att bidragen har minskat. Därför anser vi att regeringen bör ta initiativ till överläggningar med Kommunförbundet om folkbildningens inriktning. Uteblivna eller kraftigt sankta bidrag minskar i hög grad folkbildningens möjligheter att fullfölja sina uppgifter. Jag yrkar bifall till reservation 3 under punkt 4.

Frysningen av bidragsfördelningen till studieförbunden som infördes av Folkbildningsrådet fr.o.m. år 2001 är också oroande, speciellt för en del studieförbund. De gamla etablerade studieförbunden lär nog, trots frysningen, klara sig på de bidrag de har. Kanhända kan de också leva gott på dem. Men ett nytt studieförbund som SISU, som är i början av sin verksamhet och håller på att utöka sin verksamhet avsevärt, kommer förmodligen att få problem med de här frysta bidragen. Jag tycker att det är dåligt att utskottet inte anser att det finns anledning att göra ett uttalande med anledning av att Folkbildningsrådet har gjort den här frysningen utan i stället säger sig vänta på att Folkbildningsrådet på eget initiativ ska följa upp effekterna. Innan den dagen kommer finns det risk

att SISU har fått stora problem med att vidareutveckla och utöka sin verksamhet.

Fru talman! Studieförbunden med sina nära 1 000 lokala avdelningar är betydelsefulla aktörer för att kulturlivet ska leva i alla delar av landet. Studieförbunden är tillsammans med de kommunala folkbiblioteken den viktigaste länken för att de av riksdagen beslutade statsbidragen till kultur ska nå ut till människor i alla delar av landet. Genom sin lokala närvaro är studieförbunden viktiga kulturarrangörer i människornas omedelbara närmiljö – i stadsdelar, små samhällen och byar.

För att kunna erbjuda professionell konst av högsta kvalitet är det väldigt viktigt att teater- och musikensembler, museer och andra gör produktioner i den lilla skala som kan passa i kvarterslokaler, bygdegårdar, små Folkets hus och andra mindre samlingslokaler. Vi anser därför att regeringen bör ge Folkbildningsrådet och Statens kulturråd i uppdrag att främja en fördjupad lokal dialog mellan olika kulturarrangörer. Detta har ju varit en naturlig följd av 1997 års kulturpolitik där regering och riksdag säger att folkbildningen bör kunna spela en central roll i arbetet med att hävda kulturens plats i hela landet.

Fru talman! Jag står bakom alla våra reservationer men yrkar alltså bara bifall till reservation 3.

Anf. 48 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! I Folkpartiets kulturprogram, som jag har tagit upp några gånger här, poängteras bildningen som ett centralt begrepp. Den är väsentlig på många sätt, för svenskar, för invandrare, för funktionshindrade, för arbetslösa. Kort sagt: Alla påverkas vi av behovet av bildning.

Det finns många aktörer som medverkar till en ökad bildning. Det är aktörer som oftast får ett samhällsstöd och/eller påverkas av beslut här i kammaren. Det kan bl.a. gälla skolan och radio/TV. Det kan gälla uppgifter som läggs ut i samband med olika kulturanslag eller det som vi i dag behandlar; folkbildningen och de här fina begreppen folkhögskolor och studiecirklar.

Folkhögskolan är ju en studieform, det har redan nämnts här i talarstolen i dag, som är utmärkt för många vare sig det rör sig om studier med helinackordering eller om kortare kurser. Här får man ofta möten för livet, möten som påverkar livet framöver. Det kan handla om kamrater eller kulturupplevelser eller helt enkelt om möjligheten att få lära sig och att få en bra grund att vandra vidare från.

En annan viktig del där folkbildningen har ett tydligt uppdrag är demokratin, att få respekt för demokratin och förutsättningarna för den. Då handlar det inte om något slags tårtkastningsdemokrati, vilket i sig närmast är ett hån mot innehållet både i tårtan och i ordet ”demokrati”. Kunskap är en god källa för att öka förutsättningarna för demokrati. Studieförbunden har tidigare varit mycket engagerade i att t.ex. vidarebefordra kunskapen om EU.

Studiecirkelverksamheten har också haft en avgörande betydelse för det folkliga engagemanget i den moderna svenska samhällsordningen. I en motion från Folkpartiet föreläs insatser från folkbildningen för att ett motsvarande engagemang ska växa fram också för den fredliga omdaning av Europa. Folkbildningen ska lyfta fram det fortsatta europeiska fredsarbetet och byggandet av det nya Välfärdseuropa, ett Europa där vi

hoppas att gränser och hinder successivt försvinner. Folkbildningen är ju det främsta pedagogiska redskapet för en aktiv demokratisk påverkan och för människors engagemang i den process som nu pågår.

Jag utgår från att många av mina kolleger här i kammaren redan har deltagit i studiecirkelar både kring EU och nu också kring EMU. Det är otroligt vad givande det är att sitta ned och ha öppna diskussioner om vår medverkan i det nuvarande EU och ett utvidgat EU, att få bort olika myter, att diskutera konsekvenser och vad som kan förbättras. Det här arbetet måste fortgå, och då bör arbetet också stödjas av uttalanden från riksdagen och regeringen. Mot den bakgrunden, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 7.

När det gäller Folkbildningsrådets funktion finns det en annan motion från en folkpartist, som dessutom har erfarenhet av styrelsearbetet i Folkbildningsrådet, nämligen Karin Pilsäter. Hon tar upp frågan om Folkbildningsrådets myndighetsutövning – kopplat till verksamheten som uppföljare och utvärderare samt till arbetet med budgetunderlag och årsredovisningar – samtidigt som man på uppdrag av medlemmarna ska svara för folkbildningspolitisk bevakning och informationsverksamhet och samordna folkbildningens internationella kontakter m.m. Frågan är ju hur de här uppdragen går ihop.

Jag har inte yrkat bifall till eller reserverat mig till förmån för den motionen mot bakgrund av att, som utskottet skriver, regeringen aviserar att en ny statlig utvärdering av folkbildningen ska genomföras. Denna ska avse Folkbildningsrådets roll, funktion och särart, arbetet med kultur, folkbildningens egna utvärderingar och annat.

Jag gissar att det här också kommer upp frågor om att det har blivit fler folkhögskolor, vilket Birgitta Sellén och även Willy Söderdahl tog upp. Det totala anslaget har minskat, både när det gäller anslagen från staten och från kommunerna. Landstingen har minskat sina anslag väldigt lite, faktiskt mindre än vad de har minskat sina anslag till sjukvården. Så där tycker jag att bildningsverksamheten har klarat sig ganska bra. Men detta har medfört en minskad lärartäthet och rationalisering av administration m.m. Frågan är var smärtgränsen går och när man når den.

Nu får vi förhoppningsvis svar på ett antal frågor. Och jag hoppas att utvärderingen inte ska ta alltför lång tid.

Fru talman! Avslutningsvis är det viktigt att man har ett fördelnings-system som inte konserverar en befintlig struktur utan att satsningen på utbildning sker där behoven finns, där man får elever, så att det inte står lediga platser på ett håll och är kö på ett annat håll.

(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Frågestund

Anf. 49 TALMANNEN:

Kammarens sammanträde återupptas för riksdagens frågestund. Vid denna frågestund företräds regeringen av statsminister Göran Persson, statsrådet Ingela Thalén, statsrådet Leif Pagrotsky, utbildningsminister Thomas Östros och näringsminister Björn Rosengren. Statsministern besvarar allmänpolitiska frågor. Övriga statsråd besvarar frågor var och en inom sitt ansvarsområde.

Frågorna och svaren ska vara korta, på högst en minut. Vi har ett mycket stort antal anmälda frågare, och jag vill därför uppmana alla att medverka till att så många som möjligt får möjlighet att ställa frågor.

President Bushs besök i Sverige

Anf. 50 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! I juni får Sverige sitt första besök av en sittande amerikansk president, nämligen republikanen George Bush. Jag skulle vilja fråga statsministern om han tror att samtalet på en sådan nivå här i Sverige kommer att kunna föras positivt och konstruktivt, när samtidigt en medlem av regeringen – och då inte vem som helst utan finansminister Ringholm – nyligen uttalade att han hellre hade sett Al Gore som president och med det också satte sig till doms över det amerikanska valsystemet och det amerikanska folkets röst.

Anf. 51 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag är övertygad om att vi kommer att ha mycket konstruktiva och öppenhjärtiga samtal, i huvudsak om handelsfrågor, Kyotoavtalet och andra frågor som är gemensamma för EU och USA. Jag tror också att vi kommer att byta ett och annat ord om det aktuella läget i respektive regioner och länder mera avspänt. Dagordningen växer fram, och den växer fram utifrån de politiska frågor som vi har att hantera. Jag ser fram mot samtalen.

Anf. 52 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Om då statsministern och jag kan vara överens om att det är rätt president som kommer till Sverige i sommar skulle jag ändå vilja ställa följande fråga: Tror statsministern att det svenska folkets positiva attityd till det här presidentbesöket uppmuntras dels av finansministerns uttalande, dels av att det berömda nöjesfältet Liseberg kommer att hållas stängt tre dagar under högsäsong utan någon som helst ersättning?

Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vad gäller nöjesfältet Liseberg är jag inte kompetent att uttala mig, även om jag har för mig att det är en kommunalt ägd nöjes-

anläggning. Några starkare tillskyndare än Göteborgs kommun av att ha toppmötet i Göteborg tror jag inte att jag någonsin har mött. Om det är några bekymmer från den utgångspunkten tror jag att de kommer att klara ut den saken internt.

Jag ser fram mot att få möta den amerikanske presidenten, som naturligtvis är utsedd i ett amerikanskt presidentval. Vi har alla i våra partipolitiska engagemang olika typer av relationer, mer eller mindre nära, med amerikanska partier. Det har moderaterna, folkpartisterna, socialdemokraterna och andra – så är det ju. Men det amerikanska folket företräds här av sin valde president. Honom hälsar jag välkommen till Sverige inte bara i egenskap av svensk statsminister utan också som företrädare för Europeiska unionen.

Satsningar på vägar och järnvägar

Anf. 54 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Jag har här med mig ett axplock TT-nyheter och tidningsartiklar från den 31 mars och framåt där näringsministern utlovar kraftiga satsningar på vägar och järnvägar i vårbudgeten. I ett telegram från TT sägs exempelvis att Björn Rosengren utlovar en storsatsning på landets vägar och järnvägar. Ministern erkänner där att han skäms ibland när han åker på våra svenska vägar.

Fru talman! Jag kan inte hitta de här satsningarna i vårbudgeten, och jag undrar nu om näringsministern kan tala om var de här pengarna finns reserverade.

Anf. 55 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Får jag börja med att göra det konstaterandet att vi behöver en upprustning av infrastrukturen i Sverige på många områden. Som tidigare har deklarerats här i kammaren kommer regeringen att lägga fram en proposition om infrastrukturen, och den kommer efter sommaren. Där kommer vi att ta upp både drift och underhåll och även frågor som berör nybyggen och annat när det gäller vägar och järnvägar.

Anf. 56 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Näringsministern dementerar alltså inte de här telegrammen, utan han efterlyser fortfarande själv en satsning på vägar och järnvägar. Det är bra. Men enligt vad jag kan förstå måste man i vårbudgeten reservera utrymme för sådana satsningar. Det handlar ju om miljardbelopp utöver de anslag som finns i dag. Min fråga var alltså var de beloppen finns.

Vägverkets generaldirektör uttrycker sin besvikelse i pressmeddelanden. Banverket klagar på att pengarna inte räcker till. I Östersund har en privatbilist stämt Vägverket för att bilen har gått sönder i en djup håla i vägen.

Vi har dåliga vägar, men var finns de här pengarna? Min fråga återstår ju. Jag kan inte hitta dem i budgeten. Hur ska regeringen kunna presentera någonting i infrastrukturpropositionen om det inte finns pengar avsatta?

Anf. 57 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Får jag först konstatera att vi avsätter ca 25 miljarder kronor per år till vår infrastruktur, och det innebär att vi avsätter ganska mycket pengar.

Låt mig också säga att det inte är så att vi bara har dåliga vägar och järnvägar; vi har mycket bra vägar och järnvägar också. Vad vi behöver göra är framför allt att förstärka drift och underhåll men också att förändra och bygga nytt av vår infrastruktur. Hur det ska finansieras och på vilket sätt återkommer regeringen till i samband med propositionen.

Integrationen i Öresundsregionen

Anf. 58 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Leif Pagrotsky angående integrationen i Öresundsregionen.

Öresundsbron är ett väldigt viktigt steg när det gäller att skapa integration. Nu tycker jag att det behöver bli mer trafik på bron, dels för att främja integrationen, dels för att återbetalningen ska gå snabbare. Nu har man tyvärr höjt priset ytterligare beroende på förhållandet mellan dansk och svensk valuta. Sedan måste även regelverken ses över för att skapa integration.

En av de viktigaste sakerna är regeln att man skattar där man jobbar och inte där man bor. Så är det ju inom landet. Det innebär att det har blivit väldigt fördelaktigt för danskarna att flytta över till den svenska sidan, där det är lägre boendekostnader, och jobba i Danmark. De tär då på de svenska välfärdssystemen utan att vi får några skatteintäkter. Den här utvecklingen håller på att accelerera, och det kommer att bli mer och mer de kommande åren.

Min fråga är: Vad gör regeringen för att komma till rätta med de här problemen och för att underlätta integrationen?

Anf. 59 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag delar Hillevi Larssons bedömning att broavgifterna är för höga. Den extra höjningen för ett tag sedan gick i fel riktning, även om den följde med automatik på de avtal vi har att växelkursanpassningar ska göras på det här sättet. Men det hade varit bättre om det hade gjorts om, så att den danska avgiften hade sänkts till den svenska nivån. Jag tycker att det hade varit mer välkommet. Det hade varit mer behövt för att få in pengar som behövs för att betala räntor på bron. Ur strikt integrationssynpunkt hade det varit välkommet.

Vad gäller skattefrågan kan jag säga att det är kul för en svensk minister att höra att det är attraktivt att flytta till Sverige. Vi drar till oss flyttande danskar därför att det är så trevligt här och därför att det är så billigt att bo och leva i Sverige. Sverige är nästan som ett skatteparadis för danskar.

Det råder ett konstigt avtal med Danmark. Det har förhandlats fram av en tidigare skatteminister som, när han vägde ihop alla fakta i målet, kom fram till att Sverige var tvunget att skriva på detta avtal.

Vi har sedan dess med våra danska vänner gjort upp om att vid ett senare tillfälle återkomma till denna fråga om flyttningsmönstret gör att det blir särskilda skevheter i fördelningen av skatter mellan Sverige och

Danmark. Det är för tidigt att säga hur omfattande denna flyttning kommer att bli, för det blir också en flyttning från Sverige till Danmark. Men vi har försäkrat oss om att få ta upp frågan senare om det blir obalans när det gäller flyttningen.

Industrirelevant forskning

Anf. 60 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Jag har en fråga till forskningsminister Thomas Östros.

För att svensk industri ska kunna växa och skapa jobb för framtiden krävs det stora insatser för forskning och utveckling. De offentliga medlen till industrirelevant forskning har minskat kraftigt. Den akuta bristen på pengar till forskningsinstituterna innebär att pågående program och verksamhet måste avbrytas. Utvecklingsprogram för stöd till mindre företag och till medverkande i EU:s program, som också riktas till mindre företag, minskas kraftigt och hotas därmed.

Min fråga är: Vilka åtgärder kommer Thomas Östros att vidta dels för att komma åt den akuta krisen, dels för att långsiktigt garantera medlen till den industrirelevanta forskningen?

Anf. 61 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Sverige har ett väldigt gott utgångsläge när det gäller forskning generellt sett, men också när det gäller det forskningssamarbete som pågår mellan högskolor, universitet, forskningsinstitut och näringslivet. Vi framstår i en europeisk jämförelse som mycket starka på det området och också när det gäller att verkligen ta innovationer och upptäckter inom forskningen vidare till produkter och patent. Vi har ett starkt utgångsläge.

Jag delar Karin Falkmers utgångspunkt, dvs. att den industrirelevanta forskning som bedrivs vid industriforskningsinstituterna är viktig. De kommer att ha medel i år som motsvarar det genomsnittliga anslag de har haft under senare år. Där kommer det inte att bli den typen av effekter som Karin Falkmer beskriver.

Däremot kommer regeringen att återkomma till en mer långsiktig syn på industriforskningsinstitutens framtida utveckling. Det är viktigt att vi också där ser över hur vi kan fortsätta att stärka kvaliteten och ser till att de blir tillräckligt starka aktörer för att också i ett europeiskt sammanhang vara med och konkurrera om forskningsmedel.

Anf. 62 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Riksdagens utredningstjänst har tittat på denna problematik och när det gäller industriforskningsinstituterna kommit fram till att de projekt som enbart är statligt finansierade halveras från år 2000 till år 2002. När det gäller de projekt som samfinansieras av staten och näringslivet har staten genom NUTEK och Vinnova beslutat att helt ta bort finansieringen av de treåriga programmen.

NUTEK lovade kompensation. Vinnova har fattat ett beslut om att ingen kompensation kommer att utgå. Neddragningen här innebär också att industridelen kommer att försvinna.

Vinnova har de facto fått 150 miljoner kronor mindre jämfört med föregående år att satsa på nyttostyrda innovationsstödjande insatser. Detta är uppgifter från utredningstjänsten.

Vad avser ministern göra?

Prot. 2000/01:96
19 april

Frågestund

Anf. 63 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! På den första frågan kan jag svara att myndigheten Vinnova, som har en dryg miljard till förfogande för denna typ av forskning, inte har blivit utsatt för någon besparing i år jämfört med förra året.

Det står också i vårt regleringsbrev till Vinnova att industriforskningen ska ha en insats i år som motsvarar förra årets. Det kommer också att bli resultatet av Vinnovas arbete.

Sedan måste naturligtvis en myndighet inom detta fält fundera över hur man bäst använder pengarna. Då kan det vara så att något enskilt program råkar ut för en förändring men att man i gengäld satsar på något annat program. Så har det alltid varit, och så kommer det också att vara i fortsättningen. Industriforskningen och industriforskningsinstitutet är viktiga. Staten är en viktig finansiär. Vår stiftelse – KK-stiftelsen – är en annan viktig finansiär. Näringslivet, som är delägare, är en tredje part som naturligtvis också måste visa sitt engagemang för detta område.

Regeringen kommer att återkomma till riksdagen med den långsiktiga synen på industriforskningsinstitutets ställning framöver för att stärka och utveckla forskningens kvalitet.

Änkepensionen

Anf. 64 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern.

För ett par dagar sedan diskuterade vi här i kammaren regeringens vårbudget. En av de frågor som kom upp gällde varför det inte fanns något utrymme för att återställa de regler som gällde för änkepensionerna före våren 1997.

Vänsterpartiets representant fick ånyo försöka förklara varför man inte hade kommit någonstans sett i förhållande till deras förslag. Det är uppenbarligen så att det finns ett mycket starkt motstånd från andra håll inom den budgetkoalition vi har i landet. Jag tror att det framför allt kommer från socialdemokratiskt håll.

Min fråga till statsministern är: Varför är socialdemokraterna så oerhört starka motståndare till att återställa de villkor som gällde för änkor och som beslöts i enighet mellan alla partier i början på 90-talet?

Anf. 65 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det är inte alls så att socialdemokraterna är motståndare till att förändra de regler som vi bedömer vara rimliga att förändra. Vi har ett utrymme som vi arbetar med, och vi kommer att återkomma med detta i höstens budget, när vi går in mera i detalj.

Sedan är det så att vi håller på med de sista delarna av fullföljandet av hela ålderspensionssystemet och alla de förändringar som behöver göras i anslutning till detta. Då finns det också anledning att pröva just denna fråga.

I övrigt vill jag påminna om att de förändringar som gjordes i anslutning till förändringarna för änkorna var sådana förändringar som berörde den grunddel som var kopplad till folkpensionsdelen. Det ingick i en nödvändig förändring som också drabbade många andra grupper.

Anf. 66 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Frågan gällde närmast varför det var ett så starkt socialdemokratiskt motstånd. Nu lät det som att det var något mildare på socialförsäkringsministern. Om det berodde på att det var hon och inte statsministern som svarade kan jag inte bedöma.

Det har ingenting alls med ålderspensionssystemet att göra – det system som bl.a. Ingela Thalén och jag och några till har arbetat med att försöka förändra. Detta genomfördes separat på socialdemokratiska regeringens förslag. Det gick igenom här i kammaren. Det var den största försämring som drabbade någon grupp. Det har kritiserats inte bara från Folkpartiets och flera andra partiers sida utan även från socialdemokratiska debattörer, som har beskrivit det som det största avsteget från den generella välfärdspolitiken.

Vi diskuterade häromdagen en budget med utgifter på över 800 miljarder. Regeringen säger sig fundera på hur man ska spendera 20–25 miljarder i skattesänkningar. Kostnaden för att återställa de gamla villkoren och ta bort denna skamfläck är ungefär en halv miljard. Varför händer det ingenting?

Anf. 67 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag tror att Bo Könberg medvetet missförstod mig när han sade att det inget har att göra med ålderspensionssystemet. Jag sade att vi i anslutning till de följdförändringar som är kopplade till ålderspensionssystemet går igenom hela detta återstående paket. I anslutning till det kommer vi naturligtvis också att titta på vilka regeländringar som kan behövas där. Det finns ett litet utrymme som är reserverat i anslutning till överenskommelser mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det kommer vi att återkomma till i höstbudgeten.

Kraftledningars placering

Anf. 68 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Björn Rosengren.

För någon vecka sedan hade vi en interpellationsdebatt om kraftledningarnas elektromagnetiska strålning. Jag fick där ett mycket klart besked från näringsministern om att ny koncession för kraftledningar också är att betrakta som en nyetablering. Jag är tacksam för det svaret.

Efter vår interpellationsdebatt har jag blivit kontaktad av människor som bor nära kraftledningar.

Gränsrekommendationerna vid nyetablering är att strålningen inte ska överstiga 0,2 mikrotesla.

I Södra Sandby finns det ett bostadsområde där man i trädgården har 30 gånger och i bostäderna 20 gånger så hög strålning. Här är det också ett antal år tills det blir en ny koncession.

Jag undrar om näringsministern är beredd att utsträcka sitt klara besked till mig när det gäller nyetablering till att också omfatta befintliga ledningar.

Prot. 2000/01:96
19 april

Frågestund

Anf. 69 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Får jag till att börja med säga att vi har speciella regler, som jag också redogjorde för i interpellationsdebatten, när det gäller strålning vid nyetableringar. Jag förutsätter att de följs. Jag kan inte här och nu ta upp ett enskilt fall och bedöma det. Det hoppas jag att kammaren respekterar.

Anf. 70 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Vid nyetableringar gäller detta. Nu var det ju ingen nyetablering här. Jag tänkte mer principiellt att man kunde få ett besked om det gäller också befintliga ledningar.

Vi är tre ledamöter i den här kammaren som också är kommunmedborgare i Sölvesborg. Där är vi delägare i det kommunala energibolaget. Där har vi i politisk enighet använt vårt ägande till att i förtid åtgärda de här kraftledningarna, som energibolaget där äger. Nu är det ju så att talmannen, statsministern, näringsministern och alla vi andra här också är indirekta ägare t.ex. i Svenska kraftnät. Kan man tänka sig att staten, eller vi, använder detta ägarskap till att göra någonting liknande som det vi har gjort i Sölvesborgs kommun?

Anf. 71 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vad vi har talat om när det gäller nyetableringar är att vi sedan skulle se över det befintliga kraftnätet med anledning av strålning och att vi har en befolkningstäthet eller att det bor människor i närheten. Det är en fråga som jag vill återkomma till och som jag inte kan svara på här.

När det gäller nyetableringar har vi våra gränser. När det gäller det som redan är etablerat får jag återkomma.

Finansplanen

Anf. 72 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Kort efter statsministerns och Gudrun Schymans senaste gemensamma manifestation på DN Debatt besökte vänsterledaren i förra veckan landstinget i Dalarna. Rubrikerna efter det här besöket var: Strunta i regeringen! Gudrun Schyman manar till civil olydnad. Praktgräl efter Schymans utspel.

I ledaren skrev tidningen: Om Sverige hade ett populistpris skulle detta omedelbart tillfalla Gudrun Schyman. Anledningen var vänsterledarens uppmaning till landstinget att strunta i balanskravet, som är knutet till utbetalning från kommunakut, och hennes uttalande om att besparingar är en orimlig hållning även när ekonomin så kräver och att regeringens utgiftstak är planhushållstänkande och helt fel. Praktgrälet bestod av att statsrådet Lövdén tog avstånd från alltihop och tyckte att det här var en ohejdad populism.

Vän av ordning blir jag, och många med mig, störd av de här tvetydiga budskapen, som förvirrar och ger falska kortsiktiga förhoppningar hos verksamhetsföreträdare, personal och enskilda medborgare. Och jag vill fråga statsministern: Gäller finansplanens besked om att utgiftstaken ska hållas, och är det tillrådligt att strunta i balanskraven?

Anf. 73 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Finansplanen gäller, och man ska vara noga med att ha lika stora inkomster som man har utgifter, i det enskilda hushållet, i kommunen och i staten. Det kan variera lite över år, men i princip gäller detta. Jag vet inte vad som har sagts, och jag vet inte vem som ska ha något populistpris heller. Det är i och för sig rätt många som tävlar om det, så det ska jag inte bedöma.

Men en sak vill jag säga. Om man tror att vi stärker landsting och kommuner genom att sända signalen att det är lån till verksamheten som skapar frihet och oberoende löser det möjligen situationen just nu men skapar så småningom ett läge då allt inflytande går ifrån de valda organen. Det innebär inte att vi inte från statens sida kan fortsätta att föra samtal med särskilt hårt trängda landsting, exempelvis i Värmland, om att ge ytterligare ett handtag, men man ska inte skicka signalen att det är lånade pengar som ska lösa problemen.

Jag tror väl att jag förut några gånger i kammaren har gett uttryck för den här uppfattningen, för att uttrycka mig försiktigt. Den ligger fast, och jag är övertygad om att det här är sunda principer för ekonomisk hantering.

Anf. 74 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Jag tycker att det var bra och klargörande, och det var kloka ord från statsministern. Jag utgår från att det är det som gäller trots att företrädare för regeringsunderlaget är ute och reser och säger annat. Även populismen måste ju ha sina gränser.

Klara spelregler, långsiktighet och tydlighet är nödvändigt för att få långsiktig ordning på ekonomi och verksamhet, och precis som statsministern säger går det inte att skjuta problemen framför sig och tro att någon annan ska lösa dem. Jag och Centerpartiet vill verkligen få en skatteutjämning som fungerar, rättvisa villkor över landet och hänsynstagande till befolkningsminskningar. Vi vill stimulera nytänkande och ha en politik för livskraft i hela landet, så att vi får behålla skatteunderlag och öka i stället för att minska skatteintäkterna.

Den som är satt i skuld är inte fri, brukar statsministern säga. Det är kanske sammanfattningen på den här diskussionen också.

Anf. 75 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är en bra sammanfattning. Men se upp, centerpartister, med den populism som tar sig uttryck i att man beskriver skatteutjämningen som ett sätt att brandskatta framför allt storstäderna! Se upp med den populismen! Det finns nämligen inget farligare för bygder som är trängda av befolkningsminskning än att skatteutjämningsystemet skulle börja skjutas sönder utifrån den här utgångspunkten.

Välj sällskapet lika noggrant i fortsättningen som när vi en gång i tiden restaurerade den ekonomi som vi nu försöker slå vakt om!

Anf. 76 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ingela Thalén. Jag har fått ett brev från en mamma med tre barn, födda 1984, 1986 och 1990. Barnen är faderlösa. Pappan dog i en trafikolycka 1995. Vad hon skriver om är barnens sommarjobb.

Som sommarjobbande skolungdom får man tjäna upp till 7 999 kr utan att man behöver betala skatt. Men om man har en avliden förälder och erhåller barnpension räknas skatten från första kronan. Den första sonen till den här mamman som jobbade hade ingen lust att jobba det andra året eftersom han fick betala så mycket skatt, mycket mer än en kompis som hade samma jobb.

Nu undrar jag om statsrådet skulle kunna tänka sig att påverka det här förhållandet till det bättre för den här gruppen av ungdomar. Det kan ju inte vara så väldigt många, och det är inte någon särskilt lukrativ grupp att tjäna pengar på.

Anf. 77 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det är naturligtvis svårt för den här enskilda unga pojken när han ser att kamraten har nettot kvar. Men då ska vi komma ihåg att den pojke som vi talar om ju har sin barnpension i botten, dvs. att han har en inkomst i botten – jag uppfattade det så. Till detta ska man ju också lägga att det finns ett grundavdrag.

Det är möjligt att de här gränserna behöver ses över. Jag kan inte avgöra det utan att se på hela systemet. Men grunden är ändå att det finns en inkomst till barnen, och lägger man till en inkomst därutöver kommer barnen upp i en beskattningsbar inkomst. Och i det långa loppet är detta kanske också bra både för barnen och för familjen som helhet.

Anf. 78 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Jag är glad om gränserna ska ses över, men den här pensionen är ju till för att kompensera för att det inte finns någon pappa som har inkomst i familjen. Jag tycker att det här ger en väldigt dålig signal till just de här ungdomarna, som ska arbeta. Och som jag sade är det en väldigt liten grupp. Det kan alltså inte röra sig om så väldigt mycket pengar när det gäller att försöka ändra på det här, så att de här barnen får rätt signal för att ta sommarjobb.

Anf. 79 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Delvis har Kerstin-Maria Stalin rätt när hon säger att barnpensionen är en del av det grundskydd som barnen har därför att familjen har förlorat en försörjare. Men en annan del av grundskyddet är ju att mamman i det här sammanhanget också har en omställningspension. Så länge barnen är under en viss ålder har mamman rätt till en omställningspension.

Men även om det nu är en liten grupp och det är viktigt att också grupper i trängda lägen får möjlighet att göra sin stämma hörd är det viktigt att man ser till helheten. I det här fallet är helheten omställningspension för mamman och barnpension för barnen. Därtill kommer att den

här familjen också har, utgår jag ifrån, möjlighet till bostadstillägg. Det är klart att sammantaget bör familjen ha ett rimligt grundskydd.

Den demografiska utvecklingen

Anf. 80 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern, som var här i kammaren efter EU-toppmötet i Stockholm och rapporterade om resultatet. I diskussionen ingick bl.a. den demografiska utvecklingen, både inom den europeiska unionen och i Sverige. Det var oerhört glädjande att stats- och regeringscheferna rejält tar itu med problematiken, med tanke på hur demografin när det gäller åldersstrukturen ser ut hos oss och ute i Europa. Vi blir allt fler äldre. Vi lever längre och är friskare, och det är glädjande. Samtidigt föds det färre barn, vilket på sikt kommer att bli besvärande för samhället.

Regeringen har också i sin vårbudget, som diskuterades här i kammaren i tisdags, tagit upp frågan speciellt. Det är också glädjande. Men i den efterföljande debatten med anledning av VÅP:en nämndes demografin mycket sparsamt, nästan inte alls.

Min fråga till statsministern är: Finns det inte anledning att ta upp frågeställningen kring demografin i särskild ordning för att få upp frågan på den svenska politiska dagordningen?

Anf. 81 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror säkert att vi kan bli bättre på att ta upp frågan till debatt och tydliggöra den. Men om Ronny Olander reflekterar ett ögonblick över vår politik inser han att den först av allt handlar om jobb. Det finns inget viktigare som signal till unga människor om framtida trygghet, och därmed möjlighet att ta ansvar som förälder, än att man har sin försörjning och har den relativt tryggad. Det andra är att man när man väl är förälder har möjlighet att kombinera ett arbete med ansvar för familj och barn – en bra familjepolitik. Där har vi hela den stora satsning som nu görs – alltifrån dagis över till skolan och föräldraförsäkringen.

Sedan gäller det också, vilket jag tror att vi underskattar, att se till att stressen och hetsen på arbetsplatserna blir mindre. Vi måste diskutera hur vi kan utveckla vår arbetsorganisation så att vi orkar arbeta längre, inte bara ta ansvar under de år då vi är som starkast fysiskt utan också i slutet av vår yrkeskarriär kunna vara kvar kanske ända fram till pensionen. Lyckas vi med det kan vi hantera många av de svåra demografiska frågor vi har framför oss.

Anf. 82 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för att han tar upp just att detta berör samtliga politikområden.

Det som bekymrade mig mest var att denna frågeställning togs upp så knapphändigt i kammardebatten. Jag tänker nu inte på finansministerns inlägg utan på hela den politiska diskussionen. Vi kan se att det inom en tioårsperiod kommer att behövas mellan 500 000 och 700 000 människor inom offentlig sektor som inte finns i dag. För den privata sektorn, t.ex.

Anf. 83 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Då är det ju desto viktigare att Ronny Olander tar upp diskussionen i dag. Jag hälsar den verkligen med stor tillfredsställelse.

Det är väldigt intressant att se hur vi nu skiftar perspektiv. Vi har haft ett 90-tal som dominerats av massarbetslöshet. Vi har nu år framför oss då vi kommer att prata om framtida brist på arbetskraft. Vad kan vi göra? Vi kommer att vara bekymrade över låga födelsetal. Hur kan vi skapa ett bättre Sverige med mer framtidstro? Hur ska vi ordna bostadsbyggandet? Vi byter så att säga dagordning för hela samhällsdebatten, just därför att vi har den här demografiska frågan framför oss: ålderssammansättningen. Det gör att vi får en diskussion som är mer framtidsinriktad. Det blir också en roligare politisk diskussion med positiva åtgärder, med förbättringar av samhället. Dessa förbättringar kan vi driva just därför att vi har klarat av det grundläggande: Vi är inte längre i skuld gentemot utländska långgivare. Vi behöver inte längre ta direktiv från en marknad utan kan utifrån en egen styrkeposition forma en politik som gör Sverige attraktivt för unga människor att inte bara bo i utan också bilda familj i och ta ansvar för framtiden i det praktiska uttryck som barn faktiskt representerar.

Frågestund

Postens service

Anf. 84 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! I förrgår fick jag ett brev från en småföretagare som hade fått beskedet att avgiften för postboxen hade höjts från 300 kr till 1 200 kr, dvs. flera hundra procent, över en natt. Det innebär att för detta lilla träfack, betydligt mindre än vad som är tillåtet för burhöns, får Postens boxkunder nu betala ett helt brevporto varje dag året runt därför att statliga Posten "slipper" dela ut posten.

Han fick en kalldusch till också. Samma dag låg det i boxen ett brev med följande budskap: Vi fortsätter att rationalisera och spara pengar, och därför kommer brevtidningen till boxarna att försenas en eller annan timme.

Vad postledningen inte hade tänkt på var att denna småföretagares arbetsdag blir en eller flera timmar försenad. Vem ska stå för de tidsförluster som drabbar en på grund av Postens åtgärder?

Jag tror, fru talman, att ny teknik självfallet kan lösa en hel del. Men det är farligt när ett statligt bolags ledning tappar såväl markkontakt som kundkontakt och det ansvariga departementet dessutom låter sig bländas så att man inte ser effekterna av en försämrad medborgerlig service. Det kan väl ändå inte vara meningen med reformen, herr postminister.

Anf. 85 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Posten har under de senaste åren gått igenom väldigt stora strukturella förändringar. Mycket av dessa förändringar bygger på att vi har infört ny teknik, att vi hanterar postärenden på annorlunda sätt än tidigare, men de beror också på att vi försöker finna fler postställen än

vad vi har i dag. Vi går nu från 1 800 till 3 000 postställen. Vi bibehåller de 2 700 lantbrevbärarna. Generellt sett vill jag ändå påstå att Posten i dag ger oss möjligheter att få en bättre postservice än vi hade tidigare.

Anf. 86 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Problemet är ju att det inte är bättre postservice. Den finns på fler ställen, men det är en försämrad postservice, och det hade inte sagts i förväg. Budskapet har ju varit att allt ska bli bättre.

Nu säger näringsministern att Posten har genomgått många förändringar. Historiskt var det ju den galopperande hästen som var den högsta hastigheten. Nu får man känslan av att hela frågan har skenat ifrån både departement och postledning.

Jag har för övrigt direkt till statsrådet Rosengren sagt att det känns fel att man nu gör sig av med sin bästa guldklimp, nämligen Postgirot. Behåll det i stället för att släppa det i halsen på glupande storbanker, så skulle det också kunna betjäna allmänheten på ett bättre sätt.

Min slutsats, fru talman, är att Posten självfallet behöver reformeras. Men se till att den inte raseras!

Anf. 87 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Statsministern säger till mig: Där hör du.

Jag vill ändå säga att vi i dag har samma postservice som vi hade tidigare. Före de här förändringarna hade vi kassaservice på 1 350 ställen. Vi ska fortfarande ha kassaservice på 1 350 ställen, och vi ska ha fler ställen där man kan ge postservice. Vi värnar starkt om landsbygden och om lantbrevbärarna. Sedan kan det självklart finnas ställen där man upplever att postservicen har blivit sämre än tidigare. Det får i så fall postledningen och även jag som ansvarig minister titta på.

När det sedan gäller Postgirot finns det fortfarande kvar hos Posten.

Den nordliga dimensionen

Anf. 88 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Leif Pagrotsky.

Den nordliga dimensionen initierades av Finland 1996 i EU. I Portugal antogs en handlingsplan för den nordliga dimensionen. Nu är vi ordförändeland i EU. Jag undrar: Vad gör Sverige för att driva konkreta projekt för norra Europa, och vad betyder detta för Barentssamarbetet uppe i norr?

Anf. 89 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Finland satte den nordliga dimensionen på EU:s dagordning. Sedan dess bedrivs mycket arbete på alla möjliga områden inom EU för att stärka relationerna mellan EU och Ryssland.

Vad gäller Barentsområdet är det bilaterala samarbetet mellan Sverige och Ryssland, mellan Finland och Ryssland och mellan Norge och Ryssland fortfarande det dominerande. Det är det som är mest livaktigt, helt enkelt av det skälet att det har hållit på längst och att vi har kommit längst, inte minst på grund av det engagemang som finns i t.ex. Norrbotten.

Men vi räknar med att under vår period få mer fokus på detta också i Bryssel och att mer engagemang och även pengar ska användas till den här typen av projekt från EU:s sida.

Prot. 2000/01:96
19 april

Frågestund

Anf. 90 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag skulle också vilja fråga statsrådet: Hur ser de svenska resurserna ut för nästkommande period när det gäller Ryssland och Barentssamarbetet?

Anf. 91 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Vi lade en proposition om samarbetet med centrala Östeuropa för de kommande två åren på riksdagens bord i förrgår, på tisdagen. Där framgår att vi för de två kommande åren har avsatt 600 miljoner och 900 miljoner kronor, alltså sammanlagt 1 ½ miljard, för samarbetet inom det här området. Det är i första hand Estland, Lettland, Litauen, Ryssland, Vitryssland och Ukraina som kommer i fråga.

Men gradvis minskar nu det belopp vi sätter av för de länder som är på väg att bli medlemmar i EU. I motsvarande mån hoppas vi kunna öka våra ambitioner vad gäller Ryssland och skapa större möjligheter för oss att göra satsningar också i t.ex. Barentsregionen.

Där skulle jag som ansvarig minister välkomna ännu fler idéer och initiativ, ännu mer engagemang från Norrbotten, Västerbotten och andra delar av Sverige som är närmast berörda. Då ska jag gärna vara välvillig och generös med att bistå så långt pengarna räcker.

Infrastruktursatsningar

Anf. 92 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! Till näringsministern skulle jag vilja ställa en fråga om vägarna. Hur framkomligheten är på det svenska vägnätet känner vi alla till. Jag gissar att ministern gör det också. Den är starkt begränsad, och möjligheterna för bilisterna att ta sig fram är inte vad de borde vara. Kritiken mot vägansvariga och vägansvariga politiker är verkligen berättigad.

Den förhoppning vi ställde till VÅP:en infriades tyvärr inte. Inga pengar anvisades i den. Den infrastrukturproposition vi tidigare hörde talas om hägrar fortfarande för oss, och lite undringar har vi, inte minst mot bakgrund av statsministerns besked alldeles nyss att finansplanen ska gälla.

Vilka möjligheter har regeringen att anvisa medel som inte redan har tillgripits med tanke på att detta budgettak inte kan överskridas? Har ni tillgång till pengar som i dag inte är redovisade?

Anf. 93 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag har redan tidigare i dag redovisat att vi kommer att lägga fram en infrastrukturproposition till hösten. Hur detta ska finansieras kommer vi då att återkomma till.

Jag vill också erinra om att vi i dag lägger ned ungefär 25 miljarder per år när det gäller infrastrukturen. Men, som jag också tidigare har uttryckt, vi måste göra mycket mer än vad vi har gjort. Framför allt hand-

lar det väldigt mycket om att vi har eftersläpningar, dvs. vi har beslutat att detta ska vi göra, men vi har skjutit det framför oss. Därför, vilket också framgår av VÅP:en, säger vi att, uttryckt i den infrastrukturproposition som kommer, vi redan ska kunna anvisa pengar för åtgärder som behöver vidtas 2002 och 2003. Annars fungerar det så att pengar bara skulle ramla ut 2004, eftersom vi har sådana planeringscykler.

Anf. 94 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! En korrigerig: Det är inte så att 25 miljarder kronor om året går till vägar och infrastruktur. En stor del av dem försvinner på andra vägar. Ungefär 19 miljarder är operativa medel som är användbara.

Men min fråga kvarstår fortfarande: Hur ska man kunna finansiera detta, med det klara besked som statsministern har gett om att det ska ligga under budgettaket? I VÅP:en har man inte gett en enda anvisning om hur detta ska gå till. Är det så enkelt att man genom att tillsätta en arbetsgrupp kan klara finansieringen måste vi ändå få fråga: Varför har man dröjt så länge med att tillsätta en arbetsgrupp, om det är den som är lösningen?

Anf. 95 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Att vi lägger fram propositionen i höst och inte, som man kanske förväntat sig, i vår har att göra med att vi vill koppla den till de frågor som hänger samman med vår miljö, men framför allt till frågor som har att göra med den regionalpolitiska proposition som också är anmäld. Vi vet att mycket av regionalpolitiken handlar om infrastruktur. Det handlar om vägar, det handlar om järnvägar och det handlar om mycket annan infrastruktur. Vi vill alltså se ett samband mellan den s.k. inriktningspropositionen och infrastrukturpropositionen för att ta rätt grepp och vidta rätt åtgärder också när det handlar om vår regionalpolitik.

Arbetsituationen på försäkringskassorna

Anf. 96 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till socialförsäkringsminister Ingela Thalén. I Skåne har vi blivit uppmärksammade på att försäkringskassornas allt tyngre arbetsbelastning åsamkat personalen ganska mycket problem. Det utlovas visserligen i budgeten ett tillskott av medel, men vi befarar att de inte kommer att räcka. Den alltmer ökande arbetsbelastningen tvingar fram en tyngre arbetsituation för personalen.

Nu undrar jag: Vad ämnar ministern vidta för åtgärder för att man ska kunna fullfölja det arbete som vi har stiftat lagar om att man ska utföra, så att det blir riktigt gjort och så att omsorgen om personalen är god?

Anf. 97 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det är en delvis mycket oroande situation på flera av de regionala kassorna. Den är väldigt ojämn, men trycket är ändå hårt på många av dem. Några kassor hanterar det ganska bra.

Ett bidrag till hjälp är naturligtvis det tillskott som kommer i reda pengar.

En annan insats som jag är övertygad om kommer att spela en stor roll är de utvecklingsavtal som Försäkringskassaförbundet och Försäkringsanställdas Förbund har tecknat. Det handlar om utveckling, metoder och kompetensutveckling.

Sedan kommer vi, och det annonserar vi också i vårbudgeten, att arbeta med metodutveckling när det gäller rehabiliteringsfrågor. Syftet med den metodutvecklingen är att också lätta på trycket för ett antal av kassorna och på det viset kunna sprida bra exempel.

Dessutom har vi genom de s.k. SOCSAM-försöken fått en hel del erfarenhet av bra arbetsformer som också kan bidra till att underlätta i det dagliga arbetet på försäkringskassorna.

Anf. 98 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det känns ju bra. Men om det nu visar sig att resurser kommer att saknas, kan vi som har ett engagemang i de olika kassorna regionalt räkna med att vi får möjlighet att få ytterligare resurser, så att vi kan trösta personalen och försäkra dem att det ska kunna bli en bra arbetssituation för dem även framöver?

Anf. 99 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det där är ju en bedömning, om Kenneth Lantz menar att vi ska reservera ytterligare budgetutrymme. Det är naturligtvis en bedömning man får göra i kommande budgetar i så fall.

Men det finns en sak till som hör till hela bilden och som jag inte nämnde i mitt första svar. Det är utvecklingsprogrammet, dvs. det teknikstöd som kassorna behöver. Det är naturligtvis av oerhört stor betydelse. Det är bekymmersamt att det har blivit så försenat och att vi har fått gå in och arbeta på ett lite annorlunda sätt än man från början hade tänkt. Men som det ser ut nu och i den utvärdering som Statskontoret och Socialdepartementet fortlöpande gör är ändå vår bedömning att man ska kunna följa tidsplanen och fullfölja detta program. Då får man också där ett bra stöd för arbetet i kassorna.

Men det är klart att jag följer den här situationen och utvecklingen i alla kassor, inte vecka för vecka kanske, men i varje fall väldigt nära.

Heby kommun

Anf. 100 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern.

Regeringen har i dag sagt nej till Heby kommuns begäran om att få byta länsstillhörighet från Västmanlands län till Uppsala län. Detta trots att kommunen anordnade en folkomröstning som gav ett klart besked för ett byte. Detta trots att kommunen skickade in en ansökan med samtliga partiets underskrift. Detta trots att Kommunförbundet sade ja till ett byte. Detta trots att Kammarkollegiet, som är regeringens utredare, har sagt ja. Hur kommer det sig att man säger nej?

Anf. 101 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Om man tittar på materialet är det inte så konstigt. Det finns starka intressen som vill byta län. Det är i och för sig en kluven

opinion inom kommunen. Den opinionen är tydligt kliven i en öst-västlig dimension. Den västliga vill vara kvar i Västmanland, den östliga vill gå till Uppland. Sammantaget är en majoritet för byte.

Ett av de tyngsta skälen – det nämner inte Lager i sin fråga – var att landstinget var emot. Dessutom var Länsstyrelsen i Västmanland emot. Varför då? Jo, helt enkelt för att om en hel kommun byter länsstillhörighet faller också skatteunderlaget bort – i det här fallet för Västmanlands läns landsting. Det betyder att man i så fall får påbörja en ganska omfattande nedskärningsaktivitet för att komma i balans i den ekonomi som är uppbyggd i Västmanland för att också tillgodose hebybornas krav på sjukvårdsservice. Det finns i och för sig sedan tidigare ett fritt sjukvårdsval mellan länen, men i huvudsak är det Västmanland som har stått för sjukvården.

Detta är bakgrunden. Det gäller att se till hela bilden. Jag tycker nog att regeringen har fattat ett väl avvägt beslut.

Anf. 102 PER LAGER (mp):

Fru talman! Hur ska man då över huvud taget kunna göra sådana byten? Det är dock en demokratisk idé att kunna göra sådant, och det finns instrument för det. Dessa instrument har utnyttjats så långt det är möjligt.

Om det landsting och det län där kommunen finns får ett avgörande inflytande blir det över huvud taget inga byten i framtiden. Det kan väl inte vara det som är meningen. Meningen är väl att demokratin ska leva. Det här börjar likna en demokratisk katastrof när de instrument som finns inte räknas.

Anf. 103 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Instrumenten räknas. Ytterst fattar i det här fallet regeringen beslutet i enlighet med vår lagstiftning. I det här fallet råder inget tvivel. Vi ska lyssna på alla, inte bara på dem som vill byta län utan också på dem som inte vill det. Sedan ska en helhet vägas ihop.

Jag vet inte om Per Lager har suttit i den typen av praktisk politisk verksamhet som handlar om att ta bort 130 miljoner kronor för utgifter i ett landsting – i ett landsting som redan sedan tidigare är hårt drabbat av strukturförändringar. Också de människor som bor kvar i Västmanland och som ska hantera saken ska få ha ett ord med i laget när en helhet ska vägas ihop. Man får inte göra det för enkelt för sig. Det ska ges en hel bild av bakgrunden till beslutet.

Infrastruktursatsningar

Anf. 104 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Med risk för en viss tjatighet måste jag också ta upp denna fråga om vägarna. Jag var på ett centermöte i Ljusdal i går och lovade deltagarna att ta upp frågan om jag fick chansen i dag. Det är den fråga som starkt dominerar i bygderna i södra Norrland, Hälsingland, Medelpad och Ångermanland.

Jag har, liksom Lars Björkman och Johnny Gylling, läst vårbudgeten fram och tillbaka. Jag hade trott att riksdagen skulle slå fast ramarna för de olika budgetområdena för tre år framåt. Jag har inte heller lyckats läsa

mig till var pengarna finns till de infrastruktursatsningar som statsministern och näringsministern gång på gång har lovat till att göra insatser. I dag vet vi att 2 000 mil väg är avstängd i landet. Skogsnäringsen i vårt land, som bär upp mycket exportinkomster, förlorar nära 1 miljard kronor per år. Det är en provokation mot människor, företag och kommuner i vårt land att ha ett så uselt vägnät. Näringsministern kan inte ge besked om vilka pengar som kommer och när de kommer.

Hur kommer det sig att det läggs fram en vårbudget där det inte anvisas de pengar som ska finnas till infrastrukturpropositionen i höst för åren 2002–2004? Det är dålig respekt för parlamentet att inte ge oss chansen att ta ställning i frågan.

Anf. 105 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Med risk för att bli tjugitig ska jag återkomma med samma svar.

Vi kommer att återkomma till frågan i samband med att vi presenterar vår proposition om infrastrukturen i höst. Jag har också sagt här tidigare att vi vill koppla ihop frågorna om vilken ställning som ska tas i regionalpolitiken och i infrastrukturen. Vi återkommer till finansiering och takt.

Det viktiga i vårpropositionen är att vi tar som utgångspunkt inför infrastrukturpropositionen att vi kan använda medel redan för 2002 och 2003, så att vi inte hamnar i att vi inte kan starta förrän 2004.

Anf. 106 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! På s. 41 i vårbudgeten begär regeringen att riksdagen ska ta ställning. Man föreslår riksdagen att godkänna den föreslagna fördelningen av utgifter på de olika utgiftsområdena för åren 2002–2004.

Ska riksdagen ha något inflytande och en chans att säga till om någonting, om riksdagens beslut ska vara värda någonting, måste det finnas ett innehåll. Då kan inte regeringen tanka hem guld i ett ymnighetshorn på Regeringskansliet och lägga fram pengar från något annat håll. Det kan väl inte vara alternativa finansieringslösningar som ska klara 10–30 miljarder för åren framöver? Hur har näringsministern tänkt sig detta? Det måste finnas någon respekt för de regler och den ordning vi har i det här parlamentet för hur beslut ska fattas och hur pengar ska anvisas.

Därför är det så illa att vi får en situation där vägnätet fortsätter att förfalla och människor och företag inte får några besked – förutom besked som ”sedan” och ”vi återkommer till frågan”. Det är ett otillständigt uppträdande från regeringens sida.

Anf. 107 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi kommer i samband med infrastrukturpropositionen att redogöra för hur våra olika föreslagna åtgärder ska finansieras. Vi kommer då att lämna en inriktningsproposition för tio år, men den kommer också att handla om åren 2002 och 2003. Det är en inriktningsproposition som handlar om tio år, men den handlar också om hur vi ska hantera frågor som vi måste ta tag i för 2002 och 2003 och hur de ska finansieras.

Anf. 108 CARIN LUNDBERG (s):

Fru talman! Den senaste tiden har vi diskuterat krisen inom IT-sektorn, särskilt Ericsson. Ericsson flyttar nu utomlands och har varslat en stor mängd människor på de svenska arbetsplatserna.

Frågan har upptagit mediernas uppmärksamhet i Sverige och även många riksdagsledamöters och ministrars uppmärksamhet. Det är ett företag som påverkar landets ekonomi och främst Linköpings kommun där flera tusen har varslats.

Men när samma sak händer för ett företag i Västerbotten nämns detta enbart i Västerbottens tidningar. Elopak i Bjurholm varslar all personal. Företagsledningen flyttar all produktion till Danmark. Det är Bjurholms största företag som läggs ned. 63 personer förlorar jobbet. Man väljer att flytta produktionen av mjölkförpackningar till Århus i Danmark, dels för att minska kostnaden, dels för att flytta tillverkningen närmare de stora kunderna i södra Sverige.

För Bjurholms kommun är detta en rejäl smäll, för att inte säga en katastrof. Det är Sveriges minsta kommun med 2 500 invånare. Tänker näringsministern vidta några åtgärder? Tänker näringsministern uttala något tryck på företaget, liksom för Ericsson?

Anf. 109 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag börjar med Ericsson. Under de senaste veckorna har det uppmärksammats att Ericsson gör vissa avvecklingar. Det hanteras så att företaget självt vidtar stora åtgärder. Jag vill ändå säga det. Ericsson har hittills hanterat sina nedläggningar på ett utomordentligt bra sätt.

Därtill finns åtgärder som vidtas av länsarbetsnämnden, länsstyrelsen och andra myndigheter. Så sker på alla ställen där företag omstruktureras, lägger ned eller flyttas. Jag förutsätter att så även sker i detta fall.

Självfallet har jag som minister ett ansvar. Jag följer också olika företagsförändringar som sker i vårt land och även i detta fall. Men i första hand är det länsarbetsnämnden, arbetsförmedlingarna och andra myndigheter som medverkar i detta.

Anf. 110 CARIN LUNDBERG (s):

Fru talman! För en liten kommun som Bjurholm innebär det en större katastrof med 63 förlorade arbetstillfällen. De som blir arbetslösa i Bjurholm kommer med största sannolikhet att flytta från orten eftersom det inte finns några andra arbetstillfällen där. Det får till följd att det blir för få kvarvarande i kommunen och att det blir för lite skatteintäkter för Bjurholms kommun. Det blir för få för att upprätthålla den service och den välfärd vi socialdemokrater tycker är viktig.

Därför undrar jag än en gång om näringsministern tänker vidta några åtgärder, om näringsministern har några idéer i den regionalpolitiska propositionen som kommer till hösten. Jag undrar om han på något sätt tänker kompensera eller vidta några åtgärder för de företag som drabbas av avstånden som är så välkända i norra Sverige. Man måste flytta närmare kunderna, närmare marknaden, ned till Öresundsregionen i det här fallet.

Anf. 111 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! I den regionalpolitiska propositionen, som ju handläggs av Ulrica Messing som ansvarig minister, kommer det självklart att vara en hel del åtgärder som fokuseras på näringspolitisk utveckling i våra mindre kommuner. Jag har nämnt några åtgärder tidigare här när det gäller infrastrukturen. Men det är också andra åtgärder som handlar om att stimulera en näringslivsutveckling. Vi har också många bra exempel på detta. I första hand handlar det många gånger om kommunens egen förmåga – hur man drar i gång sin verksamhet, hur man kopplar den och hur man får stöd och hjälp.

När det gäller den här frågan kan jag nu bara hänvisa till länsarbetsnämnden, till arbetsförmedlingarna, till länsstyrelsen och även till NUTEK och andra myndigheter. Jag är övertygad om att den här frågan kommer att hanteras på ett utomordentligt sätt. Men därtill vill jag säga att kommunen också har ett stort ansvar.

Anf. 112 TALMANNEN:

Klockan har just slagit tre, och därför blev detta det sista inlägget i denna veckas frågestund som nu är avslutad. Jag tackar regeringens och kammarens företrädare för era inlägg i debatten. Tack.

8 § (forts. från 6 §) Folkbildning (forts. KrU7)

Anf. 113 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Om statsministern stannar kvar en stund har han möjlighet att höra lite grann om folkbildning och folkbildningstraditionen, som i Sverige är en av grundstenarna i det svenska demokratibygget eftersom den värnar om att kunskap ska spridas till så många som möjligt.

Om vi ska få en utveckling ekonomiskt såväl som kulturellt är det absolut nödvändigt att kunskap och information sprids till alla. Men liksom kulturen har kunskapen även ett värde i sig. Att människor får lära sig, utvecklas och växa är inte ett medel för samhällsutvecklingen så mycket som det är en del av själva målet. Det är ur den här synvinkeln som folkbildningen äger ett verkligt värde.

Fru talman! Sveriges tradition av folkbildning och folkrörelse är världsunik. Det folkliga engagemanget visar lika höga siffror nu som på 50-talet, vilket är verkligt glädjande. Tyvärr har studieförbundens engagemang och kompetens inom kulturfrågor försvagats de senaste åren. Vi hoppas att den försvagade kompetensen ska kunna stärkas igen.

Här har Amatörkulturernas riksorganisation en viktig uppgift att fylla. Därför anser vi att amatörkulturens ställning inom folkbildning och studieförbund bör stärkas och att regeringen bör undersöka möjligheterna att för framtiden ge amatörkulturorganisationerna ett utifrån verksamhetens omfattning rimligt stöd.

Det finns i dag ingen självklar definition av begreppet amatörkultur, vilket självfallet ställer till problem när medel ska fördelas. Kulturrådet ger stöd via Amatörteaterns Riksförbund. Stödet har minskat med ungefär 700 000 kr jämfört med för sju år sedan. Det ligger nu på 1,4 miljoner kronor. Det är helt uppenbart att den ekonomiska kompensation som

utlovades att Kulturrådet skulle ge när Riksteatern inte längre gav ekonomiskt stöd inte har varit tillfyllest.

Hur har då studieförbunden medverkat till amatörkulturens utveckling de senaste åren? Det är svårt att utläsa. Men deras estetiska cirklar har ökat i antal studietimmar och deltagare med ungefär 7 % mellan åren 1992 och 1998.

Vi i Miljöpartiet hävdar fortfarande att oklarhet råder vad avser ansvarsförhållanden för amatörkulturen, vilket inverkar mycket negativt på arbetsklimatet och möjligheterna inom verksamheten. Därför ser vi fram emot den av regeringen aviserade utvärderingen av folkbildningen som ska göras när riksdagen väl har tagit sitt beslut i frågan. Vi utgår från att utvärderingen kommer att arbeta nära de olika organisationer som står för dagens folkbildning, t.ex. amatörkulturen.

När det gäller musikens ställning i Sverige vill vi inte avvakta med någon allmän folkbildningsutvärdering. Vi vill att konsekvenserna av Folkbildningsrådets nya princip för fördelning av statsbidraget analyseras med hänsyn till att folkhögskolor numera inte får öronmärkta pengar till musikutbildning. Rådet har självt tagit fram ett underlag som säger att en del musiklinjer har lagts ned, precis som vi befarade, men att andra har kommit till.

Jag menar att detta inte kan kallas en utvärdering av betydelsen av borttagandet av bidraget för hela Musik-Sverige. Kulturrådet borde sätta tänderna i frågan och se vilka konsekvenser det har fått för det regionala musiklivet när högt kvalificerade musiklärare har blivit utan arbete och tvingats att flytta till storstadsregionerna. Synergieffekter på musikskolan måste man också se till – den kommunala musikskolan har förlorat kvalificerade lärare – liksom till synergieffekter för länsmusiken. Dessutom borde analys göras av effekterna på ansökningar till högre musikutbildning.

Företrädare för Folkbildningsrådet säger att det går att använda datorn och göra grupperna större som svar på frågan om hur skolorna ska kunna ha råd med den dyra musikutbildningen när de inte längre får extra öronmärkta medel. Med ett sådant svar förstår vi att de inte förstår. Att ha bra datautrustning vid musikutbildning ställer än högre krav på kvalificerade lärare.

Med det yrkar jag bifall till reservation 2 under punkt 2.

Så vill jag säga lite mer om musik och om avsaknad av världsmusik och dans. Redan under 1970-talet etablerades högskole- och folkhögskoleutbildningar inom svensk folkmusik och senare också inom folkdans. Utbildningarna har stor betydelse för genrens positiva utveckling. Motsvarande utbildningar saknas inom genrens mångkulturella delar. Det är viktigt att resurser görs tillgängliga på samtliga utbildningsnivåer, samt att utbildningsutbudet kan breddas till att omfatta folkmusik och folkdans med ursprung i andra delar av världen och i minoritetskulturer. Folkbildningsrådet, som numera också ska beakta kulturfrågor, har ett stort ansvar för att Sveriges folkrörelser ska växa på ett demokratiskt sätt. Därför är det viktigt att rådet inte bara lever i sin samtid utan även verkar visionärt. Miljöpartiet ser fram emot att utvärdera effekten av rådets nya målsättning, vilket nu också ska göras.

Till folkbildning kan också räknas kulturmiljövård. Det handlar om att bevara och levandegöra kulturhistoriska värden som fåbodstugor,

samebyar, kyrkstäder, slott och historiska landskap och att vårda och nyttja dem.

Endast identitet och förankring i den egna historien kan utgöra grund för förnyelse och utveckling. Tillgång till den egna historien är en medborgerlig rättighet.

Det är också värdefullt att ge folkbildningen utrymme och möjlighet att låta människor förutsättningslöst orientera sig i livsåskådningsfrågor som komplement till de rent politiska ideologierna och religiösa ismerna så att människan kan växa och förstå sin plats i livet som helhet.

Vi utgår ifrån att de här frågorna kommer att bli belysta av utvärderaren som ska studera folkbildningens roll och funktion, folkbildningens särart, folkbildningen och kulturen, folkbildningen och dess effekter för deltagarna, folkbildningens egna utvärderingar samt folkbildningen och personer med funktionshinder.

År 1998 deltog över 2,8 miljoner människor i studiecirklar, och lite drygt 100 000 studerade på folkhögskolor.

Folkbildning är ett vackert ord, men det ska hela tiden fyllas med innehåll i ett föränderligt samhälle. Ett gott innehåll kräver ekonomisk resurstilldelning. För tillfället urholkas hela tiden stödet, som tidigare talare också har poängterat.

Den här trenden måste brytas på alla de tre nivåerna: stat, landsting och kommun.

Anf. 114 AGNETA RINGMAN (s):

Fru talman! Man kan inte nog understryka den principiella utgångspunkt som gäller för folkbildningen. För det första ska den vara fri och frivillig. För det andra ska den öppna möjligheten för envar att söka kunskap efter förmåga, utan att begränsas av krav på resultat och utan utslutningsmekanismer. För det tredje ska den ge möjlighet till samtal och engagemang. En förutsättning för detta är att folkbildningen styrs av sin egen idé och sina egna mål, att den är oberoende av politiska och ekonomiska maktgrupper och att den inte tvingas till att anpassa sig till speciella samhällskrav för att hävda sin verksamhet.

Bildning handlar om att lära för sin egen skull. Önskan att utvecklas ska styra i stället för omvärldens krav. Att bilda sig är en livslång process under eget ansvar och på eget initiativ. Bildning omfattar mycket mer än utbildning, som vi ibland också ägnar oss åt under olika perioder i livet.

Folkbildningen och framför allt det folkliga engagemanget är viktigt för utveckling av den lokala demokratin. Om man vill förändra och om man vill ha en levande demokrati och bygd måste man vara med och påverka. Det är i närsamhället demokratin måste börja odlas för att den ska bli verklig. Här spelar folkbildningen och studiecirkelverksamheten en viktig roll.

KrU7 är inte något stort betänkande. Det behandlar motioner från allmänna motionstiden de två senaste åren.

Jag nöjer mig här med att göra några kommentarer.

Utskottet avslår förslag om ändrad bidragsfördelning till rörelsefolkhögskolor och kvalificerad musikutbildning.

Folkbildningsrådet har av staten anförtratts uppgiften att fördela allmänna och särskilda statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor. Vi är här i kammaren eniga om att det här är en bra tingens ordning.

Folkbildningsrådet har utvärderat 1998 års beslut om förändrad statsbidragsfördelning till folkhögskolorna med avseende på effekterna för skolor med musikverksamhet. Det visade sig att bidragsförändringen inte var entydigt negativ för folkhögskolor med musikinriktning. Man har heller inte kunnat utläsa någon minskning av den totala kursverksamheten med musikinriktning, även om det är vissa folkhögskolor som har lagts ned, som Ewa Larsson tidigare påpekade.

Utskottsmajoriteten är inte beredd att i dag ändra på principen om Folkbildningsrådets ansvar för bidragsfördelningen som den ser ut.

Fru talman! Folkbildningen spelar en stor roll som mötesplats för människor och kulturer. När vi antog folkbildningspropositionen 1998 uppmärksammades några områden för att ha speciellt stor betydelse för den framtida samhällsutvecklingen, nämligen

- ett lyft för kultur och bildning
- folkbildningens roll för kulturen
- folkbildningens roll för personer med funktionshinder
- folkbildningen och IT
- folkbildningen och integrationsarbetet
- folkbildningen och arbetet med att forma ett ekologiskt hållbart samhälle.

År 1996 beslutade vi att ett av de kulturpolitiska målen skulle vara just ett bildningsmål. Folkbildningen har alltså en väldigt nära relation till vårt kulturliv.

Runtom i landet ges människor möjlighet att både uppleva och utöva kultur, att skapa något tillsammans med andra, t.ex. att sjunga, dansa och spela teater.

Parallellt med detta anordnas också många kulturprogram, t.ex. konserter och föreläsningar. Vi kan få möjlighet att uppleva artister, författare, samhällsdebattörer och forskare i verkligheten. Kulturprogram är en stor verksamhetsgren inom studieförbunden. Varje år genomförs över 200 000 arrangemang med sammanlagt närmare 18 miljoner deltagare och besökare.

Utskottet anser inte att något särskilt uppdrag till Folkbildningsrådet är nödvändigt för att verka för att t.ex. ungdomars kulturaktiviteter får större utrymme. Det ligger faktiskt i folkbildningens eget intresse att utforma verksamheten på så sätt att den vänder sig till ungdomar. Inte heller behöver man ge ett särskilt uppdrag till Folkbildningsrådet och Statens kulturråd, utan vi förutsätter att de redan följer varandras arbete och verkar för en fördjupad och lokal dialog.

Fru talman! Folkbildning och demokrati är väldigt nära förknippade med varandra. Ett av skälen till att staten satsar pengar på folkbildningen är just att den ska främja engagemang som gör att människor vill delta i samhällsutvecklingen.

En av folkbildningens främsta uppgifter är att stärka och utveckla demokratin. Det var grunden för folkbildningens tillkomst en gång i tiden.

Folkbildningen föddes ju som en protest mot att kunskapen var ämnad bara för en bildad elit. Bakom protesterna stod de stora folkrörelserna, fackförbunden, frikyrkorna och nykterhetsorganisationerna. De arbetade också för medborgarnas frihet och för allmän rösträtt. Folkrörelsernas bildningssyn betonar starkt jämlikhet och allas lika värde och möjlighet att utvecklas estetiskt, moraliskt och intellektuellt.

I och med att folkbildningen och demokratin hänger så tätt ihop och folkbildningen själv lägger fast målen för sin verksamhet väljer vi i utskottsmajoriteten att inte ge något speciellt uppdrag när det gäller en särskild demokratisatsning inom ramen för folkbildningsbidraget.

Fru talman! Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 115 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Folkbildningen är viktig för att demokratin ska utvecklas i närsamhället, säger Agneta Ringman. Det håller jag helt med om. Där har vi samma åsikt.

När det nu är så att många kommuner inte ger några bidrag till folkbildningen tappar man ju också möjligheten att utveckla demokratin i närsamhället. Då undrar jag varför Socialdemokraterna inte kan ställa upp på att ta initiativ till överläggningar med Kommunförbundet om detta.

Agneta Ringman talar här vidare om att man inte bör initiera en fördjupad dialog mellan Folkbildningsrådet och Statens kulturråd för att få i gång verksamheter. Hon förutsätter att de själva ska ta ansvar för detta. Men när vi nu ser att kulturarrangörerna och studieförbunden inte hittar varandra borde man kunna hjälpa dem på traven, eller vad anser Agneta Ringman?

Anf. 116 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Det oroar mig likaväl som Birgitta Sellén väldigt mycket att det genomförs en nedskärning av folkbildningen, framför allt inom kommunerna men också inom landstingen, liksom att också staten har dragit ned på anslagen till folkbildningen. Men vi känner ju också till orsakerna till detta. Det har inte funnits pengar, varken hos kommuner och landsting eller hos staten. Vi har gjort en massa försakelser under en hel del år.

Men nu när ekonomin blir bättre, såväl för kommunerna och landstingen som för staten, hoppas jag att vi kan påverka våra förtroendevalda och våra politiker i de respektive organisationerna så att vi faktiskt återställer anslaget för folkbildningen totalt.

Anf. 117 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Vad gäller nedskärningarna är jag liksom Lennart Kollmats minst orolig för landstingen, som ju har skurit ned med bara 3 %, trots den tunga belastning som de har inom sjukvården. Det som oroar mig mest är staten och inte minst kommunerna, som i genomsnitt har skurit ned med 40 %.

Agneta Ringman förklarar denna nedskärning med den dåliga ekonomin. Jag måste då få fråga om Lidingö, som inte anslår ett öre till folkbildning, har dålig ekonomi.

Anf. 118 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag går här inte in på någon enskild kommun. Jag tycker att det är upp till företrädarna för folkbildningen i varje kommun att aktivt jobba för att de här anslagen inte skärs ned på det sätt som vi har fått rapporter om från Folkbildningsrådet. Det är allas vårt ansvar att försöka jobba vidare med detta.

Anf. 119 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag vill följa upp det som jag tidigare sade och som Agneta Ringman kommenterade i sitt anförande när det gäller folkbildningen och demokratin och förslaget från kristdemokraterna om en speciell demokratikampanj. Demokratifrågorna är väldigt aktuella och har varit så länge. Vi har t.ex. en demokratiminister, vilket är bra. Det pekar på att också regeringen ser allvarligt på de frågor som vi har nämnt. Vi har många utredningar och debatter på gång, och vi har expertseminarier i de här frågorna.

När vi kristdemokrater nu kommer med ett konkret förslag om att fördjupa det här arbetet – det finns säkert också många andra sätt att agera på det här viktiga området – blir det kalla handen från regeringspartiet. Jag tycker att det skulle vara intressant att höra vilka konkreta förslag Agneta Ringman har, om man inte vill gå fram via folkbildningsorganisationerna, vilket jag tycker vore en alldeles ypperlig väg i detta sammanhang.

Anf. 120 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag sade i mitt anförande att vi ska ha en fri och frivillig folkbildning. Folkbildningen ska naturligtvis själv lägga fast målen inom de ramar som vi här i riksdagen har ställt upp. Därbland finns demokratimålet med, och det har funnits med väldigt länge. Jag är övertygad om att man kan nå väldigt långt med det som i dag gäller beträffande demokratimålet. Jag anser därför att det inte behövs något mer på det här området.

Anf. 121 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det är lite märkligt att Agneta Ringman är nöjd med den allvarliga situation som vi har, med ett valdeltagande som minskar för varje val. Vi har också en diskussion om ungdomars delaktighet. Många är inte alls med i den politiska processen. Nog är situationen allvarlig.

Jag nämnde i mitt anförande att folkbildningen har sina egna mål och att det är väldigt viktigt att den får arbeta utifrån dem. Folkbildningen är också en jättefin demokratiskola. Man har från centralt håll initierat ett antal kampanjer, och jag tror att det ibland behövs sådana. För något år sedan gjordes EMU-satsningen, där folkbildningsverksamheten fick söka bidrag och vara med. Jag har inte sett någon utvärdering av den kampanjen. Man har också haft ämnen som nazism för kampanjerna. Ibland behövs ett mer centralt initiativ. Vi har också talat om det fina nätverk som Agneta Ringman var inne på.

Vi kristdemokrater tycker att det är motiverat med en bred folkbildningssatsning om demokratin. Jag vill fråga om Agneta har något annat att anvisa för att öka valdeltagandet eller andra förslag i de frågor som jag har nämnt.

Anf. 122 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att det görs ganska mycket på det här området. Jag behöver bara gå till mitt partis studieförbund, som just nu faktiskt arbetar väldigt målmedvetet inför nästa val för att komma fram till det som Dan Kihlström pekar på. Det gäller att höja valdeltagandet, att få väljarna att spärra upp ögonen lite grann och att jobba medvetet för demokratisatsningen. Jag tror att vi alla får försöka att på olika sätt påverka våra egna studieförbund.

Anf. 123 WILLY SÖDERDAHL (v) replik:

Fru talman! Fortbildningen finansieras huvudsakligen härifrån och från kommuner och landsting, vilket Birgitta Sellén varit inne på. I betänkandet beskrivs hur framför allt kommuner men också landsting har minskat sina bidrag till folkbildningen. Jag instämmer i det besked som Agneta Ringman gav, att vi naturligtvis får försöka agera i våra regioner och kommuner.

Jag har själv misslyckats med detta i mitt landsting. Vi klarar i dag bl.a. inte balanskravet, och jag har inte tillräckligt lyckats hålla fram detta. Jag menar att det här inte räcker. Vi förutsätter att regeringen efter Folkbildningsrådets rapport inte bara konstaterar att vi måste göra någonting ute i kommunerna utan också återkommer med några andra idéer om hur vi ska lösa denna fråga. Kan Agneta Ringman säga om det i regeringen förekommer några diskussioner om att själv göra någonting?

Anf. 124 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag kan inte svara för vad regeringen gör, men jag kan ge besked om vad jag själv gör i det här sammanhanget. Som jag sade i svaret till Birgitta Sellén är det mycket oroväckande siffror som Folkbildningsrådet har tagit fram. Jag känner samtidigt att det är många som slåss för folkbildningens framtid. Det går inte att bara skylla på regeringen, utan vi måste samtliga på alla möjliga sätt försöka hjälpas åt i det här arbetet. Det har inte funnits utrymme vare sig hos staten eller hos kommunerna och landstingen.

Jag håller med om att det är bedrövligt som det nu har varit. Man måste beklaga att det ser ut så som det gör, men man måste också förstå varför det har varit på det här sättet.

Anf. 125 WILLY SÖDERDAHL (v) replik:

Fru talman! Jag tror, som jag försökt redogöra för, att det finns olika förklaringar. Det är för det första en ekonomisk fråga i kommuner och landsting, och man anser sig där nog ha haft skäl för sitt agerande. För det andra tror jag att det också, som Birgitta Sellén tog upp, finns kommuner som agerat på mer ideologisk grund. De kommuner som skär ned utan att egentligen behöva göra det ekonomiskt belastar de andra kommuner som kämpar för att få fram pengarna.

Jag menar inte att man bara ska skylla på regeringen, men problemet är så stort att det måste tas något initiativ även härifrån för att komma till rätta med det.

Anf. 126 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Även om jag inte kan svara för regeringen är jag övertygad om att man även på departementet tittar på siffrorna. Jag kan inte i dag svara på om det kommer några åtgärder inom den närmaste framtiden.

Vi får se vad den utvärdering av folkbildningen som är på gång ger vid handen. Under tiden som den pågår kommer vi naturligtvis att hålla debatten aktuell. Jag är övertygad om det.

Jag är också övertygad om att vi är tillräckligt många som värnar folkbildningen och som kommer att se till att hålla debatten levande.

Anf. 127 JAN BACKMAN (m):

Fru talman! Även om vi moderater inte har någon reservation i detta betänkande vill jag ändå utnyttja möjligheten att kommentera några av de frågor som har tagits upp.

Först har vi frågan om bidragsfördelningen till folkhögskolorna. Jag anser att de problem som motionärerna har tagit upp, både risken för att rörelsefolkhögskolorna kan komma att få vidkännas sänkta statsbidrag och att den kvalificerade musikutbildningen har fått sämre resurser, bägge bottnar i ett systemfel som vi moderater tidigare påtalat.

Felet är att de statliga bidragen till folkhögskolor och studieförbund hänger samman i ett anslag under utgiftsområde 17 hos oss här i kulturutskottet. Folkhögskolorna har alltmer kommit att fungera som en del av det allmänna skolväsendet och borde rimligen finansieras under utgiftsområde 16. Det är den av oss föreslagna överföringen som i viss debatt kommit att misstolkas som att vi förordar en kraftig minskning av folkbildningsanslaget i vårt budgetförslag.

I den proposition om vuxnas lärande som kammaren kommer att debattera senare i vår anges att "folkhögskolorna har ett antal utbildningar som till form och innehåll kan sägas motsvara dem som ges inom ramen för den kvalificerade yrkesutbildningen. Mediautbildningar, kantorsutbildningar och fritidspedagogutbildningen är några som kan nämnas." I det betänkande vi nu diskuterar, KrU7, påpekas dessutom att "i första hand anordnas utbildningarna till teckenspråkstolk och teckenspråkslärare inom folkhögskolorna". Det går säkert att hitta fler exempel.

Det är viktigt att den aviserade nya statliga utvärderingen av folkbildningen noga penetrerar frågan om var folkhögskolorna anslagsmässigt ska höra hemma. Vi kommer i varje fall att fortsätta att uppmärksamma den. Det är viktigt att klargöra folkhögskolornas roll i det framtida skolsystemet. Hur statens inflytande och medverkan i finansieringen ska utformas är en viktig pusselbit i det sammanhanget. Då borde t.ex. folkhögskolornas kvalificerade musikutbildning behandlas i samma process som annan musikutbildning som genomförs med statligt stöd.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om betänkandets avsnitt om folkbildningens kulturaktiviteter. Här sägs att "riksdagen beslutat att ett av syftena med statsbidraget till folkbildningen skall vara att bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet samt främja kulturupplevelser och eget skapande". I propositionen om vuxnas lärande finns ett tillägg till den texten. Där står: "Folkbildningens betydelse som en arena där möten kan ske mellan kulturarbetare och amatörer kan inte nog understrykas."

Här skulle jag vilja aktualisera en idé för tiden efter att vårt förslag om anslagsdelningen har genomförts. Då bör rimligen Folkbildningsrådet upphöra, vilket skulle öppna för nya lösningar. Inspirationen har jag hämtat från Danmark. Folkbildningsförbundets systerorganisation Dansk Folkeoplysnings Samråd har bland sina medlemsorganisationer t.ex. Dansk Amatør Kor Union och Dansk Amatør Teater Samvirke. Det har lett mig till att fundera över om man inte i Sverige skulle kunna se folkbildning och amatörkultur i ett sammanhang. De har många beröringspunkter, inte bara dem som jag nyss citerade ur propositionen.

Vi moderater kommer att fortsätta vårt tankearbete kring dessa frågor. Det finns förmodligen en hel del praktiska detaljer som behöver redas ut. Vår ambition är att hitta en lösning där statens insatser för att öka vuxnas delaktighet i kulturlivet, oberoende av organisationstillhörighet, samordnas för ökad effektivitet men också för ökad frihet i valet av verksamhetsform och enskilda människors engagemang.

Fru talman! Till sist har jag ett litet parentetiskt konstaterande. Birgitta Sellén ställde sig i sitt anförande på samma sida som det särskilda yttrande från Roy Hansson om fördelningen av bidrag mellan studieförbunden som finns i betänkandet utan att det tidigare har berörts från Centerpartiets sida i utskottets debatt.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i det föreliggande betänkandet.

Anf. 128 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Moderaterna talar väl om folkbildningen, och jag tror att de menar det också. Men Moderaterna är också det enda parti som har föreslagit mindre anslag om 300 miljoner, om jag är rätt underrättad.

Jan Backman säger att det är ett systemfel och att en del av pengarna i stället ska gå under utgiftsområde 16. Men det blir väl inte mer pengar för det. Det är väl ändå mindre pengar än det som föreslås här.

Anf. 129 JAN BACKMAN (m) replik:

Fru talman! Här finns inga pengar alls. Det här är ett motionsbetänkande. I de ramar som vi kommer att diskutera med anledning av vårpropositionen kommer vi återigen att föreslå att pengar från utgiftsområde 17 flyttas över till utgiftsområde 16 för att på det viset få en påse som kommer att vara enbart för studieförbunden och en påse som inom utgiftsområde 16 kommer att kunna fördelas mellan folkhögskolorna utan att det behöver uppstå någon kannibalism mellan de två grupperna av organisationer. Storleken på de två påsarna kan jag inte uttala mig om nu här. Det kommer i vårt motförslag till vårbudgeten.

Anf. 130 WILLY SÖDERDAHL (v) replik:

Fru talman! Det jag utgick från var höstbudgeten som nu senast lades fram. I sitt förslag föreslog moderaterna, om jag är rätt underrättad, 300 miljoner mindre. Det var vad jag anknöt till när Jan Backman sade att det var ett systemfel. Det kan inte bli mer pengar för det. Det blir ju mindre pengar.

Nu handlar inte detta om pengar. Men det måste ändå vara så att man måste dra ned på vissa verksamheter som moderaterna nu talar väl om

här om det blir 300 miljoner mindre. Då skulle det vara bra att veta vilka verksamheter som folkbildningen har som är onödiga.

Anf. 131 JAN BACKMAN (m) replik:

Fru talman! Det är synd att Willy Söderdahl sätter likhetstecken mellan vad som ska förtjäna statsbidrag eller inte och vad som är nödvändigt eller inte.

Det jag sade i budgetdebatten var att den besparing vi gjorde i vårt förslag på denna anslagspost under utgiftsområde 17 gav utrymme för en lika stor fördelning till studieförbunden som det förslag som majoriteten ställde sig bakom. Sedan lyfte vi över pengar till utgiftsområde 16 för folkhögskolornas räkning. Men studieförbundsdelen blev i vårt förslag lika stor som i majoritetens förslag.

Anf. 132 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Jag tackar Jan Backman för inbjudan att ställa en fråga. Studieförbunden, och då speciellt SISU:s problem, är en fråga som jag har lyft fram otaliga gånger i många debatter och interpellationer.

Ibland är olyckan framme. Den dagen vi skulle justera betänkandet i utskottet hade jag en ersättare för mig. Jag hade gett information om att stödja Moderaternas reservation, som jag var inställd på att det skulle bli.

Fru talman! Jag undrar därför om jag här och nu kan ställa mig bakom det särskilda yttrande som Moderaterna har gjort. Är det möjligt så gör jag det.

Anf. 133 JAN BACKMAN (m) replik:

Fru talman! Jag ska för säkerhets skull säga att jag inte står bakom det särskilda yttrandet från Roy Hansson. Med den insikt jag har i studieförbundsvärlden tror jag inte att det finns underlag för att göra den förändringen.

Jag tror att den sammanjämkning man har gjort, och som för övrigt SISU deltog i, med 70 % på befintlig verksamhet de senaste tre åren och resten fördelat efter målgrupper och utveckling får anses vara rimlig under den närmaste tiden. Förändringen kommer stegvis att genomföras beroende på om verksamheterna utvecklas olika volymmässigt.

Anf. 134 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Jag vill gärna fortsätta att tala lite om SISU. Jag tror inte att detta är rimligt, med tanke på att SISU är så ungt. Jag oroar mig speciellt för SISU, som är ett ungt studieförbund under utveckling. Med denna frysning av studiebidragen är det just de som håller på att utveckla sin verksamhet som inte får det utrymme som de skulle behöva. De etablerade studieförbunden, Vuxenskolan, ABF osv., klarar säkert av detta. Men det är SISU som jag oroar mig oerhört starkt för.

Anf. 135 JAN BACKMAN (m) replik:

Fru talman! Jag ska inte här anklaga någon som inte kan försvara sig. Men jag rekommenderar Birgitta Sellén att läsa den utredning som länsbildningsförbundet i Örebro har gjort om den verksamhet som SISU har

angett som bidragsberättigande och som har skapat en del av de stora volymer som SISU har kunnat redovisa.

Prot. 2000/01:96
19 april

Folkbildning

Anf. 136 AGNETA RINGMAN (s):

Fru talman! Jag tänker på folkbildningens roll och betydelse för kulturen, som vi har en ganska stor politisk enighet om. Men jag tror inte att vi är riktigt eniga med Moderaterna, utan de är ett undantag här.

Vad, mer än de två påsar som Jan Backman pratar om, skulle folkbildningen vinna på att flyttas över till utgiftsområde 16?

Moderaterna vill inte dra ned på musikfolkhögskolornas anslag utan vill låta det vara kvar. Med anledning av det som Willy Söderdahl tog upp angående minskningen med 300 miljoner kronor på folkbildningsanslaget undrar jag varifrån Moderaterna ska ta pengarna till detta.

Anf. 137 JAN BACKMAN (m):

Fru talman! Det anslag som vi föreslog skulle bli överflyttat till utgiftsområde 16 var i pengar räknat lika stort som den del som Folkbildningsrådet hade fördelat till folkhögskolorna i sitt förslag till regeringen. Detta låg sedan till grund för budgetpropositionen.

Vi ville göra fördelningen av omsorg om studieförbunden eftersom Folkbildningsrådet har en fördelningsnyckel mellan de två områdena. Under tiden har folkhögskolorna ökat i antal – jag tror att det var med 24 stycken – men man har ännu inte ändrat på fördelningsnyckeln. Vi bedömde från vår sida att risken var stor att folkhögskolorna skulle behöva inkräkta på studieförbundens del inom ramen för det gemensamma anslaget. Det skulle innebära ett hot för studieförbunden.

Vi är förhållandevis nöjda med den utredning som gjordes av musikutbildningen vid folkhögskolorna. Men vad vi säger är att om folkhögskolorna hamnar under utgiftsområde 16 så kommer folkhögskolornas musikutbildning att värderas tillsammans med annan musikutbildning i samhället och kan då – om den uppfyller de krav på kvalitet, inriktning och vad det nu är som kan anses rimligt – den vägen säkra sig ett statligt stöd för verksamheten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.43 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då dagens votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

9 § Beslut om utskottsberäkningen som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU19 Brottsförebyggande arbete

Punkt 1 (En konkret handlingsplan)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

230 för utskottet

72 för res. 1

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 36 v, 35 kd, 15 c, 13 fp, 13 mp

För res. 1: 71 m, 1 fp

Frånvarande: 13 s, 11 m, 7 v, 7 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Karl-Göran Biörsmark (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Polisens roll i det brottsförebyggande arbetet)

1. utskottet

2. res. 2 (m, kd, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

137 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 36 v, 13 mp

För res. 2: 71 m, 36 kd, 16 c, 14 fp

Frånvarande: 13 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Punkt 5 (Familjens och skolans brottsförebyggande betydelse)

1. utskottet

2. res. 6 (m, kd, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

136 för res. 6

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 36 v, 13 mp

För res. 6: 70 m, 36 kd, 16 c, 14 fp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 13 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Carl Erik Hedlund (m) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU18 Förfalskade fångeshandlingar vid ansökan om lagfart
Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU7 Folkbildning

Punkt 2 (Kvalificerad musikutbildning vid folkhögskolor)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

290 för utskottet

13 för res. 2

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 70 m, 36 v, 36 kd, 16 c, 14 fp

För res. 2: 13 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 13 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Punkt 4 (Överläggningar med Svenska Kommunförbundet om folkbildningens inriktning)

1. utskottet

2. res. 3 (c)

Votering:

288 för utskottet

16 för res. 3

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 71 m, 36 v, 36 kd, 14 fp, 13 mp

För res. 3: 16 c

Frånvarande: 13 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Punkt 7 (Minoritetsfolkhögskolor)

1. utskottet

2. res. 4 (v)

Votering:

263 för utskottet

39 för res. 4

1 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 kd, 16 c, 14 fp, 10 mp

För res. 4: 36 v, 3 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 13 s, 11 m, 7 v, 7 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Punkt 9 (En folkbildningssatsning om demokrati)

1. utskottet

2. res. 6 (kd)

Votering:

268 för utskottet

36 för res. 6

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 71 m, 36 v, 16 c, 14 fp, 13 mp

För res. 6: 36 kd

Frånvarande: 13 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Punkt 10 (Folkbildande insatser om det europeiska fredsarbetet)

1. utskottet

2. res. 7 (fp)

Votering:

288 för utskottet

15 för res. 7

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 36 v, 36 kd, 15 c, 13 mp

För res. 7: 1 c, 14 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 7 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2000/01:123 Vissa ändringar i lagen om rättegången i arbetstvister och lagen om Forskarskattenämnden

Motioner

med anledning av prop. 2000/01:118 Inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt, m.m.

2000/01:Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m)

med anledning av skr. 2000/01:112 Reformeringen av domstolsväsendet – information och uppföljning av handlingsplanen

2000/01:Ju22 av Per-Richard Molén (m)

2000/01:Ju23 av Olle Lindström (m)

2000/01:Ju24 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m)

2000/01:Ju25 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd)

2000/01:Ju26 av Ola Karlsson (m)

2000/01:Ju27 av Johan Pehrson m.fl. (fp)

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 april

2000/01:1070 av *Staffan Werme* (fp) till näringsminister Björn Rosengren

SJ och cykeltransporter

2000/01:1071 av *Mikael Oscarsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Plåtpoliser

2000/01:1072 av *Harald Nordlund* (fp) till socialminister Lars Engqvist

Tandvården

2000/01:1073 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Stöd för polisanmälan av skolvåld

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 april.

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 april

2000/01:1018 av *Tuve Skånberg* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Promillegräns

2000/01:1024 av *Berndt Sköldestig* (s) till näringsminister Björn Rosengren

Saab:s deltagande i A 380-projektet

2000/01:1035 av *Erling Wälivaara* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Vildlax i Kalixälven

2000/01:1045 av *Ewa Thalén Finné* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Tredjelandsmedborgares möjlighet att arbeta i Öresundsregionen

2000/01:1048 av *Helena Zakariasén* (s) till näringsminister Björn Rosengren

Situationen i Karlskoga

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 april.

Prot. 2000/01:96
19 april

13 § Kammaren åtskildes kl. 16.12.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 4 § anf. 32
(delvis),
av talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 112 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

1 § Kompletteringsval till vissa utskott.....	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
3 § Förnyad bordläggning.....	1
4 § Brottsförebyggande arbete.....	2
Justitieutskottets betänkande 2000/01:JuU19	2
Anf. 1 ANITA SIDÉN (m)	2
Anf. 2 RAGNWI MARCELIND (kd)	4
Anf. 3 GUNNEL WALLIN (c)	7
Anf. 4 STAFFAN WERME (fp)	9
Anf. 5 MORGAN JOHANSSON (s).....	11
Anf. 6 GUNNEL WALLIN (c) replik	14
Anf. 7 MORGAN JOHANSSON (s) replik	15
Anf. 8 GUNNEL WALLIN (c) replik	15
Anf. 9 MORGAN JOHANSSON (s) replik	15
Anf. 10 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	16
Anf. 11 MORGAN JOHANSSON (s) replik	17
Anf. 12 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	17
Anf. 13 MORGAN JOHANSSON (s) replik	18
Anf. 14 ANITA SIDÉN (m) replik.....	18
Anf. 15 MORGAN JOHANSSON (s) replik	19
Anf. 16 ANITA SIDÉN (m) replik.....	19
Anf. 17 MORGAN JOHANSSON (s) replik	20
Anf. 18 STAFFAN WERME (fp) replik	20
Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (s) replik	21
Anf. 20 STAFFAN WERME (fp) replik	21
Anf. 21 MORGAN JOHANSSON (s) replik	22
Anf. 22 YVONNE OSCARSSON (v).....	22
Anf. 23 GUNNEL WALLIN (c) replik	24
Anf. 24 YVONNE OSCARSSON (v) replik.....	25
Anf. 25 GUNNEL WALLIN (c) replik	25
Anf. 26 YVONNE OSCARSSON (v) replik.....	26
Anf. 27 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	26
Anf. 28 YVONNE OSCARSSON (v) replik.....	27
Anf. 29 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	27
Anf. 30 YVONNE OSCARSSON (v) replik.....	28
Anf. 31 KIA ANDREASSON (mp)	28
Anf. 32 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	30
Anf. 33 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	30
Anf. 34 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	31
Anf. 35 KIA ANDREASSON (mp) replik	31
Anf. 36 GUNNEL WALLIN (c) replik	32
Anf. 37 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	32
Anf. 38 GUNNEL WALLIN (c) replik	32
Anf. 39 KIA ANDREASSON (mp) replik	33
Anf. 40 ANITA SIDÉN (m) replik.....	33
Anf. 41 KIA ANDREASSON (mp) replik	33

Anf. 42 ANITA SIDÉN (m) replik	34
Anf. 43 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	34
Anf. 44 ALICE ÅSTRÖM (v).....	34
(Beslut fattades under 9 §.)	36
5 § Förfalskade fångeshandlingar vid ansökan om lagfart.....	36
Lagutskottets betänkande 2000/01:LU18.....	36
(Beslut fattades under 9 §.)	36
6 § Folkbildning.....	37
Kulturutskottets betänkande 2000/01:KrU7.....	37
Anf. 45 WILLY SÖDERDAHL (v).....	37
Anf. 46 DAN KIHLESTRÖM (kd).....	38
Anf. 47 BIRGITTA SELLÉN (c).....	39
Anf. 48 LENNART KOLLMATS (fp)	41
(forts. 8 §).....	42
Ajournering.....	42
Återupptagna förhandlingar	43
7 § Frågestund	43
Anf. 49 TALMANNEN	43
<i>President Bushs besök i Sverige</i>	<i>43</i>
Anf. 50 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m).....	43
Anf. 51 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	43
Anf. 52 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m).....	43
Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	43
<i>Satsningar på vägar och järnvägar.....</i>	<i>44</i>
Anf. 54 JOHNNY GYLLING (kd)	44
Anf. 55 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	44
Anf. 56 JOHNNY GYLLING (kd)	44
Anf. 57 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	45
<i>Integrationen i Öresundsregionen.....</i>	<i>45</i>
Anf. 58 HILLEVI LARSSON (s).....	45
Anf. 59 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	45
<i>Industrirelevant forskning</i>	<i>46</i>
Anf. 60 KARIN FALKMER (m).....	46
Anf. 61 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	46
Anf. 62 KARIN FALKMER (m).....	46
Anf. 63 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	47
<i>Änkepensionen.....</i>	<i>47</i>
Anf. 64 BO KÖNBERG (fp).....	47
Anf. 65 Statsrådet INGELA THALÉN (s).....	47
Anf. 66 BO KÖNBERG (fp).....	48
Anf. 67 Statsrådet INGELA THALÉN (s).....	48
<i>Kraftledningars placering</i>	<i>48</i>
Anf. 68 WILLY SÖDERDAHL (v).....	48
Anf. 69 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	49
Anf. 70 WILLY SÖDERDAHL (v).....	49
Anf. 71 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	49
<i>Finansplanen.....</i>	<i>49</i>
Anf. 72 KENNETH JOHANSSON (c).....	49

Anf. 73 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	50
Anf. 74 KENNETH JOHANSSON (c)	50
Anf. 75 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	50
<i>Skatt på sommarjobb</i>	<i>51</i>
Anf. 76 KERSTIN-MARIA STALIN (mp).....	51
Anf. 77 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	51
Anf. 78 KERSTIN-MARIA STALIN (mp).....	51
Anf. 79 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	51
<i>Den demografiska utvecklingen</i>	<i>52</i>
Anf. 80 RONNY OLANDER (s)	52
Anf. 81 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	52
Anf. 82 RONNY OLANDER (s)	52
Anf. 83 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	53
<i>Postens service</i>	<i>53</i>
Anf. 84 ELVER JONSSON (fp).....	53
Anf. 85 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	53
Anf. 86 ELVER JONSSON (fp).....	54
Anf. 87 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	54
<i>Den nordliga dimensionen</i>	<i>54</i>
Anf. 88 BIRGITTA AHLQVIST (s)	54
Anf. 89 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	54
Anf. 90 BIRGITTA AHLQVIST (s)	55
Anf. 91 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	55
<i>Infrastruktursatsningar</i>	<i>55</i>
Anf. 92 LARS BJÖRKMAN (m)	55
Anf. 93 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	55
Anf. 94 LARS BJÖRKMAN (m)	56
Anf. 95 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	56
<i>Arbetsituationen på försäkringskassorna</i>	<i>56</i>
Anf. 96 KENNETH LANTZ (kd)	56
Anf. 97 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	56
Anf. 98 KENNETH LANTZ (kd)	57
Anf. 99 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	57
<i>Heby kommun</i>	<i>57</i>
Anf. 100 PER LAGER (mp).....	57
Anf. 101 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	57
Anf. 102 PER LAGER (mp).....	58
Anf. 103 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	58
<i>Infrastruktursatsningar</i>	<i>58</i>
Anf. 104 SVEN BERGSTRÖM (c).....	58
Anf. 105 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	59
Anf. 106 SVEN BERGSTRÖM (c).....	59
Anf. 107 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	59
<i>Företagsflytt</i>	<i>60</i>
Anf. 108 CARIN LUNDBERG (s).....	60
Anf. 109 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	60
Anf. 110 CARIN LUNDBERG (s).....	60
Anf. 111 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	61
Anf. 112 TALMANNEN.....	61

8 § (forts. från 6 §) Folkbildning (forts. KrU7).....	61
Anf. 113 EWA LARSSON (mp).....	61
Anf. 114 AGNETA RINGMAN (s).....	63
Anf. 115 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	65
Anf. 116 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	65
Anf. 117 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	65
Anf. 118 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	66
Anf. 119 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik.....	66
Anf. 120 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	66
Anf. 121 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik.....	66
Anf. 122 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	67
Anf. 123 WILLY SÖDERDAHL (v) replik.....	67
Anf. 124 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	67
Anf. 125 WILLY SÖDERDAHL (v) replik.....	67
Anf. 126 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	68
Anf. 127 JAN BACKMAN (m).....	68
Anf. 128 WILLY SÖDERDAHL (v).....	69
Anf. 129 JAN BACKMAN (m) replik.....	69
Anf. 130 WILLY SÖDERDAHL (v) replik.....	69
Anf. 131 JAN BACKMAN (m) replik.....	70
Anf. 132 BIRGITTA SELLÉN (c).....	70
Anf. 133 JAN BACKMAN (m) replik.....	70
Anf. 134 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	70
Anf. 135 JAN BACKMAN (m) replik.....	70
Anf. 136 AGNETA RINGMAN (s).....	71
Anf. 137 JAN BACKMAN (m).....	71
(Beslut fattades under 9 §.)	71
Ajournering.....	71
Återupptagna förhandlingar	71
9 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	72
JuU19 Brottsförebyggande arbete	72
LU18 Förfalskade fångeshandlingar vid ansökan om lagfart	73
KrU7 Folkbildning	73
10 § Bordläggning.....	74
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	75
12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	75
13 § Kammaren åtskildes kl. 16.12.	76

